

פֶּרֶק ראשון מִשְׁנָה בֵּין שְׁעָשׂוֹ וְעָשָׂה עֲמָהֶן כו' הַתּוֹסֵפוֹת נִסְתַּפְּקוּ אִם הִב' ד', חֲזִיבִין לְהִבִּיא בְּשִׁבָּה אוֹ שְׁעִירָה הִיכָא דְעָשׂוֹ הַמִּיעוּט: וּמָקוֹם הַסֵּפֶק לֹא הִבְנֵתִי וְכִי בְּשִׁבִּיל שְׁעָשָׂה יַחֲדִיד עֲמָהֶם הֵם לֹא יָבִיאוּ וְמָה אָנוּ עָשׂוֹ הֵם בְּעֶצְמָם וְדָאִי חֲזִיבִין לְהִבִּיא חֲטָאת יַחֲדִיד: וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת לְקַמֵּן דָּאִין סֵפֶק בְּזֶה מִדְּלֹא מוּקִי לְקַמֵּן פְּלִיגְתָּא דר"מ וְרַבְּנָן בְּהוּרִי וְעָשׂוֹ בְּהָאִי מִלְתָּא וק"ל וְגַם בְּשִׁבִּיל הַמִּיעוּט שְׁעָשׂוֹ אִם הֵם לֹא עָשׂוֹ גַּם כֵּן פ' שְׁאִין מְבִיאִין: גְּמָרָא אָמַר שְׁמוּאֵל לְעוֹלָם אִין ב"ד חֲזִיבִין עַד שְׁיֵאמְרוּ לָהֶם מְוֹתְרִין אַתֶּם רַב דִּימִי מְנַהֲרֵדְעָא אָמַר עַד שְׁיֵאמְרוּ לָהֶם מְוֹתְרִין אַתֶּם לַעֲשׂוֹת לְכַאוּרָה נִרְאָה דְשְׁמוּאֵל וְרַב דִּימִי בְּהָא קַמְיָפְלָגִי דְלִשְׁמוּאֵל דִּי אִם יָשִׁיבוּ עַל שְׁאֲלָתָם שְׁאֲלוּ חֻלָּב אִם מְוֹתֵר אוֹ אֲסוּר וְאָמְרוּ לָהֶם מְוֹתְרִין אַתֶּם זֶה ג"כ הוֹרָאָה גְּמוּרָה וְכִי עָשׂוֹ עַל פִּיקָה פְּטוּרִים וְרַב דִּימִי אָמַר דְּצָרִיכִים שְׁיֵאמְרוּ לָהֶם מְוֹתְרִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת אָכֵל בְּאַמָּת לֹא מְסַתְּבָר לומר כֵּן דְּנָדָאִי אִם שְׁאֲלוּ הִלְכָה לַמַּעֲשֶׂה וְהֵם הִשְׁיבוּ מְוֹתֵר וְנָדָאִי הוֹרָאָה גְּמוּרָה הִיא לִכ"ע אֵלָּא הָעֵינְקֵר נִרְאָה דְלִשְׁמוּאֵל אֲפִילוּ לֹא שְׁאֲלוּ לַמַּעֲשֶׂה אֵלָּא סָתֵם שְׁאֲלוּ חֻלָּב מְוֹתֵר אוֹ אֲסוּר וְהֵם הִשְׁיבוּ דְחֻלָּב מְוֹתֵר הָיִי הוֹרָאָה וְהָעוֹשֶׂה עַל פִּיקָה פְּטוּר מִשׁוֹ דְּהָיִי תוֹלָה בִּב"ד וְרַב דִּימִי אָמַר דָּאִין זֹו גְּמַר הוֹרָאָה עַד שְׁיֵאמְרוּ מְוֹתְרִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת הֵינְנוּ שְׁיֹורִי לָהֶם לַמַּעֲשֶׂה וְלֹא דְרָךְ הִלְכָה דְּמָה שְׁנָאֵמַר דְּרָךְ לִימּוּד אִין זֹו גְּמַר הוֹרָאָה יִלֵּפ"ז שְׁפִיר מְבִיא רָאָה לְרַב דִּימִי מָהָא דְתַנּוּ בְּזֶקֶן מְמָרָא חֲזֹר וְשָׁנָה וְלִימּוּד פְּטוּר וְכֵן מָהָא דְתַנּוּ הוּרִי לֵה ב"ד לְהַנְשֵׂא וּמִמַּתְנִיתִין דְתַנּוּ הוּרִי ב"ד לַעֲבֹר דְּמִשְׁמַע מְכֻלָּן דְּצָרִיךְ שְׁיֹורִי הִלְכָה לַמַּעֲשֶׂה וְלֹא הִלְכָה לַחֲדוּד וְכֵן מְבִיאָר בְּדִבְרֵי הַרְמֵב"ם ז"ל כִּי"ג הִלְכָה א' שְׁכַתֵּב וְכֵן אִם נִשְׁאִי וְנִתְּנוּ בְּדִבְרֵי וְאָמְרוּ דְּכָר זֶה מְוֹתֵר וְלֹא הוּרִי לָעַם וְלֹא אָמְרוּ מְוֹתְרִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת.

מִשְׁמַע דְּרַב דִּימִי לֹא בָּא לַמַּעֲשֶׂה אֵלָּא דְרָךְ לִימּוּד וְכֵהָא דְתַנּוּ גְּבִי זֶקֶן מְמָרָא אֵלָּא דְלִפ"ז יֵשׁ לְדִקְדָּק מֵאִי קָאֵמַר שְׁמוּאֵל לְעוֹלָם אִין חֲזִיבִין עַד שְׁיֵאמְרוּ מְוֹתְרִים אַתֶּם וְלִדְיָדִיָּה אֲפִילוּ דְרָךְ הִלְכָה סְגִי נָאִם כֵּן פְּשִׁיטָא דָּאִין חֲזִיבִין בְּאַנְפֵּן אַחֵר וּמֵאִי אֲתִי לֹאֲפוּקִי.

וְנִרְאָה דְּאֲתִי לֹאֲפוּקִי אִם לֹא אָמְרוּ מְוֹתֵר אֵלָּא אָמְרוּ פְּטוּר אִפ"ה חֲזִיבִי הָעוֹשֶׂה כֵּיּוֹן דְּלֹא ע"פ עָשָׂה וּמִצָּאֵתִי זֹאת מְבִיאָר בִּירוּשְׁלָמִי בְּרִישׁ מְכִילְתִּין שְׁמוּאֵל אָמַר וְהֵן שְׁהוּא מְוֹתֵר אָכֵל אִם הוּרִי פְּטוּר לֹא בָּדָא וְרֵאִיתִי בְּמִשְׁנָה לְמַלְךְ שְׁנִסְתַּפֵּק בְּזֶה בִּפְי"ב ע"ש וְלַעֲנֵ"ד הַדְּבָרִים מְפֻרָּשִׁים הֵם בְּדִבְרֵי הַירוּשְׁלָמִי דְלֹאוּ הוֹרָאָה הִיא וְכֵן"ל וְרֵאִיתִי שֶׁם בְּדִבְרֵי ז"ל שְׁהָעִיר ע"ז מָהָא דְאָמְרִינָן בְּיוֹמָא אִי נִימָא דְמַחֲזִיבִי ב"ד אֲכַזִּית קִטָּן וְהַתְּנָא הִשָּׁב מִדִּיעֵתוֹ כו' וּבִיאָר שֶׁם וּבִפ"ב מֵהֵן" אֵלּוּ דְהֵינּוּ מִשּׁוּם שְׁתֵּלָה בִּב"ד אֵלָּמָא דְאֲפִילוּ אִיכָּא אִיסוּר דְּחֲצִי שְׁיַעוּר אֲסוּר מֵה"ת חֲשִׁיב תוֹלָה בִּב"ד.

וְיִצְא לְחֵלֶק דְּשִׁאֲנִי דְּכָר שְׁפִשְׁט בְּכָל יִשְׂרָאֵל דְּבִזָּה אִין צָרִיךְ כָּל הַתְּנָאִים הָאֵמּוּרִים בְּהוֹרָאָת ב"ד עֵינּוּ בְּדִבְרֵי ז"ל שֶׁם וּבִפ"ב וְלֹא הִבְנֵתִי דְהָא אָמְרִינָן שֶׁם בְּיוֹמָא דְהַפְּטוּר הוּא מִשּׁוּם דָּאִינוּ שָׁב מִדִּיעֵתוֹ וְהָאִי טַעְמָא לְחֹדוּ וְתוֹלָה בְּהוֹרָאָת ב"ד טַעְמָא לְחֹדוּ כְּמִי שְׁיִבְנָאֵר אִי"ה לְקַמֵּן.

וּא"כ מִנ"ל לְחֵלֶק בְּהוֹרָאָת ב"ד בֵּין דְּכָר שְׁנִתְּפִשְׁט בְּכָל יִשְׂרָאֵל אוֹ לֹא וּמָהָא דְתַנּוּ בִּיבְמוֹת הִלְכָה וּמִלְקָלָה חֲזִיבֵת מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דָּאִין לְחֵלֶק דְהָא הָתֵם הוֹרָאָה שְׁנִתְּפִשְׁטָה בְּכָל יִשְׂרָאֵל הִיא וְאִפ"ה בְּעֵינָן שְׁיֹורִי לַעֲשׂוֹת דּוֹקָא אֵלָּא ע"כ בְּיוֹמָא עֵינְקֵר הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דָּאִינוּ שָׁב מִדִּיעֵתוֹ הוּא וְכ"ת דְהָא מוֹכַח לְקַמֵּן אֵלִיבָא דְרַבִּי יוֹחָנָן דְּזֶה לֹא חֲשִׁיב לֹא שָׁב

מדיעצתו וע"כ צריך לחלק גם כן כנ"ל בין דבר שנתפשט בכל ישראל אי לא וכמו שכתב המשנה למלה ז"ל שם בפ"ב י"ל דלענן שב מדיעצתו שפיר יש לחלק בדבר שנתפשט בכל ישראל ודאי אינו שב מדיעצתו אבל לענן הוראת ב"ד מנ"ל לחלק ולומר בדבר שנתפשט בכל ישראל פטור אפילו לא הורו לעשות מאיזה טעם יפטר פנין דלא תלה בב"ד ועשה שלא ברשות ולא עדיף מאומר מותר כמו תינוק שנשפך לבין הנכרים וגר שנתגזיר בנמי' הקדמוני' לבין הנכרים דקיי"ל דחיי' ע"כ נ' דהא דיומא שאני דאפי' יבוא ב"ד אחר וימעט בשיעורין.

מ"מ אין ההוראה ראשונה הוראה בטעות דבכל דור צריך לילה אחר ב"ד שפינמיו. וכשאכל לא היה בו שיעור לקרבן.

ומש"ה חשיב לא שב מדיעצתו אבל לענן נשואין על פי עד אחד אע"פ שהוראה פשוטה היא. אפ"ה אינו פטור אא"כ הורו לעשות אבל לא היכא דאיכא איסורא כמו הלכה וקלקלה דהיא חייבת והנה ביבמות פליגי ר"א ור' יוחנן מאי קלקלה ר"א אומר קלקלה בזנות ורבי יוחנן אומר אלמנה לכה"ג אבל פנויה לא משום דאתון הוא דשיתיה פנויה ולדעת הרמב"ם ז"ל ה' איכא בפנויה ג"כ איסור תורה לאו דלא תהיה קדושה וגם עשה דכי יקח ואפ"ה פטורה לרבי יוחנן אגמא דאפילו היכא דאיכא איסורא פטור משום דהוי תולה בב"ד.

וי"ל דשאני התם פנין דהורו לעשות היינו להנשא אם כן ממילא חשיבא הוראה גם לזנות פנין דשיתיה פנויה בהוראתם לענן נישואין אבל לענן נישואין של איסור לכ"ע לא חשיבא תולה בב' דלהנשא למותר לה שרייה ולא לאסור לה נעדיין צ"ע דלכאורה מסוגיא זו דיבמות משמע דליכא איסורא דאורייתא בפנויה ועיין מהרש"א ז"ל ברש"י ד"ה והלכה וקלקלה: שם ומודה רב שאינו משלים לרוב צבור מ"ט אומר קרא בשגגה עד שיהיו כולם בשגגה אחת משמע דלא איצטרף קרא אלא לרב דס"ל דפטור הוא משום דהוי תולה בב"ד.

ומש"ה ה"א דליצטרף עם רוב צבור קמ"ל דבעינן שיהיו כולם בשגגה אחת אבל לרבי יוחנן דאמר חייב משום דלא הוי תולה בב"ד פשיטא דאינו מצטרף לרוב צבור פנין דלא ע"י הוראת ב"ד עשה ולפ"ז קשה לי קצת לשון הרמב"ם ז"ל בפ"ג שכתב הטעם שאינו מצטרף לרוב צבור משום שנאמר בשגגה וכיון שפסק רבי יוחנן דחייב מפני שאכילתו לא מפני שהוראה היא תיפוק ליה בנא"ה יחיד שעשה שלא בהוראת ב"ד חייב ואי לענן איצטרופי הא לרב נמי לא מצטרף ולזה י"ל דנפ"מ לענן אם עשו רוב צבור ע"ז האופן דלרב הוי הצבור מביאין פ' ולרבי יוחנן פ' יחיד ויחיד חייב והתוס' ז"ל נסתפקו בזה אי מחייב ב"ד אי רוב צבור עשו בזה האופן ולא הבנתי מקום הספק בזה דאי נימא דאין ב"ד חייבין על פי רוב צבור בכה"ג א"כ פשיטא דאין יחיד מצטרף אלא דאכתי יש מקום להסתפק דהא עכ"פ עיקר המעשה לא היה ע"פ ב"ד והתורה אמרה ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו ולפ"ז היכא דעשו רוב צבור כולם פטורין הב"ד והצבור ולקמן דייק הש"ס מהא דתנן שוגגין ועשו מזידין פטורין טעמא דעשו מזידין הוא דפטורין אבל שוגג דומיא דמזיד חייב היינו שנתחלף לו חלב בשומן דהוי דומיא דמזיד דלא עשו על פי ב"ד תיפשוט דרמי בר חמא ופירש"י ז"ל שם תיפשיט דהוי פשגגת מעשה וחיובין בכשבה

או שעירה ולכאורה נראה יותר לפרש הא שוגג דומיא דמזיד חייבין בית דין להביא פר ותקפשוט לאידך גיסא דהוי תולה בב"ד אלא דאם פון ליכא למיפשט כלל דמש"ה נקט מזידין פטורין אבל שוגג דומיא דמזיד חייבין אבל לא ידעינן אי חייבין כשבה או שעירה פניחיד או ב"ד חייבין להביא אבל אי נימא דב"ד לכ"ע פטורין אם פון שפיר שמעינן מדנקט מזידין ולא נקט שוגג דומיא דמזיד פטורים לגמרי ש"מ דהוי כשגגת מעשה וחייבין כשבה או שעירה ודו"ק: ע"ב תנא ראוי להוראה ממשנה יתירא כו' נראה ממסקנת דברי רבא דראוי להוראה משמע גמיר וסביר.

וממשנה יתירא שמעינן דהיה יודע אחד מהן שטעו היינו אפילו לא גמיר וסביר והא דלא משגי הש"ס דלא זו אף זו קתני דאפי' הגיע להוראה חייב ולא הוי כמזיד וכדמסיק הש"ס לקמן משום דהא גמי שמעינן מרישא דאחד מהן היה יודע שטעו וע"כ לא עשה אלא משום דמצוה לשמוע דברי חכמי' ולא הבנתי מש"כ התוס' דלענין זה הוי רבותא טפי הגיע להוראה מלא הגיע ואי משום דלא הגיע להוראה שייך בי' יותר מצוה לשמוע דברי חכמים אם פון היה לו להפטר דהא עשה בהוראת ב"ד אלא דלפי מאי דס"ד דאב"י דפריף כה"ג מזיד הוא משמע דיש לחלק דשאר תלמיד שהגיע להוראה ואינו מחנך פשמעון פון עזאי ושמעון פון זומא לא הוי דומיא דמזיד אבל אשמעון פון עזאי קשיא ליה אלא דע"כ לא קשיא ליה אלא אשמעון פון עזאי אבל שאר גמיר וסביר לא קשיא ליה ואם פון ליכא למימר דהא קמ"ל מתניתין דהא סתמא קתני והגיע להוראה ורבא רבותא קמ"ל דאפילו כשמעון פון עזאי גמי לאו מזיד הוא ורש"י ו"ל פירש במתניתין וידע אחד מהן שטעו היינו אחד מהב"ד ולכאורה לא שייך בזה מצוה לשמוע דברי חכמים פיון דהוא עצמו מן הב"ד.

וצ"ל דסביר הוא מצוה לילך אחר הרוב אבל מלשון הרמב"ם ו"ל נראה וידע אחד מהן היינו מן הקהל ולקמן בגמרא מוכח כפרש"י ו"ל ודו"ק: ולפי שיטת הש"ס דילן אתי שפיר הא דתנן לקמן שוגגין ועשו מזידין פטורים לגמרי פיון דעשו מזידין אבל בירושלמי ראיתי שיטה אחרת בזה לענ"ד דפריף התם וכי יש זדון לשגגה ליחיד אצל הוראת ב"ד וכיון דבטלה דעת היחיד נגד הוראת ב"ד אמאי חייב פי ידע שטעו או תלמיד שהגיע להוראה הא אין דעתו כלום ועליו לעשות כהוראת ב"ד ומשגי רבי אמי בשם רשב"ל מתניתא פגון שמעון פון עזאי דיש לו דעת להורות כהלכה ולא בטלה דעתו אצל הורית ב"ד ומש"ה לא חשיב עושה על פי ב"ד כשגגה וחייב ופריף במה אנו קיימין אי בידע כל התורה ואינו יודע איזה דבר לאו שמעון פון עזאי הוא וליפטר משום עושה בהוראת ב"ד כשגגה ואם יודע הוא אותו דבר שמעון פון עזאי הוא והוי מזיד גמור ואפתי ליפטר ומשגי דטעה באחריהם פירש דסבר מצוה לילך אחריהם.

ופריף א"כ לאו שמעון פון עזאי הוא והוי שפיר עושה בהוראת ב"ד פיון דטעה באחריהם וליפטר וקאמר מאי כדון פי' במאי נוקים למתניתין דממ"נ אם עשה ע"פ איזה טעות ליפטר משום עושה ע"פ ב"ד ואי כשמעון פון עזאי הרי מזיד הוא ומסיק דבכל התורה שוגג חייב ומזיד פטור וכא אפילו מזיד חייב פיון שתלה בב"ד דאפילו ידע בבירור שטעו לא חשיב מזיד גמור וחייב חטאת: ומש"ה פריף התם בירושלמי על מתניתין שוגגין ועשו מזידין פטורים לית הדא כל דא על רשב"ל דאמר פגון שמעון פון עזאי ואפי' עשה

במזיד חייב חטאת ומשני כגון שלא קבלו רוב צבור עליהם הוראתם וכיון דלא קבלו עליהם הרי הם מזידין גמורים ומש"ה פטורים ומה ששנראה לי לפרש בדברי הירושלמי ועיין בפ"מ מה שפירש בזה והדברים דחוקים מאד לפירושו ודו"ק היטב: שם מאי ר' יהודה דתנא אהם נפש כו' הרי אלו ג' מיעוטים כו' וכתבו התוס' בשם הירושלמי דהא דלא אמרינן אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות משום דהכא איכא ג' מיעוטים ולשיטת הש"ס דילן ליכא למימר הכי דהא מסקינן בשבט פ' המצניע לר"מ ליכא אלא ב' מיעוטי חד לזה עוקר וזה מניח וחד ליחיד שעשה בהוראת ב"ד ואפ"ה לא אמרינן אין ריבוי כו' אלא למעט.

וכן הוא לדין דמנינא לן יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ע"כ ס"ל דליכא אלא ב' מיעוטי חד לזה עוקר וזה מניח וחד לזה יכול וזה יכול ומנינא לן בהא פרבי יהודה בשבט שם אלא ודאי העיקר בדברי הרשב"א דהיכא דאיכא למעוטי פל חדא למלתיה לא אמרינן אין מיעוט כנ"ל והנה לקמן פרכינן ממאי דמנינא ר"י כו' אימא איכא ומשני מאן שבעת ליה כו' ואיבעית אימא עדיין אני אומר לא מצי מוקמית ליה פרבי יהודה כו' ובהאי תירוץ לא נתיישב אלא דלא מצינן למימר איכא אבל אפתי אין הברח דמתניתין ר' יהודה דלמא ר"מ היא דנא ס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור דנהי דליכא לדידה אלא ב' מיעוטי מ"מ לא מצינן למעט אליביה אלא זה עוקר וזה מניח ויחיד שעשה בהוראת ב"ד.

וע"כ צ"ל דהא דקאמר זו דברי ר"י כו' היינו משום דשמעינן ליה בעלמא דדריש ג' מיעוטי גבי זאת תורת העולה כו' והכא נמי דריש ג' מיעוטי וע"כ ס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ויפלא בעיני ד' הלח"מ ו"ל בפי"ג שם שכתב דהא דאמרינן בשבט דר"י אית ליה ג' מיעוטי וחד ליחיד שעשה בהוראת ב"ד היינו משום דבעינן למימר דר"י ס"ל כר"ש דאיכא ג' מיעוטי אבל לפי האמת לר"י ליכא אלא ב' מיעוטי ונהלא גמרא ערוכה היא במקילתין דר"י ס"ל ליחיד שעשה בהוראת בית דין פטור ועל הרמב"ם ו"ל לא תיקשי דהוא ו"ל פסק כחכמים.

והנה באמת צריך לדקדק במאי פליגי רב יהודה ור"נ דמר אמר זו דברי רבי יהודה ומר אמר זו דברי ר"מ דמשמע מזה דחד מודו לחבריה ולרב נחמן י"ל דלא מודי לרב יהודה וס"ל דאליכא דרבי יהודה נמי יחיד שעשה חייב ולא דריש הכא אלא ב' מיעוטי אבל רב יהודה מ"ט לא אמר כר"נ דמתניתין ר"מ היא.

ועדיפא לאוקמי מתניתין כר"מ כדקיי"ל בכל דנכתא סתם מתניתין ר"מ היא וי"ל דרב יהודה אתי לאשמעינן דבריינא דאם נפש אחת כו' אתיא כר"י דאל"כ אמאן תרמינ' כר"מ לא מצינן לאוקמא דאליביה ליכא ג' מיעוטי נמי לא מצינן לאוקמי דאליבי' איצטרי' לג' מיעוטי בלא הך מלתא דליחיד שעשה בהוראת ב"ד וכדאיתא בשבט שם וע"כ אתיא כר' יהודה וה"נ יש לומר דר"נ מודה לרב יהודה דרבי יהודה נמי ס"ל יחיד שעשה כו' פטור אלא לדידה נחא ליה לאוקמי מתניתין כר"מ דסתמא אתיא פנותיה ועכ"פ מדברי רב יהודה ורב נחמן הא שמעינן דחכמים זולת ר"מ ור' יהודה כולו ס"ל ליחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ומכאן סיוע קצת לדברי רש"י ו"ל בשבט אליכא דר"ש דס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב דאי פשיטת התוס' א"כ כל הני תנאי דאתניהו לקמן במתניתין

דהורו ב"ד ונדעו שטעו כולוהו ס"ל ד'יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד פטור ומאן חכמים דמ'יבי אלא ע"כ לקמן במתניתין שאני פ'נו דכבר יצאה הוראה ברוב צבור פטור הוא לכ"ע מטעם דאנוס הוא וכן מבואר בדברי הרמב"ם ו"ל דפסק ד'יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד חייב ואפ"ה פתבה למתניתין דלקמן בסוף פרק י"ד ועי'ן בדברי הראב"ד ו"ל שם והמגיני שלמה ו"ל בשבת פתב להכריח דר"ש ס"ל יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד חייב דע"כ בר'ייתא דעדיין אני אומר פ'נותיה א'תא דכר"מ לא מצי א'תא דאמר ב"ד מ'יתי משום דר"מ ודאי ס"ל ד'יחיד ש'עשה כו' פטור וע"כ א'תי כר"ש דאמר ב"ד וצ'בור בור מ'יתי וש"מ דס"ל ד'יחיד ש'עשה כו' חייב וקצת קשה לפ"ז לקמן דף ג' דקאמר ואיפ'עית אימא הורו ב"ד ועשו ר'ובו ומאן חכמים ר"ש וכי'ן דאוקים חכמים היינו ר"ש אם כן אמאי לא נ'תא ליה לאוקמיה בפ'לוגתא ד'יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד דהא ר"ש ודאי ס"ל דחייב וכהוכחת המגיני שלמה ו"ל וי"ל דה' ואיפ'עית אימא רב פפא קאמר לה ואיהו א'זיל לטעמיה דאמר לעיל ממאי דלמא לא ה' ולא ב"ד ותו לא מוכח מפ'ר'ייתא ד'ועדיין אני אומר דאיפא מ"ד דס"ל יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד חייב וכן משמע מהא דקאמר דכ"ע ס"ל יחיד ש'עשה כו' פטור משמע דאליב'יה ליפא תנא דס"ל לחיובא אכל למסקנת הש"ס דבר'ייתא ד'ועדיין אני אומר ס"ל יחיד ש'עשה כו' חייב ע"כ לא מצי א'תא אלא כר"ש וכמו שכתב המגיני שלמה ו"ל אלא דאפ'תי קשה קצת הא מסקי'ן לקמן אליבא דר"ש דחד שבט נמי מ'יתי בהוראת ב"ד הגדול אם כן לא מצי א'תא בר'ייתא ד'ועדיין אני אומר גם כר"ש דהא קתני בה מ'יעוט קהל ש'חטאו שא'ן ב"ד מביא'ן ע"י פ'ר ולר"ש הא מ'יעוט קהל נמי ב"ד מביא'ן פ'ר כגון שבט אחד אם לא ש'נאמר דמ'יעוט קהל היינו מ'יעוט שבט אכל באמת בלא"ה משמע מסוג'ין דחוץ מר"מ ור"י כולוהו תנאי ס"ל ד'יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד חייב וכמ"כ ולשיטת התוס' בשבת שפי' טעמא דה' תנאי דלקמן משום יחיד ש'עשה בהוראת ב"ד ודאי קש'א טובא אות'ן חכמים מאן נ'ניהו ועוד דלשיטתם צ"ל דטעמ' דר"ש דפ'טור הוא מסב'רא מטעם דאנוס הוא ע"פ ב"ד וכדאמר רב לקמן הואיל וברשות עשה וע"כ צ'ריף לחלק בין זה לאומר מותר בעלמא דחייב משום דהתם עושה מעצמו והכא עושה ע"פ הוראת ב"ד וה'י כמו טעה בדבר מצוה וכן מדמי לה בירושלמי ריש מתינתין.

א"כ תיקשי הא ר"מ מיקל טפי בטעה בדבר מצוה ואפ'ילו לא עשה מצוה פטור וכדאיתא בפסחים פרק אלו דברים ואפ"ה איצטר'יף קרא אליב'יה לפטור יחיד ש'עשה כו' ולר"ש דמחמיר בטעה בדבר מצוה פשיטא ליה ב'יחיד ש'עשה כו' מסב'רא לפטורא אכל התוס' ו"ל לא ה'נצרכו לומר דלר"ש מסב'רא פשיטא ליה אלא י"ל ד'יליף מקרא דאו הודע אליו חטאתו דבעי'ן דוקא ש'ב מ'דיעתו לאפוקי ע"פ הוראת ב"ד דלאו ש'ב מ'דיעתו הוא אלא ב'דיעת ב"ד הדבר תלוי וה'י ילפי'ן לה בהד'יא ב'ירושלמי מהאי קרא.

וי"ל דלא נ'תא להו להתוס' לומר כן משום דלעיל ב'ריש ש'מעתי'ן אמר רב פפא דרבי יוחנן ס"ל כ'י'ן דאי מת'נדע ליה לב"ד כו' ש'ב מ'דיעתו הוא ולקמן בש'מעתי'ן יבואר עוד בזה א'י"ה: והנה בעיקר הדבר מה שפסק הרמב"ם ו"ל ד'יחיד ש'עשה בהוראת בית דין חייב וכשמואל יש לדקדק אמאי לא פסק כרב ור' יוחנן דת'רנו'יהו ס"ל ד'יחיד ש'עשה כו' פטור כדמוכח מפ'לוגת'יהו גבי נתחלף לו חלב בשו'מן הגה"ה וכן איפא סתמא דמתני'

ביבמות וראיתי בספר באר שבע שפי' דפליגי פרק האשה רבה ניסת על פי ב"ד פטורה מן הקרבן וכל הסוגיא שם.

כיון דאין מצטרף לרוב נדאי אינו בגמ' רהטא בהאי שיטתא דיהיד. מתכפר עמהם כיון דאינו שנה בשנה עמהם שעשה כו' פטור מהא דאמר זעירי ליתא למתני' מקמי דתני ב' מדרשא ואי ניקא דהלכה דחייב א"כ ליכא נפ"מ כלל בזה אי הוראה או טעות הוא.

וכן מפורטא דר"א ור"י בפי' דקלקלה משמע נמי דס"ל דפטור אלא דרב נחמן נמי שקיל וטרי התם בהאי סוגיא ור"נ משמע בשמעתין דס"ל דחייב כדאמר זו דברי ר"מ אבל חכמים ואמרים יחיד שעשה כו' חייב.

וצ"ל דנפק"מ נמי בהא דהוראה היא או טעות היא אפי' למ"ד יחיד שעשה חייב לענין להשלים לרוב צבור לפי מאי שפסק הרמב"ם ז"ל דאפי' שני הוראות מצטרפין ובהא מיושב נמי גושניית המשנה למלך על הרמב"ם ז"ל לענין מאי פתב דטעות הוא ולא הוראה כיון דקי"ל יחיד שעשה חייב (וע' לח"מ שם ובח"מ באה"ע סי' י"ז בתשובה).

ולפי ה"ל ניקא דנפ"מ להצטרף להוראה שניה. ומסוגיא דיבמות נ"ל סעד לשיטת רש"י ז"ל דפלוגתא דמתניתין דלקמן לא שייכא להא דיהיד שעשה כו' דלשיטת התוס' ז"ל ע"כ ר"א דאמר במתני' ספק ס"ל נמי יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור דאל"ה אין כאן ספק והשתא מאי פריה הש"ס שם ביבמות ודילמא ר"א ס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב.

הא ממתני' מוכח דס"ל דפטור וע"כ התם גרסינן ר' אלעזר ולא ר' אליעזר דר"א ס"ל בכרייתא שם דדוקא קלקלה חייב אבל ניסת פטורה ובכרייתא ר' אליעזר קאמר לה דס"ל בעלמא שני זיתי חלב בהעלם אחד חייב שנים ובכרייתא דיקוב הדין את ההר גרסינן ר' אלעזר.

והכא במתני' דלקמן נמי ר' אלעזר הווי בר פלוגתא דר"ש. וש"מ דלא שייכא דינא דמתני' דלקמן לדין יחיד שעשה בהוראת ב"ד.

ודו"ק היטב בכל ה"ל ולקמן יתבאר עוד אי"ה. וראיתי בירושלמי דפרקין שיטתא אחריתי לענ"ד והכי איתא התם הכרייתא בשם שמואל יחיד משלים לרוב צבור היא מתניתא פי' דהא דתנן ועשה היחיד ע"פ פטור היינו אם עשו אח"כ רוב צבור אבל כל יחיד יחיד שעשה בפני עצמו מביא כשבה או שעירה כצ"ל והוא כשיטתו בשמעתין דס"ל יחיד שעשה חייב אלא דבשמעתין מוקי למתני' כר' יהודה ובירושלמי מפרש למתני' נמי כחכמים ור' יוחנן אמר אפי' כל יחיד יחיד נמי פטור כצ"ל ולטעמיה אזיל דס"ל נמי בשמעתין דיהיד שעשה כו' פטור.

ופריה וקשיא על דעתיה דשמואל לא נמצא כל יחיד מתכפר לו בשני חטאות כיון דבשעה שעשה צדיק יחיד היה ונתחייב בכשבה או שעירה אח"כ כשנשנם רוב צבור צריכין להביא פר ונמצא היחיד מביא ב' חטאות ומשני היחיד תלוי ועומד אכלו רוב ב"ד מביאין אכלו מעוט היחיד מביא ומייתי הש"ס התם ברייתא דתני בה כל הוריות שב"ד מביאין פר אין היחיד מביא כשבה ושעירה וכל הוראה שאין ב"ד מביאין פר היחיד מביא כשבה.

שמואל פתר לה ברוך ומיעו' אכלו רוב דב"ד מביאין פ' אין היחיד מביא כשפה כו' כצ"ל אבל אכלו מיעוט דאין ב"ד מביאין פ' היחיד מביא כשפה דייחיד שעשה כו' חייב ור' יוחנן פתר מתני' בהוראת ב"ד הורגיה שאין ב"ד מביאין פ' כגון הורו לעקור פל הגוף היחיד מביא כשפה כצ"ל אבל הורגין' שב"ד מביאין פ' כגון הורו לבטל מקצת אין היחיד מביא כשפה בכל גוונא אפי' לא עשו אלא מיעוט ומייתי תו התם ברייתא דנעדיין אני אומר שמואל פתר מתנייתא עדיין אני אומר מיעוט הקהל שעשו חייבין שאין ב"ד מביאין פ' אבל רוב הקהל פטורין שב"ד מביאין פ' ת"ל עם הארץ אפי' רובו ר' יוחנן פתר מתנייתא מיעוט הקהל שעשו בלא הורגין' חייבין שכן בהורגיה אין ב"ד מביאין שמואל אומר אפי' (בירושלמי איתא אבל) הן מביאין כשפה וכדדייקינן בש"ס דילן.

ור' יוחנן לא הן מביאין כשפה כרב פפא ומסיק על דעתיה דשמואל גליף חיוב מחיוב וניחא פי' דגליף מיעוט בשגגת מעשה ממיעוט בהורגית ב"ד. וכי היכי דמיעוט חייבין בהורגית ב"ד ה"נ חייבין בשגגת מעשה על דעתיה דר' יוחנן דגליף חיוב מפטור פי' דגליף מיעוט בשגגת מעשה דחייבין מפטור דב"ד הגדול פטורין גם במיעוט בהורג' וקאמר עוד מתנייתא פליגא על שמואל או הודע אליו חטאתו יצא המומר.

וה"נ אימעות יחיד שעשה בהורגיה דלאו שב מדיעתו הוא מתנייתא פליגא על שמואל נפש כי תחטא בעשותה הרי אלו מיעוטין התולה בב"ד פטור הדא פליגא על שמואל ולית לה קיום פי' דאין לזה ישוב וכתבתי פ' דברי הירושלמי בזה כי ראיתי בספר פני משה שפירש בזה בדרך אחר ול"נ כמ"ש: דף ג אומר רב אסי ובהוראה הלך אחר רוב יושבי א"י שנאמר ויעש שלמה את החג כו' קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים מכדי פתיב וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת כו' למה לי ש"מ הגי הוא דאיקרי קהל כו' ובירושלמי אית' אומר ריב"ל לראיה הולכין מלבוא חמת עד נחל מצרים ונראה פירוש דחיוב לעלות לראיה אינו אלא ביושבי א"י דקרא דשלמה נאמר בראיה היינו בחג וש"מ דאין מחייבין בראיה אלא מלבוא חמת עד נחל מצרים ואם נאמר דש"ס דילן גמי ס"ל הכי א"כ קשה קצת מנ"ל למילף מהאי קרא לענין הוראה דהא איצטריך מלבוא חמת כו' לראיה גופא וי"ל דאפתי קהל גדול יתירא הוא דליכתוב וכל ישראל עמו מלבוא חמת עד נחל מצרים קהל גדול למה לי אלא למילף דכל היכא דכתיב קהל בתורה לא מיקרי קהל אלא היושבים בא"י וא"כ גבי פסח נמי דכתיב וישחטו אותו כל קהל ישראל היינו קהל היושבים בא"י וע' תוס' ריש פסחים ד"ה מאליה מי קספו לה שפתיבו דהדר בח"ל פטור מפסח וראיה ותמה ע"ז המשנה למלך ז"ל ומכאן קצת סיוע לדבריהם ז"ל ויש לדקדק עוד מדאיצטריך לריב"ל למילף דהדר בח"ל פטור מן הראיה מקרא דלבוא חמת כו' ש"מ דלא ס"ל להא דרבי אמי דאמר כל מי שאין לו קרקע אינו עולה לרגל מלא יחמוד איש את ארצה דאי ס"ל כר' אמי א"כ תיפוק ליה מלא יחמוד איש את ארצה נמי ליושבי ח"ל דהא לא קרינו בהו לא יחמוד איש את ארצה דח"ל לאו ארצה ואפילו יש לו קרקע בא"י פינו דאינו דר בה לא שייך בה לא יחמוד כו' בעליותה לראות פינו דבלא"ה אינו דר בה ועפ"ז יש ליישב קצת מה שהשמיט הרמב"ם ז"ל להא דר' אמי אלא דגם זה לא מצאתי בדברי הרמב"ם ז"ל דיושבי ח"ל פטורים מן הראיה (אה"כ).

ע"יין בספר קהלת יעקב להגאון המנוח מהר"י אבד"ק קארלין בחידושיו לפסחים שכתב טעם נכון לדברי הרמב"ם ז"ל בזה וראיה מפני שכתב וירושלמי לדברי התוס' דהדר בח"ל פטור מן הראיה עי"ש) מרובין ונתממטו פלוגתא דר"ש ורובנו לרבנו דאזלי ב"מ חטאה חייבין להביא פ"ר לר"ש דאזיל ב"מ ידעה והידעה היתה לאחר שנתממטו פטורין מועטין ונתרבו מאי דממתני' לא שמענו אלא דאזיל ב"מ ידעה לפטורא והיינו במרובין ונתממטו.

אבל במועטין ונתרבו מי אזיל ב"מ ידעה לחיובא לחיובא פ"ר או לא וכן פי' התוס' וע"כ צ"ל דסנגיא דאיבעיות אלו אזיל כמ"ד יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. ולפ"ז א"ש דליכא למיבעי במרובין ונתממטו אי אזיל ר"ש ב"מ ידעה לחיובא היינו בכשבה או שעירה פ"ן יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ומש"ה במרובין ונתממטו ליכא לספוקי כלל אבל במועטין ונתרבו איכא לספוקי אי אזיל ר"ש ב"מ ידעה לחיובי פ"ר או לא ומסיק דאין פ"ן פלוגתא דר"ש נמי אזיל ב"מ חטאה ולכ"ע פטורין וגם מזה מוכח דס"ל להש"ס יחיד שעשה כו' פטור דאל"ה גם במועטין ונתרבו איכא פלוגתא דלרבנו חייבין בכשבה או שעירה ולר"ש פטורין לגמרי דאזיל ב"מ ידעה לפטורא ומכאן קצת סעד לשיטת התוס' בשבת דר"ש ס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור אלא דבמועטין ונתרבו י"ל דאפילו לר"ש לא אזלינן ב"מ ידעה לפטורא דבשלמא בנשיא שזדע לו לאחר שנתמנה לאו פ"ר הכי הוא להביא כשבה או שעירה ע"כ אזיל ב"מ ידעה לפטורא אבל רוב צבור נמי בני אתווי כשבה או שעירה הם פגון בשגגת מעשה א"כ י"ל דבהוראה נמי פ"ן דאין הב"ד מביאין פ"ר מחייבין הם להביא כשבה או שעירה עכ"פ וצ"ע.

הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט וחזרו ב"ד כו' הנה נראה לפרש דע"כ לא מיבעי לן כל הני בעיא אלא ל"מ יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור א"כ המיעוט הראשון לא הנה עליהם שום חוב קרבן להכי כי חזרו ועשו מיעוט שני יכולין שפיר להצטרף לחיובי פ"ר אבל ל"מ יחיד שעשה כו' חייב א"כ כי חזרו ב"ד פ"ר נתחייבו המיעוט קמא להביא כשבה או שעירה מסתבר לומר דאפי' עשו אח"כ עוד מיעוט מ"מ לא יצטרפו פ"ן דבשעת חטאה וידעה מיעוט הוי וכבר נתחייבו בכשבה או שעירה והנה לפי גרסתינו דגרסינן בש"ס מיעוט בחלב שעל הקרב כו' ובאידך בעיא מיעוט בחלב ומיעוט בדם ולא גרסי' וחזרו כו' אפשר לפרש דע"כ לא מיבעי לן אלא היכא דלא נודע לב"ד בניתנים ודווקא בחד איסורא הוא דבעינן חילוק הידיעות אבל בתרי איסורי אפילו בלא חילוק ידיעות שפיר מיבעיא לן אי מצטרפי אבל אם נודע לב"ד בנתיים בתרי איסורי אפשר דפשיטא ליה דלא מצטרפי אבל מדברי התוס' ז"ל נראה דגם במיעוט בחלב ומיעוט בדם גריס וחזרו בהן אלא דכתבו דה"ה דקמיבעי ליה נמי אפי' לא ידעו בנתיים עכ"פ נראה לי מילתא דמסתבר דלא מיבעי לן אלא ל"מ יחיד שעשה כו' פטור אבל ל"מ יחיד חייב פ"ן דכבר נודע למיעוט קמא שאכלו חלב ונתחייבו חטאת יחיד תו לא מצטרפי: וכן הא דמיבעיא לן לממן בהורו ב"ד ועשו מיעוט הקהל ומת אותו ב"ד ועמד ב"ד אחר והורו מהו היינו נמי אם לא נודע לראשונים חטאם.

אבל אם כבר נודע לראשונים וחזרו בהן הב"ד הראשון תו לא מצטרפי ל"מ יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב משום דכבר נתחייבו בחטאת יחיד וע' מש"כ לעיל בדברי

הירושלמי בָּהָא דְּפָרִיז אֵלִיבָא דְּשִׁמוּעַל לֹא נִמְצָא כָּל יָחִיד מִתַּפְּפָר בְּשָׁנֵי חֲטָאוֹת כּו' אָבֵל אַחֵר הָעִיּוֹן נִרְאָה דְּבִבְעִיָּא קִמְיִיתָא דְּהִהוּרָאָה בְּחַד אִיסוּרָא הֵימָּה אִפִּי' לָמָּד יָחִיד שְׁעֵשָׂה בְּהוֹרָאת ב"ד חֲזִיב קִמְיִבְעִיָּא לִיה דְּנָהִי דְּחִזְרוּ בָּהֶם אָבֵל כִּי חִזְרוּ וְהוֹרוּ לְהַתִּירָא בְּטָלָה הַחֲזָרָה הָרְאוּשׁוֹנָה וְשׁוּב אֵין עַל הָרְאוּשׁוֹנִים חִיּוּב חֲטָאת וְאַחֵר שְׁחִזְרוּ בָּהֶם פַּעַם שְׁנִי אַז יְכוּלִין לְהַצְטָרֵף לְרִנְפָּא: וְהִנֵּה בְּדַבְרֵי הָרַמְבָּ"ם ו"ל יֵשׁ כָּאֵן תְּרִי תְּמִיחֵי חֲדָא מֵאֵי דְּפָסֶק אִפִּי' בְּמִיעוּט חֻלָּב וּמִיעוּט עֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּמַצְטָרְפִי וּבִש"ס סֶלְקָא בְּתִיקוּ וְעוֹד מַה שֶּׁפ' בְּהוֹרָאת ב"ד אַחֵר דָּאִין מַצְטָרְפִין.

וּמִשְׁמַע דְּחֲזִיבִין בְּחֲטָאת יָחִיד וְגַם זֶה סְלִיק בְּתִיקוּ: וּמִן הַדִּין אֵין מְבִיאִין לֹא פֶּר וְלֹא חֲטָאת יָחִיד וְכִבְר עֲמָדוֹ עַל דְּבָרֵיו ו"ל הָרַבָּב"ד וְגַם נוֹשְׂאֵי כְּלִיו ו"ל וְלִקְוִשְׂיָא הַשְּׁנִיָּה יֵשׁ לְיִישָׁב קֶצֶת ע"פ מ"ש דְּלֹא קִמְיִבְעִי לָן אֵלֹא לָמָּד יָחִיד שְׁעֵשָׂה כּו' פֶּטוּר.

אָבֵל לָמָּד חֲזִיב פְּשִׁיטָא דָּאִין מַצְטָרְפִין וְא"כ הָרַמְבָּ"ם ו"ל לְשִׁיטָתוֹ שֶׁפִּיר כְּתִב דָּאִין מַצְטָרְפִין וְחֲזִיבִין בְּחֲטָאת יָחִיד כִּיּוֹן שְׁפָסֶק יָחִיד שְׁעֵשָׂה בְּהוֹרָאת ב"ד חֲזִיב וְעוֹד דָּאִפִּי' נֶאֱמַר דְּלָמָּד חֲזִיב נָמִי קִמְיִבְעִי לִיה מ"מ אֵין לְפֶטוּר מִחֲמַת סִפֶּק לְמִיעוּט קִמָּא כִּיּוֹן דְּכִבְר נִתְחַזְּיָבוּ בְּחֲטָאת יָחִיד מִיָּד כְּשֶׁנּוֹדַע לִב"ד הָרְאוּשׁוֹנִים אֵלֹא דִלְפ"ז יֵשׁ לְחֻלָּק בֵּין מִיעוּט קִמָּא לְמִיעוּט בְּתִרָא וְזֶה לֹא נִרְאָה אָבֵל אִם נֶאֱמַר דְּלָמָּד חֲזִיב לֹא מִיִּבְעִי לִיה שֶׁפִּיר י"ל כִּמ"ש אָבֵל אִפְתִּי תִיקְשִׁי אִמָּאֵי לֹא כְּתִב הָרַמְבָּ"ם ו"ל הֵיכָא דְּלֹא נּוֹדַע לִב"ד קִמָּא דְּסִפִּיקָא הָנִי אִם לֹא שְׁנֶאֱמַר הֵיכָא דְּלֹא נּוֹדַע לִב"ד קִמָּא וְדָאֵי דְּלֹא מַצְטָרְפִי מִשּׁוּם דְּלֹא נּוֹדַעַה הַחֲטָאת לָהֶם הֵינּוּ לִב"ד הָרְאוּשׁוֹן שֶׁהוּרִי וְלִכְאוּרָה הַמִּיעוּט הָרְאוּשׁוֹן פֶּטוּרִים לְגַמְרִי.

דְּחִזְרַת ב"ד הָאֲחֵר אֵינּוּ מוֹעִיל אֵלֹא לְהוֹרָאָתָן אָבֵל לֹא לְהוֹרָאת ב"ד הָרְאוּשׁוֹן. וְכַעֲיִן שְׁכַתְבִּתִּי לְעִיל בְּרִישׁ מְכִילִתִּין גַּבִּי הָא דְּאִנְכֹל חֻלָּב בְּזִמְה"ז תִּדַּע דָּאִטּוֹ אִם עָשׂוּ רֹחַב צִבּוּר ע"פ ב"ד וּמָתוּ אוֹתוֹ ב"ד וְלֹא נּוֹדַעַה לָהֶם הַחֲטָאת.

כִּי עֲמָדוֹ ב"ד אַחֵר וְאִמְרוּ לָהֶם שְׁטַעוּ הָרְאוּשׁוֹנִים אִטּוּ יָבִיאוּ הַצִּבּוּר פֶּר וְא"כ אִמָּאֵי לֹא קִמְיִבְעִיָּא לִיה לְהַש"ס בְּכַה"ג אֵלֹא דְּלִישְׁנָא דְּהַש"ס לֹא מִשְׁמַע כֹּן דְּמַסִּיק אוֹ דְּלָמָּא יָדִיעָה דְּהֵיכָא ב"ד דְּהוּרִי בְּעִינֵן וְע' רַש"י ו"ל מִשְׁמַע דְּהָא גּוֹפָא מְסַפָּקָא לִיה אֵי בְּעִינֵן יָדִיעָה דְּהֵיכָא ב"ד אוֹ לֹא.

וְעִזְיִין צ"ע: וְעַל קוֹשְׂיָא קִמְיִיתָא בָּהָא דְּפָסֶק בְּמִיעוּט בְּחֻלָּב וּמִיעוּט בְּעֲבוּדָת כּוֹכְבִּים דְּמַצְטָרְפִי נִרְאָה לִי קֶצֶת סִיּוּעַ לְדְּבָרֵיו ו"ל מֵהָא דְּאִמְרִינֵן לְקַמֵּן בְּמְכִילִתִּין וְנוֹדַעַה הַחֲטָאת וְלֹא שְׁיִנְדְּעוּ הַחוּטָאִין.

וּפְרִיז הַש"ס כְּמָאֵן דְּלֹא כִר"א דָּאִמַר אִם חֻלָּב אָבֵל חֲזִיב אִם נּוֹתֵר אָבֵל חֲזִיב וְאֵי נִימָא דְּחֻלָּב וְעֲבוּדָת כּוֹכְבִּים לֹא מַצְטָרְפִי מֵאֵי קוֹשְׂיָא דְּלָמָּא מִיָּרִי בְּכַה"ג וְכֹן הִקְשׁוּ הַתּוֹס' שֶׁם אֵלֹא ש"מ דְּחֻלָּב וְעֲבוּדָת כּוֹכְבִּים נָמִי מַצְטָרְפִי נִפְר' וְא"כ אִפְתִּי קִנְשָׁה מִמ"נ חֲזִיבִין וּלְפֶרש"י שֶׁם אֵין מִזֶּה רְאִיָּה דָּאֵי מִיָּרִי בְּחֻלָּב וְעֲבוּדָת כּוֹכְבִּים א"כ לָמָּה לִי קִרָּא דְּנוֹדַעַה הַחֲטָאת בְּלֹא קִרָּא נָמִי יָדַעִנֵן דְּלֹא מָצִי מִיָּתִי קִרְבֵּן מְסַפֶּק כִּיּוֹן דָּאִין קִרְבֵּן שְׁנוֹה אָבֵל בְּחֻלָּב וְדָם דְּקִרְבֵּן שְׁנוֹה אִינְצִטְרִיָּה קִרָּא דְּלֹא נִינְצִיבִינְהוּ בִּמְמ"נ אָבֵל לְפִי מַה שֶּׁפ' הָרַמְבָּ"ם ו"ל וְלֹא שְׁיִוְרְעוּ הַחוּטָאִים הֵינּוּ דְּקִרָּא אֲשֶׁמוּעִינֵן דָּאִפִּי' אִם הַחוּטָאִים מוֹדִיעִים לָהֶם בְּאִיזָה חֲטָא חֲטָאוּ אִפ"ה פֶּטוּרִים א"כ שֶׁפִּיר הָנִי מָצִי לְאוּקְמִי בְּחֻלָּב וְעֲבוּדָת כּוֹכְבִּים

וקמ"ל קרא דאין ידעית החוטא' מועלת אלא ש"מ דחלב ועבודת כוכבים נמי מצטרפי להביא פר ואכתי תיקשי ממ"נ ובירושלמי בפרקין מוקי לה באמת כר"א ובחלב ועבודת כוכבים ולא ידענא מאי מספקא להו להתוס' אם יביאו קרבן עבודת כוכבים וגם דחלב ולפענ"ד פשיטא לי דאין מצטרפין אלא להביא פר לחוד דבזה שניהם שוין והא דקרי להו אין קרבנו שוין היינו דבעבודת כוכבים איפא נמי שעיר או כפרש"י ו"ל דקרבנות היחידים אינן שוין.

אבל לענן פר לחוד ודאי מצטרף איסור עבודת כוכבים דחמיר לאיסור חלב דקיל ומדברי התוספת בד"ה והורו שעבודת כוכבים מותר דמספקא להו היכא דעשו מיעוט בתחלה ולבסוף רבא או איפא נראה דמפרשי להגי איבעיות אפי' למ"ד יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב דאל"ה ליכא נפקא מינה כלל בהאי ספיקא פיון דאיפא רבא והמיעוט ממ"נ פטור ומש"כ בפשיטות אי הוי מתחלה רבא ולבסוף מיעוטא אין המיעוט מצטרף לרוב לדידי מספקא לי בחד איסורא וכמו שפתיבתי לעיל דכיון דחזרו והורו דחלב מותר בטלה חזרה הראשונה ובטל גם חיוב הפר שנתחייבו וכי חזרו בהם פעם שני יצטרפו כולם יחד בהקצאת פר וכה"ג מיבעי לן בזבחים דף י"ב ביחיד שאכל חלב והפריש קרבן ואח"כ הורו ב"ד דחלב מותר אי נדחית חטאתו והיינו משום דבשעה שהורו דמותר לאו בר קרבן הוא וה"נ ע"י הוראתו להיתר אין צבור בני חיובא בפר ה' וע' פרש"י שם בזבחים שפי' דלא מיבעי ליה אלא למ"ד יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור דאם אכל השתא לאו בר קרבן הוא וא"כ בצבור ליכא למימר הכי אבל לא הבנתי דברי רש"י ו"ל גהי דר' יוחנן דפטר בדיחוי' ס"ל דייחיד שעשה כו' פטור וכמו שפתיבתי לעיל מ"מ גם לר' יוחנן בר קרבן הוא בכה"ג שנתחלף לו חלב בשומן כדאמר ר' יוחנן בריש מכילתין דחייב אלא ודאי אע"ג דבר קרבן הוא מ"מ הוי דחוי פיון דהשתא אין להביא קרבן על חלב פיון שהורו שמוותר והשתא לאו בר קרבן הוא וע' שם בזבחים בפרש"י ותוס' ו"ל בהא דמתקלינן התם דגברא אידחי קרבן לא אידחי כו' יעו"ש: והדרינו למלתא קמייא דהיכא דחזרו והורו שחלב מותר מצטרף המיעוט לרוב וראיתי בזה שיטה עמוקה בירושלמי הלכה ב' ומפני שגזרקה לעניננו אבאר אותה כאן בעז"ה דאית' התם פלוגתא דר"י ור"ל באכל חלב והפריש קרבן והורו ב"ד שחלב מותר ר"י אמר נדחית חטאתו ור"ל אמר לא נדחית חטאתו ואיתא התם מאן דמתליף דר"י אמר לא נדחית כי היכא דלא תקשה דברי ר' יוחנן מהדדי בהא דאמר דגוסס זורקין עליו מדם חטאתו אע"ג דאינו ראוי עתה להקצאת קרבן דלאו בר מצות הוא ולכאורה אין זה דמיון גמור דגוסס שאני דמחמת אונס הוא דלא חזי תדע דאטו חולה שיש בו סכנה דהותר לו כל האסורין דחוי הוא מהקרבנות חטאתו ואשמו אע"ג דיש לסלק דחולה עומד הוא להתרפאות ורוב חולים לחיים לאפוקי גוסס.

מ"מ הא לא דמיא להוראת ב"ד ונהרי הוא פחי לכל דבריו כדאית' בכמה דוכתי ובאמת איפא מ"ד דלא מתליף ולית ליה האי קושיא וקאמר התם כמ"ד לא נדחית חטאתו מי מקבלה ממנו ימתין עד שיחזרו בהן ב"ד פי' וכי צריך הוא להמתין עד שיחזרו בהן ב"ד דקודם חזרת ב"ד לאו שעת הקרבה היא וקאמר אלא כשהיה פהו עבר והקריב וכפר פי' דאם עבר והקריב כפר ומשמע מדברי הירושלמי דלמ"ד לא נדחית חטאתו מקריבין אותה אפי' בשעה שהוא שוטה או בשעת הקרתו וכן בשעת הוראת ב"ד פיון דכבר

הפרישה ופריד הנה שמעון בן עזאי מי מקבלה ממנו וע' מה שפי' הפ"מ ול"נ דה"פ הנה שמעון בן עזאי בתמיה וכי שמעון בן עזאי הנה הפהו שהעמיד על דעתו להקריב נגד הורית ב"ד אלא מי מקבלה ממנו ימתין עד שיחזרו ב"ד ובעי הנה תולדות הוריה פהוריה כו" הנה עבידא אכלו צבור חלבים והפרישו קרפנותיהם פי' ואח"כ הורו ב"ד דחלב מותר ופטרומ מקרפנותיהם וכמאן דאמר נדחית חטאתו ונהרי זו תולדות הוריה דמתמת הוראתו נדחו הקרפנות אין תאמר כו' ומסיק פניי פשיטא לה תולדות הורית פהוריה וסייבין ב"ד אח"כ להביא פר והוא דין מחנך דלפי סוגית הש"ס דידן אין ב"ד חייבין עד שיורו לעשות והא לא הורו לעשות ואמר עוד שם הורי' בהורי' מהו שיצטרפו הנה עבידא הורו ב"ד חלב פוליא של ימין מותר ושל שמאל ושל מכסה אסור חזרו והחליפו ואכלו רוב פראשונה ורוב בשנ' אין תימר מצטרפין חייבין אחת ואין תימר כו' שתי הוריות בעבירה אחת מהו שיצטרפו: הנה עבידא אכלו רוב ונשטו רוב על דעתיה דר"מ חייבין אחת על דעתיה דר"ש חייבין שתיים והוא מאמר סתום ופי' הפני משה דחוק מאד כי מה ענין זה למחלקת ר"מ ור"ש וגם מש"כ דאכלו רוב היינו שאכלו שחוט חוץ הוא תמיה ואין זו הוראה פנין דאין בזה פרת ע"כ נראה לי לחלף הנסחאות וה"ק שתי הוריות בעבירה אחת היינו דמעבירה אחת נולדו שתי הוראות פגון אכלו רוב והפרישו קרפנותיהם והורו ב"ד שחלב מותר ונשטו הקרפנות בחוץ והוי שתי הוראות דחלב מותר וממילא אין איסור לשוחטן בחוץ והכל עבירה אחת מהו שיצטרפו ומסיק אין תימר מצטרפין חייב אחת ואין תימר אין מצטרפין חייב שתיים הוריה בהורי' מהו שיצטרפו הנה עבידא שהורו תחלה בחלב של ימין והחליפו והורו היתר בשל שמאל ואכלו רוב פראשונה ורוב בשנ' ע"ד דר"מ דלא אזיל בתר ידיעה מצטרפין ואין חייבין אלא אחת ע"ד דר"ש דאזיל בתר ידיעה הדיעה מחלקת וחייבין שתיים אכלו מיעוט פראשונה ומיעוט בשנ' ע"ד דר"מ דאין ידיעה מחלקת חייבין.

ע"ד דר"ש ידיעה מחלקת פטורים פנין דאין מצטרפין ליכא רובא וזה ברור לפענ"ד ומדלא קמבעי ליה בחד מין חלב גופא וכהא דמבעי' ליה בש"ס דילן נרא' סייפת' למש"כ לעיל דכי חזרו והורו להתיירא בטלה חזרתו הראשונה ולכ"ע חד הוראה היא ואפי' ר"ש מודה בה.

ולגמרי בתרי איסורי נמי לא מיבעי ליה משום דפשיט' ליה דאין מצטרפין ודו"ק היטב. תוס' בד"ה אלא כי תיבעי לה כו' צ"ע אי הוי מצוי למיבעי נמי למ"ד ב"ד מיייתי אם מתו מיעוט צבור הראשונים ולא נודע כ"א אל אלו החיים כו' דבריהם ו"ל אינן מוכנין דלר"ש הא אמרינן לעיל דפטורים במרובין ונתמעטו פי' נודע להם לאחר שנתמעטו ובין הב"ד ובין צבור פטורים דהא לר"ש הב"ד והצבור מביאין ולרפנן פשיטא לן דאפילו נתמעטו חייבין וצ"ל דהיינו דוקא היכא דבשעת החטא היו פולם קיימין אבל הכא דמתו הראשונים קודם שחטאו השניים אם כן למ"ד צבור מיייתי פשיטא דפטורין פנין דלא היו רוב צבור בשעת החטא בבת אחת אבל למ"ד ב"ד מיייתי מספקא להו פנין דמ"מ על פיהם עשו רוב צבור שלא כדת ולי נראה דגם זה פשיטא דב"ד נמי פטורים דאל"כ לר"ש במרובין ונתמעטו אמאי הב"ד פטורין אפילו כי נודע להם בשעה שנתמעטו הא כבר עשו רובן על פיהם שלא כדת אלא ודאי בעינן שיהיה רוב צבור או בשעת החטא לרפנן או בשעת ידיעה לר"ש בין למ"ד ב"ד מיייתי בין למ"ד צבור מיייתי וק"ל: ע"ב

גמ' אָמר ר"י נִכְנסוּ מֵאָה עַד שְׁיֹרֵי כּוֹלָן וּמִסִּיק טַעֲמִיהָ מִדְּכָתִיב כָּל עֲדַת דְּמִנּוֹתָהּ הוּא דְּבִלֵּא"ה קִי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה דְּלֹא הָיָה הוֹרָאָה אֲלֵא ע"פ רַבּוֹן שֶׁל סִנְהֶדְרִין וּמִדְּכָתִיב רַחֲמָנָא כָּל ש"מ דְּבַעֲיָנוּ שְׁיֹרֵי כּוֹלָן וְלֹא אֲזַלְיָנוּ הֵכָא בְּתֵר רַבּוֹא וְהוּאִיל וְכִךְ אֲפִילוּ מֵאָה שְׁנִכְנָסוּ אִין חֲיִיבִין עַד שְׁיֹרֵי כּוֹלָן וּמִשְׁמַע מִסְּנִינָן דְּלֵר"י בַּעֲיָנוּ שְׁיֹרֵי כּוֹלָן לְהַתִּיר בְּפִירוּשׁ אוֹ ע"י הִרְכַּנְתָּ הָרֹאשׁ אֲבָל אִם שָׂתַק אֶחָד מֵהֶם לֹא הוֹרָאָה הִיא וְהִינּוּ כְּפִשְׁטִיָּה דִּקְרָא דְּצָרִיף שְׁיִשְׁגוּ כּוֹלָם אֲבָל אִם אֶחָד שׁוֹתֵק וְלֹא הוֹדָה לְדַעְתָּם לֹא הָיָה כָּל הָעֵדָה בִּשְׁגָגָה וּפְרִיף מִמַּתְנִיתִין דְּרִישׁ מְכִילְתִּין וּמַתְנִיתִין דְּלִקְמָן דְּמִשְׁמַע דְּסָגִי שְׁיֹרֵי כּוֹלָן וְהַמְיָעוּט אֲפִילוּ בִּשְׁתִּיקָה וּמִשְׁנֵי דְּהֵתָם אִיגְרִי שְׁהִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ וַיֵּשׁ לְדִקְדָּק אִפְתִּי תִּיקָשִׁי בְּמַתְנִיתִין דְּלִקְמָן מֵאִי דַתְּנוּ דְּנוֹקָא בְּאָמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם וְהָא אֲפִילוּ בִּשְׁתִּיקָה לְחֹד נָמִי לֹא הוֹרָאָה הִיא וְאִפ"ל דְּלִקְמָן הָכִי פִירוּשָׁא דְּהִיכָא דְּאָמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם אֲפִילוּ הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ אַחֵר כִּף לֹא הוֹרָאָה הִיא אֲבָל הִיכָא דְּלֹא אָמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם אִם הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ בִּשְׁעַת הוֹרָאָה הָיָה הוֹרָאָה אֲבָל אִי שְׁתִּיק לֹא הָיָה הוֹרָאָה מִשּׁוּם דְּבַעֲיָנוּ בִּשְׁעַת הוֹרָאָה לְהִתֵּר שְׁיִשְׁגוּ כּוֹלָם וְכ"ת מנ"ל דְּרַבִּי יוֹנָתָן הָכִי ס"ל דְּלִמָּא ר"י נָמִי לֹא אֶתִּי לְמַעוּטִי אֲלֵא דְּלֹא יֹאמֵר אֶחָד טוֹעִים אַתֶּם וְכַדְתָּנוּ בְּמַתְנִיתִין דְּלִקְמָן וְכ"ת מֵאִי קמ"ל ר"י מַתְנִיתִין הִיא הָא קמ"ל דְּאִפִּי מֵאָה שְׁיִשְׁבּוּ לְהוֹרוֹת וְאֶחָד אוֹמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם לֹא הוֹרָאָה הִיא וּמַתְנִי' לֹא שְׁמַעֲיָנוּ אֲלֵא אִם זֶה שְׁאוּמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם הוּא מִמְסַפֵּר הַע"א וְקמ"ל ר"י דְּאִפִּי אִיכָּא ע"א הַמַּתִּירִין וְא' שְׁיִשְׁבּוּ עִמָּהֶם אָמֵר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם לֹא הוֹרָאָה הִיא וַי"ל דְּלִישְׁנָא דְּר"י אִין חֲיִיבִין עַד שְׁיֹרֵי כּוֹלָם מִשְׁמַע דְּאִלְבִּיָּה צְרִיכִין כּוֹלָן לְהוֹרוֹת לְהַתִּיר בְּפִירוּשׁ אֲבָל אִם שָׂתַק אֶחָד מֵהֶם לֹא הוֹרָאָה הִיא וְהִינּוּ מִשּׁוּם דְּמִפְרֵשׁ כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ עַל שְׁעַת הוֹרָאָה לְהִתֵּר וּמִסִּיק הַש"ס לָהֵא דְּר' יוֹנָתָן בְּתִיבְתָּא מִבְּרִיָּתָא דְּהַגּוֹי כּוֹלּוֹ אַע"ג דְּכָתִיב הַגּוֹי כּוֹלּוֹ מ"מ הָיָה רַבּוֹ כּוֹלּוֹ וְאֲלֵא מֵאִי כָּל עֲדַת דְּקֹאֲמֵר רַחֲמָנָא דְּבִשְׁלָמָא בְּגוֹי כּוֹלּוֹ לֹא קִשְׁיָא דְּצָרִיף לְמַכְתָּב כּוֹלּוֹ לְאַשְׁמַעֲי' דְּאִצְטְרִיף רַב צְבוּר וְרַבּוֹ כּוֹלּוֹ אֲבָל הֵכָא כָּל לָמָּה לִי דְּהָא בִּלֵּא"ה יִדְעִינוּ דְּצָרִיף שְׁיִהִיָּה רַב בְּהוֹרָאָה וּמִשְׁנֵי דַּה"ק אִי אִיכָּא כּוֹלּוֹ כו' הִינּוּ דְּצָרִיף שְׁיִשְׁבּוּ כּוֹלָם בִּשְׁעַת הוֹרָאָה אֲבָל אִינוּ צָרִיף שְׁיֹרֵי כּוֹלָם וּלפ"ז צָרִיף לְדִקְדָּק מנ"ל דְּאִי אָמֵר אֶחָד מֵהֶן טוֹעִין אַתֶּם דְּלֹא הוֹרָאָה הִיא וְאִמָּאִי לֹא נִימָא רַבּוֹ כּוֹלּוֹ כְּמוֹ בְּכָל הוֹרָאוֹת כִּינּוּ דְּכָל עֲדַת דְּרִשְׁיָנוּ לַעֲנִין שְׁיִהִיו כָּל הַסִּנְהֶדְרִין יוֹשְׁבִין וְלֹא יִחְסֹר אֶחָד מֵהֶן אֲבָל הִיכָא דְּיִשְׁבּוּ כּוֹלָם לִיזִיל בְּתֵר רַבּוֹא וּמִשְׁנֵי כַּהֲנֵי מִשָּׁה דְּהִינּוּ טַעֲמָא דְּצָרִיף שְׁיִהִיו כּוֹלָם מִשּׁוּם שְׁמָא יֹאמֵר אֶחָד מֵהֶם טוֹעִים אַתֶּם וּש"מ דָּאִם אָמֵר אֶחָד טוֹעִים אַתֶּם לֹא הוֹרָאָה הִיא לֹא נִהִירָא לִי דְּמִידִּי דְּהָיָה אֲכָל מִלִּי דְּבַעֲיָנוּ דְּנוֹקָא סִנְהֶדְרִי גְדוּלָּה וְלֹא שְׁיִחְסֹר אֶחָד מֵהֶן וְאִפ"ה כִּי יִשְׁבּוּ כּוֹלָם אֲזַלְיָנוּ בְּתֵר רַבּוֹא וְרֵאִיתִי בְּדִבְרֵי הַרְמְב"ם ז"ל שֶׁכָּתֵב דְּיִלְפִינוּ לָהֵא מְלֵתָא דָּאִם אָמֵר אֶחָד טוֹעִים אַתֶּם לֹא הוֹרָאָה הִיא מְקָרָא דָּאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁנּוּ שְׁיִהִיו כּוֹלָם בִּשְׁגָגָה וְכֵן מְבֹאֵר בַּת"כ דָּאִם אָמֵר אֶחָד אִינִי יוֹדֵעַ אוֹ שְׁאֵמֵר טוֹעִים אַתֶּם לֹא הָיָה הוֹרָאָה מִשּׁוּם דְּכָתִיב כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ וּלפ"ז לֹא תִּיתּוּתֵב ר' יוֹנָתָן אֲלֵא בְּמֵאִי דְּבַעֲיָ שְׁתַּפְּשׁוּן הוֹרָאָה בְּכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל דְּבַעֲיָ שְׁיֹרֵי כּוֹלָם אֲבָל בְּהָא מוֹדִים לִיהָ דָּאִם אָמֵר אֶחָד טוֹעִים אַתֶּם שְׁפִיר יִלְפִינוּ מְכָל עֲדַת וְא"כ קִשָּׁה לפ"ז מֵאִי מוֹתְבִינוּ עָלֶיהָ מְקָרָא דְּהַגּוֹי כּוֹלּוֹ דְּרַבּוֹ כּוֹלּוֹ הָא לְדִידּוֹן נָמִי תִּיקָשִׁי דְּהֵתָם הָיָה רַבּוֹ כּוֹלּוֹ וְהֵכָא לֹא הָיָה רַבּוֹ אֶחָד טוֹעִים אַתֶּם לֹא הָיָה הוֹרָאָה מְקָרָא דְּכָל עֲדַת וַע"כ צָרִיף לְחַלֵּק דְּהֵתָם כּוֹלּוֹ לֹא מִנּוֹתָהּ הוּא וְכַמ"ש מְהִרָשׁ א"א ז"ל ג"כ

והקא פל מיותר וא"כ לר"י נמי לא תיקשי ונראה לומר דר"י לא איתותב אלא בהא דאמר אפי' מאה והיינו מסברא בעלמא הואיל והקפידה תורה על פל העדה נגד הפלל דקי"ל בכל התורה רובו פכולו וא"כ ה"ה במאה שישבו צריך שישורו פולם ע"ז איתותב דהא התם נמי פתיב הגוי פולו ואפ"ה רובו פכולו וה"נ לית לן לאפוקי מפללא ונהי דמנן של סנהדרין צריך שיהיו פולם בשגגה מדכתיב פל אבל אם ישבו יותר ממנן סנהדרין בזה אמרנו רובו פכולו ואין האחד מעפב.

והיינו הך דמסיק הש"ס דיתורא דכל לא אתי אלא למנן סנהדרין שיהיה בשלימות בשגגה אלא דלפ"ז בהא דאמר ר"י דשתיקה לאו הוראה היא לא איתותב ומדברי הרמב"ם ז"ל לא נראה פן שכתב דשתיקה דאחד מהן חשיבא הוראה ויש לומר עוד דהא בהא תליא דלר"י דבעי שתפשוט ההוראה מכולן בפירוש להתיר ע"כ אפי' מאה שישבו פולן צריכין שישורו דאל"ה אפתי לא נגמר ההוראה פיון שיש מהן שותקין אבל לדידן דלא בעינו שתפשוט הוראה מכולן ואפי' יש מהן שותקין נמי מהני תו לא איכפת לן בפאלו שהן יותר ממנן הסנהדרין וכיון שיש שבעים ואחד בשגגה הני הוראה אפי' אם הנוסף על המנן אמר טועים אתם וכן משמע קצת מהא דלא תנו לקמן במתניתין דאמר להם טועים אתם תלמיד שהגיע להוראה משום דלא איכפת לן ביה פיון דלאו ממנן סנהדרין הוא וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם ז"ל שלא כתב להאי דינא דמאה שישבו לענן אם אמרו להם טועין אתם וכן משמע לקמן במתניתין דתני לה דומיא דהיה אחד מהן גר או ממזר דמסתבר דזה אינו מבטל ההוראה אלא אם הוא במנן הסנהדרין אבל אם הוא נוסף על המנן ודאי נראה דאינו מבטל ההוראה פיון דאיכא עדה שלימה זולתו.

אלא דהא דתני התם או שלא היה מופלא ב"ד עמהם ע"כ מייירי דהמנן שלם זולתו וכמו שכתב רש"י ז"ל שם במתניתין ובאמת גם בזה צ"ע מהא דאית' במכילתין פלוגתא דרבי ורבנן בהא דתני התם הורו ב"ד ואחד מהם אינו שם פטורין רבי אומר אומר אני עד שיהא מופלא שבהן משמע מזה דפלוגתיהו בחסר אחד מן המנן דאל"ה מ"ט דת"ק דאמר אם לא היה אחד מהן פטורין פיון דאיכא אחר במקומו ורבי מיקל דאפילו חסר אחד הני הוראה אם לא פשאין שם מופלא ב"ד וכן הוא דעת התוס' לקמן במתניתין אבל מ"מ לא נראה לומר פן פפי גירסת הש"ס פסונגין אי איכא פולן כו' וכמו שכתב המגיה שם בתוס' וכן משמע מגופא דמתניתין מדגר או ממזר מבטל הוראה ואי נימא דחסר אחד מהם אינו מבטל הוראה א"כ יהיה הגר פאלו אינו אלא ש"מ דצריך שיהיה המנן בשלימות וכן מוכח מדברי הירושלמי דמוקי למתניתין דלקמן דתנו שלא היה מופלא לב"ד פרבי דלת"ק אפילו חסר אחד מהן שאינו מופלא לאו הוראה היא ואי נימא דלת"ק לא מבטל אלא בחסר אחד מן המנן אם פן הני מצי לאוקמי מתניתין אפילו כת"ק וכגון דאינו חסר מן המנן אלא ש"מ דלת"ק נמי מבטל בכל גוונא אלא דעדיין לא הבנתי טעמו של דבר לפ"ז: וילענן גר או ממזר מצאתי בזה מחלוקת בירושלמי לקמן במתניתין בהלכה ד' רבי חנינא ורבי מינא חד אמר בתוך שבעים וחרנא אמר חוץ לשבעים מאן דאמר חוץ לשבעים ניחא ומאן דאמר בתוך שבעים אבל חוץ לשבעים לא פ"י אינו מבטל ההוראה ומפרש טעמא פיון שאינו ראוי להוראה נעשה פאבן ואינו נחשב למנן פלל והא דמשמע דדוקא מי שאינו ראוי להוראה הוא דלא מבטל אם הוא חוץ לשבעים משום דהרי הוא פאבן אבל מי שהוא ראוי להוראה שפיר נחשב במנן לבטל ההוראה אפילו

אם הוא חוץ לשבעים ושבעים מנה דלא כמש"כ לענין אם אמר להם טועין אתם דבעינן נמי שיהיה דוקא תוך שבעים אבל אין מזה ראיה דהירושלמי לטעמיה דמיייתי להך מימרא דר"י והתם מתנו לה בשם רבי תנחום לענין טועין אתם כדאיתא התם בהלכה ב' רבי אמי בשם רשב"ל מתניתא בגון שמעון בן עזאי יושב לפניהם והוא כמו אמר מר דרבי אמי אמר בריש מכילתין דתלמיד שהגיע להוראה בגון שמעון בן עזאי שגחלק עליהם והוא חייב והצבור פטורין ע"ז פריה במה אנן קיימין אם בשסילקו תבטל הוראתו אם בשסילקו אותו תבטל הוראתו וגם הוא יפטר אלא כינן קיימין בשנה עומד בתשובתו וזה עומד בתשובתו הוראתו אצלו אינה הוריה שלא סלקו אותו והוא עומד בתשובתו וילהי חייב אצל אחרים הוראתו הוריה שלא סילקו והם עומדין בתשובתו ופריה לית הך פליג' על ר' מנא בר' תנחום דאמר נכנסו מאה עד שיורו פולם ואם כן אפילו לא סילקו לא הוראה היא כינן שהוא חולק עליהם ואין כאן הוראת פולם ואמאי אחרים פטורים ולא ניחא ליה בשנינויא דש"ס דילן בגון שהרפין כו' כינן דלשיטתו לא מייירי בשותק אלא בעומד בתשובתו ואומר להם טועין אתם ומשני בשלא נכנס פי' שלא נכנס לישב עמם אלא דאפילו בטועים אתם ס"ל נמי דכל הנכנס מצטרף לבטל ופריה עוד אי' בשלא נכנס מעכב וקושניא זו לא הבנתי דהא תלמיד שלא נכנס ודאי אינו מעכב וצ"ל דהקושניא קאי על הך דתני ברישא וינדע אחד מהן שטעה דע"כ צריה לפרש נמי בשלא נכנס ואם כן מעכב בדברי ת"ק בתוספתא ומשני פתר לה כרבי דאמר אין לה מעכב אלא מןפלא שבב"ד בלחוד ולפ"ז מחולקין המה ש"ס דילן עם שיטת הירושלמי לפי שיטת הש"ס דילן מוקמינן רישא דמתניתין בשותקין ומש"ה הני אצל אחרים הוראה ומתניתין דלקמן מייירי באומר להם טועין אתם ולא הני הוראה כלל ולשיטת הירושלמי מתניתין דריש מכילתין נמי מייירי באומר להם טועין אתם ואפ"ה אצל אחרים הוראה דמייירי בשלא נכנס עמם ומתניתין דלקמן מייירי בשנכנס דלא הוראה היא כלל וזה ברור ולא הבנתי דברי הפני משה ז"ל שפי' להך דר' אמי אמתניתין דלקמן ומש"ה דחיק לפרש דמתני' דלקמן לצדדים קתני כמו שהאריה שם ודבריו תמוהין למענין.

ואין צורך לכ"ז כי הדברים ברורים כמ"ש דכל שיטת הירושלמי ארישא דמתניתין קאי ודו"ק. שם הך אחר פטור כו' מכאן שמענין דלענין יחיד שעשה בעינן גם כן כל אלו התנאים דבעינן לענין חיוב הפך לב"ד או לצבור וצריה לענין מנ"ל הך כינן דברשות עשה דהא בכל התורה אולינן פתר רובא כדכתיב אחרי רבים להטות וא"כ אפי' כי אמר אחד טועין אתם למה לא יפטר היחיד כינן דברשות עשה.

וכן הבאתי לעיל דברי הירושלמי דר' יוחנן מפרש לברייתא דכל הורג' שאין ב"ד מביאין פר היחיד מביא בשפה היינו בהורו לעקור כל הגוף אלא דלענין הוראת יחיד לפוטרו גם כן בעינן כל דיני הוראה כמו לענין חיוב ב"ד או צבור ולא עמדת פעת על טעמו של דבר בבירור והתוס' בריש מכילתין בד"ה הוריה ב"ד להנשא כתבו דלפטור את היחיד לא בעינן דוקא סנהדרין גדולה אלא כל ב"ד שהורו לה להנשא הרי היא פטורה וקושניא לי טובא מ"ש האי תנאה דלא בעינן לענין יחיד ושאר תנאים בעינן והיה נראה לי דלהכי פטורה היא התם בהוראת כל ב"ד כינן דכבר נתפשטה הוראה זו בכל ישראל הרי היא חשיבא בהוראת ב"ד הגדול ולפ"ז מצינן לאשכוחי הך דמייבצי לן לעיל בהוראת ב' בתי דינין אפילו בלא מת הב"ד הראשון בגון בכה"ג דב"ד הגדול הורו למחצית הצבור דחלב

מותר ועשו ע"פ וחקרו והורו ב"ד אחר לאשה להנשא ואחר כך חזרו בהן הב"ד הראשון וגם נודע שבעלה קיים ונמצא שרוב צבור עשו ע"פ הוראת ב' בתי דינים מהו שיצטרפו ודבר פשוט הוא דלעגן זה הפל מצטרפין לרוב צבור אנשים ונשים.

שם אמר רב יהודה אמר רב מ"ט דר"ש הואיל וברשות עשה. א"ד כו' אמר ה"ה ר"ש על הוראה שיצאה ברוב צבור יחיד העושה אותה פטור נראה לפרש דה"ה תרי לישני דרב פליגי אליבא דר"ש ללישנא קמא טעמיה דר"ש הואיל וברשות ב"ד עשה וה"ה פ"היד שעשה בהוראת ב"ד דפטור ולאידך לישנא ס"ל לר"ש ד"היד שעשה כו' חייב וה"ה פטור משום שיצאה ההוראה ברוב צבור ולא ה"ה צריך לשאול כלל וכל יחיד העושה אחר שיצאה ברוב צבור פטור והיינו שלא נתנה הוראה כו' לאפוקי היכא דכבר נתפשטה ברוב צבור תו אין צריך להוראה ופטור הוא ובכלל ציבור יחשב וכמו שהם פטורים כן גם היחיד פטור.

ולפי האי לישנא סברת ר"מ ור"ש הפוכים ר"מ פוטר יחיד שעשה כו' ור"ש מחייב ובעושה אחר חזרת ב"ד ר"מ מחייב ור"ש פוטר ולפ"ז נתיחא ה"ה דפריה הש"ס לרב מברייטא דמתחלה גובין להם והיינו אלישנא בתרא דטעמיה דר"ש מפני שיצאה ההוראה ברוב ציבור וע"ז פריה פיון דגבו להו ה"ה ליה הודע אכל ללישנא קמא דטעמא דר"ש הוא משום יחיד שעשה בהוראת ב"ד לא תיקשי פיון דעכ"פ עשה ברשות אלא דמהא דמשני פגון דלא ה"ה במתא משמע דמתחלה מקשי דה"ה ליה ידיעה ואם כן אפילו ללישנא קמא תיקשי אמאי פטור פיון דה"ה ליה הודע ומאי פריה לרב לפרוק אר"ש גופיה מ"ט ואפ"ל דה"ה ס"ד דטעמיה דר"ש משום דה"ה פמזיד פיון דה"ה ליה הודע ולהכי לא פריה אלא לרב דאמר הואיל וברשות עשה עכ"פ נראה כמ"ש דה"ה תרי לישני פליגי.

ובהכי א"ש מ"ש התוס' בד"ה כל הוראה שיצאה ברוב צבור שקתבו למעוטי דאם חטאו חצי צבור וחסא גם הוא חייבים ולכאורה דבריהם אלו סותרים למש"כ בשבת פ' המצניע דר"ש ס"ל יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור מהו דאמר ר"ש ה"ה דחייב ולפי ה"ל נתיחא דבשבת כתבו ללישנא קמא וכאן כתבו ללישנא בתרא.

ובזה נראה נמי טעם מחלוקת ר' אלעזר וסומכוס דר"א מחייב באשם תלוי ומדמי לה לאדם שאכל ספק חלב ספק שומן והיינו משום דר"א לטעמיה דס"ל ביבמות יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ולהכי ה"ה דומיא דאכל ספק חלב ספק שומן וה"נ ספק הוא אי ברשות ב"ד עשה ופטור או שלא ברשות וחסייב וסומכוס ס"ל דאין טעם לפוטרו אלא מפני שיצאה הוראה ברוב ציבור וגם הוא נגדר אחר הציבור להפטר מכשבה ולהתכפר ע"י פר להכי מדמי לה למי שהביא כפרתו ביה"ש ספק נתכפר או ספק לא נתכפר וה"נ ספק נתכפר בכלל הציבור ספק לא נתכפר ואין מביא אשם תלוי אכל מדברי הרמב"ם ו"ל לא נראה כן דה"ה ו"ל פסק ד"היד שעשה בהוראת ב"ד חייב וה"ה הוא דפטור משום שיצאה הוראה ברוב ציבור וכמבואר בלשוננו בפירוש המשניות וזה שעשה בכלל רוב ציבור מה שעשה ע"ש ואפ"ה פסק כר"א דחייב באשם תלוי ובעיקר חייבא של הא"ת יש לדקדק לכאורה ה"ה ר' זירא ס"ל בפריתות דבעינן אפשר לברר איסורו וה"ה אי אפשר לברר וי"ל דאליבא דר"א קאמר ור"א לא בעי אפשר לברר איסורו פדאיתא שם בפריתות דמחייב על כו"א ור"ע דמשמע במתניתין דמחייב אשם תלוי נמי לא

תִּיקְשִׁי דַר"ע נָמִי לֹא בָּעִי אֶפְשָׁר לְבָרַר אִיסוּרוֹ כְּדַתְנֹן בְּפֶרֶק דָּם שְׁחִיטָה דְּמַחֲזִיב ר"ע אֲשֶׁם תְּלוֹי בִּס' מַעֲיִלוֹת בְּאֶחָד אֶת הָרָאוּנוֹה וְהַשְׁנִי אֶחָד אֶת הַשְּׁנִיָּה וְזֶה חֲשִׁיב לֹא אֶפְשָׁר לְבָרַר כְּדֵאִיתָא שֵׁם בְּפֶרֶק ס' אֶחָד וְכֵן צ"ל לְרַבָּא דְאָמַר דְּהָא דְּבַעֲיָנֵן ב' תְּחִיכוֹת מִשּׁוּם דְּכַתִּיב מִצּוֹת וּלפ"ז נָמִי צ"ל דַּר"א וּר"ע לְטַעֲמִיָּהוּ דְּמַחֲזִיבֵי אֶפְּלִי בְּחִתִּיכָה אַחַת דְּהָא נָמִי לִיכָא מִצּוֹת אֶבֶל לְטַעֲמִיָּה דְּרַב נַחֲמָן דְּמִיָּמָא לֹן פְּנוּמִיָּה דְּבַעֲיָנֵן אִיקְבַּע אִיסוּרָא יֵשׁ לְדוֹן בְּדִינָא דְּמַתְּנִיתִין אִי חֲשִׁיב אִיקְבַּע אִיסוּרָא אִי לֹא אִי נִימָא פִּינוֹן דְּוֹנְדָּא חֲלָב אֶחָד חֲשִׁיב אִיקְבַּע אִיסוּרָא אוֹ דִּילְמָא פִּינוֹן דָּאִי בְּרִשּׁוֹת אֶבֶל פֶּטוּר גַּם זֶה לֹא חֲשִׁיב אִיקְבַּע אִיסוּרָא דְּהָא אִיכָא נָמִי צַד הֵיתֵר וּמִסְתַּבְּרָא דְּזֶה חֲשִׁיב אִיקְבַּע אִיסוּרָא מִשּׁוּם דַּר"ע מִשְׁמַע דַּס"ל דְּבַעֲיָנֵן אִיקְבַּע אִיסוּרָא וְאִפְ"ה מַחֲזִיב כָּאֵן אֲשֶׁם תְּלוֹי בִּיּוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְכֵן מִשְׁמַע מִדְּבָרֵי הֶרְמִב"ם ו"ל וּפ"ז א"ש הָא דַּר' זִירָא לֹא מְפָרֵשׁ אֶלָּא מְלֵתָא דַּר"א וְלֹא מְפָרֵשׁ מְלֵתָהּ דְּסוּמְכוֹס מִשּׁוּם דְּלְסוּמְכוֹס אֶפְּלִי הָיִי דּוּמִיָּא דְּסָפֶק אֶחָד חֲלָב כּו' אִינוֹ חֲזִיב אֲשֶׁם תְּלוֹי פִּינוֹן דַּר"א לְבָרַר וְרַבִּי יוֹסִי בַר' אֲבִין ס"ל כְּהִלְכָתָא דְּהַטְעַם מִשִּׁים אִיקְבַּע אִיסוּרָא לְהִכִּי אִיזְטָרִיךְ לִיתֵּן טַעַם לְדְּבָרֵי סוּמְכוֹס דַּמַּש"ה פֶּטוּר מִשּׁוּם דְּצַד הַפֶּטוּר קָרוֹב יוֹתֵר פִּינוֹן דְּלֹא אֲשַׁכַּח אִינֵשׁ לְמִישְׁיִילָהּ וְדו"ק הֵיטֵב: דָּף ד א לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה כּו' סָפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִתְפַּכֵּר כּו' סָפֶק מִשְׁחַשְׁבִּיכָה כּו' פֶּרֶש"י ו"ל דְּהֵינֵנו מִשּׁוּם דְּבִיה"ש לִית בֵּיה צַד חֲזִיב מַעֲלִיא דְּלִיכָא לְמִימַר שְׁמָא מִשְׁחַשְׁבִּיכָה נִתְפַּכֵּר דְּהָרִי בִּיה"ש כְּהִרְף עֵין כּו' עֵינֵן מְהִרְש"א ו"ל שְׁכַתְּב דְּבִין יָמָא לְלִילִיא לֹא טַעוּ אִינֵשִׁי וְלֹא מְסַפְקָא לִיה אֶלָּא סָפֶק מִבְּעוֹד יוֹם סָפֶק בִּיה"ש וְקִשָּׁה דְּהָא בְּכַה"ג אִיכָא ס"ס לְפִטוּרָא סָפֶק מִבְּעוֹד יוֹם וְאֶפְּלִי אַת"ל בִּיה"ש שְׁמָא מִן הַיּוֹם וְנָהִי דְּכַה"ג לֹא הָיִי ס"ס גְּמוּרָא מ"מ לִישְׁנִיָּה דְּהַש"ס לֹא מִשְׁמַע הִכִּי וְגַם עַל מָה שֶּׁפֶּרֶש"י ו"ל דְּהַמְשָׁל הוּא כִּי הִכִּי דְּבִסְפֶק מִבְּעוֹד יוֹם כּו' הַצַּד פֶּטוּר עֲדִיף ה'נ הָא קִשָּׁה לִי דְּמִשְׁמַע דְּלְרַבִּי יְהוּדָה דִּישׁ שְׁיַעוּר לְבִיה"ש וְאִיכָא נָמִי צַד חֲזִיב מַעֲלִיא הוּא חֲזִיב בְּאֲשֶׁם תְּלוֹי וְזֶה לֹא שְׁמַעֲנוּ וְכֵן בְּשָׂאָר סָפֶק שְׂאִירַע בְּכַפְּרָתוֹ אִטּוּ יִתְחַזֵּיב אַחֵר כְּפֹה לְהִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוֹי זֶה נִדָּא אִינוֹ וְנִרְאָה לְפָרֵשׁ דַּר"ז בָּא לִיתֵּן טַעַם בְּהָא דַּר"א מְדַמִּי לָהּ לְסָפֶק חֲלָב כּו' אַע"פ דְּעִשָּׂה בְּרִשּׁוֹת וְהִיא לֹנֹה לְוִמֵּר דִּיגֵרָר אַחֵר הַצָּבוּר לְהַתְּפַכֵּר בְּכַפְּרָתוֹ לְזֶה קָאָמַר לֹא מִיבָּעִי כּו' וְכִינוֹן דָּאִי הָיִי שְׂאִיל הָיִי אֶמְרִין לִיה מַש"ה דִּינֵינוּ לְסָפֶק מִצַּד עֲצָמוֹ וְחֲזִיב בְּאֲשֶׁם תְּלוֹי וְסוּמְכוֹס ס"ל דְּהָיִי כִס' נִתְפַּכֵּר וְהֵינֵנו מִשּׁוּם דְּלֹא אֲשַׁכַּח אִינֵשׁ דְּלִישְׁיִילָהּ.

לְהִכִּי הַסָּפֶק הוּא אִם נִתְפַּכֵּר בְּכָלֵל הַצָּבוּר אוֹ לֹא וּמַש"ה פֶּטוּר מֵאֲשֶׁם תְּלוֹי כְּמוֹ כָּל סָפֶק בְּכַפְּרָה וְהֵינֵנו דְּאָמַר סוּמְכוֹס תְּלוֹי הֵינֵנו דְּתִלּוּיָה בְּכַפְּרָתוֹ וְלֹא נִוָּדַע אִם נִתְפַּכֵּר אִם לֹא וְדו"ק: לְאֶדָם שְׁהִבִּיא בְּכַפְּרָתוֹ כּו' עֵינֵן תּוֹס' ו"ל שְׁהִקְשׁוּ מֵהָא דְּבִתּוֹסְפֶתָא מִשְׁמַע דְּפִסּוּלִין וּמִיָּרְצוֹ דְּהָא נָמִי אִיירִי בְּמַחֲנוּסֵי כַּפְּרָה בַּע"פ וְלֹא מִשְׁמַע כֵּן דְּמָה עֲנִין אֲשֶׁם הַלּוֹי אֶצֶל מַחֲנוּסֵי כַּפְּרָה אֶבֶל כָּבֵר הָאֵרִיכוּ בְּזֶה בְּתוֹס' בְּכַמָּה דְּוִכְתִּי דְּקוֹנְדָם הַתְּמִיד שֶׁל שְׁחַר וְאַחֵר הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים אִינוֹ אֶלָּא לְמַצְוָה וְעֵינֵן בְּמַנְחוֹת פֶּרֶק הַתְּכֵלֶת וְכֵן הוּא דַּעַת הֶרְמִב"ם ו"ל וצ"ע מִכָּאן עַל שְׁיִטַּת ר"ת בְּזִבְחִים דָּף נ"ו דְּהָא דָּדָם נִפְסָל בְּשִׁקִּיעַת הַחֲמָה הוּא תְּחֵלֶת שְׁקִיעָה וְכָבֵר מְפֹרֵשׁ שְׁיִטַּתוֹ בְּכַמָּה דְּוִכְתִּי דְּבִיה"ש הוּא סוֹף שְׁקִיעָה וְא"כ בְּלֹא"ה כִּי הִבִּיא בְּכַפְּרָתוֹ בִּיה"ש כָּבֵר נִפְסָל הַקְּרָבָן ע"י שְׁקִיעָה וְאִין כָּאֵן סָפֶק וצ"ע וְנִגְעָלָם דְּבָר וְלֹא כָּל הַגּוֹף וּמִסִּיק דִּילְפִינוֹ וְדִרְשִׁינוֹ וְנִגְעָלָם מִדְּבָר מְקַצֵּת דְּבָר.

והקשו בתוס' בד"ה קרי ביה מנ"ל למדרש הכי דלמא דבר דווקא כמו גבי עדות דמצינו נמי למידרש יקום מדבר ואפ"ה לא דרשינן הכי אלא דבר שלם משמע. וה"נ מנ"ל למדרש הכי ותיקצו דא"כ למה לי כלל האי דבר הא כבר פתיב מפל מצות ה' דמשמע מצוה שלימה למאי הלכתא פתיב דבר ש"מ למדרש ונעלם מדבר בביתול מקצת.

והקשו עוד דלמא אתרנוייהו חייב רחמנא בעקירת כל הגוף ובביתול מקצת ויתקיימו שני המקראות כמו גבי נביא המדיח בעבודת פוכבים דמרבינן שניהם ותי' דדוקא התם איצטריך לרבות שניהם משום דמצינו בשאר מצות דמיצטה התור' ביטול מקצת מש"ה איצטריך לפרש בעבודת פוכבי' דבתרנוייהו חייב אבל הכא אי בתרנוייהו חייבים לכתוב רחמנא סתמ' ולא לכתוב לא דבר ולא מצות וממילא נאמר דחייבין בכל גונוי ומדכתב רחמנא ונעלם מדבר ש"מ למעוטי דאין חייבין אלא על ביתול מקצת ולהכי איצטריך תרנוייהו דבר ומצות דאי לא כתב אלא חד הוי דרשינן לכל הגוף דוקא והשתא דכתיב תרתי ש"מ דאין חייבין אלא על ביתול מקצת ולא הבנתי מש"כ בסוף דבריהם אבל איפכא ליכא למימר דתניא בת"כ פתיב הכא מפל מצות כו' ולא ידענא מאי קשיא להו איפכא לא מצינו למימר דא"כ לא לכתוב אלא חד קרא או דבר או מצות ודברי הת"כ שבהיאו לא מצאתי פעת זה הלשון בת"כ ולפענ"ד נראה לומר דהכ' איפכא למימר דדוקא בעקירת כל הגוף חייביה רחמנ' משים דעקרו כל הגוף.

וכן איפכא למימר איפכ' דדוק' בביתול מקצת חייבה רחמנ' משום דזה הוראה היא. אבל עקירת כל הגוף זיל קרי בי רב הוא ומש"ה ליכא למילף חדא מחבריה ואי כתב רחמנא דבר ה"א דדוק' בעקירת כל הגוף חייבין וכן השתא דכתב רחמנא ונעלם מדבר בביתול מקצת תו לא מצינו למילף מנה עקירת כל הגוף דזיל קרי בי רב הוא אבל גבי נביא המדיח שפיר יש למילף עקירת כל הגוף מכ"ש מביתול מקצת אלא דהתוס' לשיטת' לא מצו לפרש הכי דלשיטתם תרנוייהו פתיב עקירת כל הגוף מפל מצות וביתול מקצת מונעלם דבר ואימא תרנוייהו לחיובא וכבר הרגישו התוס' ו"ל למה לי קרא למעוטי עקירת כל הגוף הא הוי דבר שהצדוקין מודין בה.

ולא אשכחו אלא בתו מאנוסתו ואם חמותו ואפתי קשה למה לי גז"ש בע"א לקמן דאינו חייב על עקירת כל הגוף תיפוק ליה דהוי דבר שהצדוקין מודים בו ומדברי הרמב"ם ו"ל נראה דהא דשמואל דאמר אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקים מודים בו אתי לפרושי הא דממעטינן עקירת כל הגוף.

וגלי שמואל הטעם משום דכל דבר המפורש בתורה לאו הוראה היא אלא טעות וזל הוי הוראה אלא בדבר שאינו מפורש בתורה וכל שפורש בתורה נקרא עקירת כל הגוף אע"פ דלא עקרו כל המצוה כמו הוצאה בשבת או השתחוואה בע"א.

כיון דגוף ההוצאה וההשתחוואה נאמר בתורה הרי זו עקירת הגוף וביתול מקצת נקרא אם הורו בדבר היוצא ממדרש חכמים כמו דם הלב והשתחוואה שאינה בפישוט ידים ורגלים וכן מושיט וזורק בשבת דלא נאמר בפירוש בתורה לאיסורא ולפ"ז יש לומר אם הורו בבתו מאנוסתו להתיירא הוי הוראה כיון דאין זה מפורש בתורה אבל התוס' ו"ל לא כתבו כן שכתבו דהא דאיצטריך ונעלם דבר כו' לבתו מאנוסתו דאע"פ שאין

הצדוקין מודים בזה מ"מ עקירת כל הגוף היא נקשה לי על דבריהם ו"ל דהא אמרינן בהדיא בפ' הנהנין גבי זמן ממרא.

דאם הורה בביתו מאנוסתו חייב אלמא דלא תשיבא עקירת כל הגוף והוראת ב"ד ילפינן מזמן ממרא ובאמת יפלא בעיני מדוע יחשב בתו מאנוסתו עקירת כל הגוף כיון דמודו דבתו אסור ומאנוסתו הורו להיתר וזה ממש כמו שהורו דחלב הקיבה מותר.

ובאם תמותו ואם תמיו שפיר יש לומר כדבריהם דתשיב עקירת כל הגוף. אבל לדעת הרמב"ם ו"ל מספקא לי גם בזה כיון דאינו מפורש בתורה אלא דלא יתייבש לפ"ז הא דבעי רב יוסף אין חרישה בשפת מהו.

והשת' ממ"נ אי חרישה מפורש בתורה פשיט' דהוי עקירת כל הגוף כמו הוצאה דלאו הוראה היא ואי אינה מפורשת בתורה א"כ פשיט' דהוראה היא אלא ש"מ דאפי' אינה מפורשת בתורה כל שהיא עקירת כל הגוף לאו הוראה היא ושפיר קמיבעי ליה לרב יוסף אי מלאכה אחת תשיבא עקירת כל הגוף אבל הרמב"ם ו"ל פסק דאם הורועל אחת מאבות מלאכות לאו עקירת כל הגוף היא והקשו מפרשי דבריו ו"ל דהא בעיא היא ולא איפשטיא ע"כ נראה לומר איפכא דרב יוסף לא מיבעי ליה אלא בחרישה משום דמפורש בתורה וכמ"ד בחריש ובקציר אשפת קאי וכדאמרי' למן בבעיא דר' זירא: ומיבעי ליה גם בדבר המפורש בתורה אי בעינן דווקא עקירת כל הגוף או עקירת מלאכה אחת הוי כעקירת כל הגוף ולא איפשטיא ומ"מ כבר איפשטיא האי מימרא ממימר' דשמואל דכל דבר שהצדוקין מודים בזה הוי כעקירת כל הגוף אבל הרמב"ם ו"ל לשיטתיה שכתב בריש הלכות שביעית דבחריש ובקציר אשביעית קאי.

להכי כתב סתמ' דאם הורו בשאר אבות מלאכות תשיבא הוראה כיון דאינו מפורשין בתורה אלא ממשכן ילפינן לה: אלא דאפתי כ"ע אמאי לא הוציא מן הכלל הבערה דהיא נמי מפורשת בתורה שצאמר לא תבערו כו' וכ"ת כיון דלא נאמר אלא ל"ת לאו מפורש היא.

הא בהוצאה נמי לא נאמר אלא ל"ת אל יצא איש ממקומו וגרסא זו נראה יותר מהגרסא דגרסינן קרא דלא תוציאו משא מבתיכם דדברי קבלה הם וע' בדברי הרמב"ם ו"ל בפ' המשניות ותראה שכן הוא הדברים לדעתו כמ"ש דשמואל מפרש למתני' דזה נקרא עקירת הגוף דבר שמפורש בתורה אלא דזה קשה קצת לומר דחרישה תשיבא יש סמך בתורה כיון דאיכ' פלוגת' דתנאי בזה ובירושלמי נמי הקשו על מהת' ולא נמצאת עוקר כל הוצאה או כל דין שומרת יום ומשני בהוצאה שהורו בגרוגרות מותר ומסיק נמי שם דאם הורו להתיר היום לאו עקירת כל הגוף הוא וי"ל נמי דלא פריה בירושלמי אלא אהוצאה דכתיבא בהדיא אבל מלאכה אחת דלא כתיבא היא בטיול מקצת וכן נראה מדברי התוספת' דאיתא התם לא שהורו שחלב מותר אלא יש חלב בתורה אבל אינו אסור אלא הקרב לשלמים דאיסור חלב נאמר בענינא דקדשים וכן איסור דם ופיגול נהרי זה עוקר כל הגוף איסור חלב מחולין.

ואי נימא דמלאכה אחת תשיבא עקירת הגוף ה"נ היתר חלב חולין ליחשיב עקירת כל הגוף אלא ש"מ דהכל תלוי בדבר הכתו' בתורה וכשמואל דמפרש למתני' בהאי טעמ'

אֵלָא דְּבַחְלָב נִרְאָה מַל' הֶרְמֵב"ם ז"ל דִּלְא הָוִי הוֹרָאָה אֵלָא בְּחֻלָּב הַקָּבָה וּכְחַד גִּוְסָח' בִּיש"ס
דִּילָן לַעֲיֵל דָּף ג' ע"א וְגַם זֶה לֹא נֶעְלַם מִמֶּנִּי שֶׁיֵּשׁ לְחֻלָּק בֵּין חֻלָּב חוֹלִין לְמִלְאכָה אַחַת
בְּשִׁבְתָּ דְּהֵתָם קִיָּמוּ בְּמִקְצַת אִיסוּר חֻלָּב.

וּבְשִׁבְתָּ כָּל מִלְאכָה אִיסוּר בִּפ"ע הוּא אָבֵל מ"מ הָעֵינִקֶר כְּמוֹ שֶׁפִּתְבַּתִּי וְע' בַּת"כ דְּגֶרְסִינוּ
הֵתָם אָבֵל הַמוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת וְהַמוֹצִיא מֵרָה"י לִר"ה פֶּטוּר וְנִרְאָה דְּזֶה הָיָה נָמִי
גִּיְרָסַת הִירוּשָׁלַיִם וְכְמוֹ שֶׁהִגִּיֵּה בַּעַל פָּנֵי מִשָּׁה וְלֹא נִמְצָא עוֹקֵר הוֹשָׁטָה וְאָמַר ר' שְׁמוּאֵל
בִּר' בָּא פֶּשְׁעָמְרוּ אִמָּה אַחַת מִן־רַב' ב' אִמּוֹת אִיסוּרו'.

ע"ש: ע"ב בְּמֵאֵי טַעוּ בְּהִדִּין קָרָא כו' בְּזִמְנָן דְּאִיכָּא חֲרִישָׁה אִיכָּא שְׁבִתָּה וּבְזִמְנָן דְּלִיכָּא חֲרִישָׁה
כו' ק"ל לִפִּי מֵאֵי דְּדִרְשִׁי בְּחֲרִישׁ וּבִקְצִיר אֲשִׁבְתָּה א"כ לִיכָּא קָרָא לְאַסוּר שְׁבִיעִית בְּחֲרִישָׁה
וְהָיָה קִי"ל דְּאִין לֹוֶקִין עַל הַחֲרִישָׁה רַק אִיסוּר דְּאִירְיִית' אִיכָּא מִקְרָא דְּבִחְרִישׁ וּבִקְצִיר
וְכִינּוּ דְּטַעוּ וְדִרְשִׁי אֲשִׁבְתָּה א"כ לֹא אִיסוּרָא חֲרִישׁ' בְּשִׁבְעִית כָּלֵל וִי"ל דְּקָצִירָה וְדֹאִי אִיסוּרָא
בְּשִׁבְעִית וְקִטְעוּ בִּקְצִיר וְיֵשׁ לִיִּישׁב עוֹד בְּכִמָּה אֲנָפִי וק"ל וְע' בְּטַעַם הַפֶּלֶךְ בַּהֲל' שְׁבִיעִית
שֶׁהִבִּיא גִיְרָסַת הָרָא"ש ז"ל אִין חֲרִישָׁה בְּשִׁבְתָּה בְּשִׁבְעִית וְלֹא הִבְנִתִּי גֵרָס' זוֹ דְּהָא בְּעִינָן
שִׁיּוּרוֹ לַעֲשׂוֹת וְהָכָא א"א דְּהָא אִיכָּא אִיסוּר' מִחֲמַת שְׁבִיעִית וְתוֹסֶפֶת הָרָא"ש אִין נִמְצְאִין
בְּגִבּוּלֵינוּ לַעֲיִין בּו'.

לְבִיטוּל מִקְצַת וּלְקִיּוּם מִקְצַת ר"ש פּוֹטֵר ע' בְּדִבְרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל פ"ט מַה' יְסוּדֵי הַתּוֹרָה
וּמִבּוֹאֵר מִדְּבָרָיו ז"ל שֶׁם דְּלַעֲיָקֵר הִדִּין אִינוּ דּוֹמָה בִּיטוּל מִקְצַת שֶׁל נִבִּיא הַשֶּׁקֶר לְבִיטוּל
מִקְצַת שֶׁל הוֹרָאָה דְּבַהוֹרָאָה הָוִי בִּיטוּל מִקְצַת כָּל שֶׁהוּרָו בְּדָבָר שֶׁאִין מִפְּנֵרֶשׁ בַּתּוֹרָה כְּמוֹ
דָּם הֵלֵב וְחֻלָּב הַקִּיבָה אוֹ אִיזָה מִלְאכָה מִן־רַב' בְּשִׁבְתָּה מִשּׁוּם דִּישׁ לְתָלוֹת דָּבָר זֶה כְּהוֹרָאָה
אָבֵל לַעֲנִין נִבִּיא הַשֶּׁקֶר אֶפְיָלוּ נִתְנַבֵּא בְּשֵׁם ה' לְהַתִּיר כַּה"ג הָרִי הוּא חֲזִיב דְּנִבִּיא אִינוּ
יָכוֹל לַעֲקוֹר דָּבָר מִן־הַתּוֹרָה לַעֲלוֹם בֵּין מִתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב בֵּין מִתּוֹרָה שְׁבַע"פ: דְּמִצְוֹת
הַתּוֹרָה אִינּוּ זְמַנִּיּוֹת שֶׁיָּבֹא הַשִּׁינּוּי בָּהֶן וְהָא דְּפֶטוּר לְבִיטוּל מִקְצַת הִינּוּ דּוֹנָקָא אִם אָמַר
לְהַתִּיר הָאִיסוּר לִפִּי שְׁעָה וּלְצוֹנָרָה שְׁעָה בְּזֶה אֲנִי יָכוֹלִין לְסַמּוֹךְ עַל הַנִּבִּיא מִשּׁוּם דְּכֶזֶה
אֶפְשָׁר שֶׁיִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם ה' בְּאַמַּת לְהַתִּיר דָּבָר לְצוֹנָרָה שְׁעָה כְּדִי לְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ כְּמוֹ מַעֲשֵׂה
אֱלֹהֵינוּ בְּהַר הַכְּרֵמֶל וְעכ"פ שֶׁפִּיר יִלְפִינוּ מִיָּזָה לַעֲנִין הוֹרָאָה דְּאִין שְׁבִתָּה בְּשִׁבְעִית חֲשִׁיבָא
בִּיטוּל מִקְצַת וְקִיּוּם מִקְצַת כִּי הֵיכ' דְּמַצִּינוּ לַעֲנִין נִבִּיא דְּקָרוּ לָהּ בִּיטוּל מִקְצַת וְקִיּוּם מִקְצַת
אִף דְּלִדְבָרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם קִרְיָנוּ לָהּ שֶׁפִּיר בִּיטוּל מִקְצַת כִּינּוּ דְּאִינוּ
מִתִּיר אֵלָא לִפִּי שְׁעָה אָבֵל אִין שְׁבִתָּה בְּשִׁבְעִית דְּהוֹרָאָה עוֹלָמִית הִיא בְּכָל שְׁבִיעִית אֵלָא
דַּמ"מ שֶׁפִּיר שְׁמַעֲיָנוּ דְּלִפִּי שְׁעָה לֹא חֲשִׁיב עוֹקֵר כָּל הַגּוֹף וְע' בַּלַּח"מ שֵׁם: תוֹס' בַּד"ה
בְּעִי רַב יוֹסֵף כו' יֵשׁ חֶסֶד וְחֶסֶד בְּדִבְרֵיהֶם וְצ"ל אָבֵל קִנְשָׁה דְּחֲרִישָׁה כו'.

וְרֵאִיתִי בְּפָנֵי מִשָּׁה בְּרִישׁ מְכִילֵתִין עַל הָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הֵתָם וְהֵן שֶׁהוּרָו מִן־רַב' שֶׁפִּתְבַּת
לְהוֹכִיחַ מַהָּ דְּתַנּוּ בְּמִתְנִיתִין אָבֵל אָמְרוּ שׁוּמְרַת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם פֶּטוּר דְּהָוִי הוֹרָאָה אֵלָמָּה
דְּאִין צָרִיף שִׁיּוּרוֹ דּוֹנָקָא לְהִתִּיר אֵלָא אִפִּי הוּרָו פֶּטוּר הָוִי הוֹרָאָה וּבְמַחֲלֵל כ"ת נִשְׁמַט
מִמֶּנּוּ לְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם ז"ל שֶׁשִּׁנְיָה לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה וְכָתַב בְּמָקוֹם פֶּטוּר לְשׁוֹן מִן־רַב' וְהִינּוּ
דְּמִתְנִי נָמִי פֶטוּר וּמִן־רַב' קִתְּנִי וְאִיִּדִי דְּתַנִּי בְּנִדָּה עֲצָמָה חֲזִיב תִּנָּא הָכָא פֶּטוּר אָבֵל בְּאַמַּת
פֶּטוּר וּמִן־רַב' קִתְּנִי: וּמַהָּ דְּמִיבְעִיא לִיהּ לְרַב יוֹסֵף בְּהוֹרָאָה חֲרִישָׁה בְּשִׁבְתָּה.

יש קצת ראייה ג"כ למה שכתבו התוספ' בריש שבת דהא דאמר איסי בן יהודה דאינו חייב על אחת מהן היינו סקילה אבל פרת וחטאת חייב אפולוהו דאל"ה אלא פרת נמי ליכא א"כ אין לחייב הוראת ב"ד ע"ז משום דדלמא ליכא פרת על מלאכה זו וק"ל משנה הורו ב"ד ונדע אח' מהן כו' פבר פתבתי לעיל בפיאור המשנה וע' לשון רש"י בד"ה או שלא היה מופלא כו' ואיכא למימר נצטרף אח' מהן לצאת לדרכו ומינו אחר במקומו ואינו מוכן למה הנצטרף לזה וע' בלח"מ שכתב לפרש מה דקשיא ליה לרש"י ו"ל מפני מה אין ראוי להוראה משום דגרסתו דחדא קתני זמן שאין ראוי לבנים ע"ש ובדבור שולפניו נראה דגרסת רש"י נמי זמן או שאין ראוי לבנים ונראה דקושית רש"י היא מפני מה אינו ראוי להוראה כיון דפסול זמן ושאינו לו בנים אינו אלא משום שהוא אכזרי והיינו בדיני נפשות.

אבל לענין הוראה מפני מה אינו ראוי להורות באיסור והיתר וגר וממזר שאני דפסולין בגופן וכן מצינו בזמן ושאינו לו בני' דראויין להוראת דבר שאין צריך רחמנות כמו במסית כדאית' שם בסנהדרין: או שלא היה כו' מנלן אמר רב שישת כו' ובירושלמי יליף לה מדכתי' מעיני העדה מי שהוא להם לעינים היינו מופלא שבב"ד דבעינו שנעלם דבר ממנו ודברי הירושלמי אלו נשמטו מעין רואה של ו"ל שתמה על הרמב"ם ו"ל שכתב ומנין שעד שיהיו כולם ראויין להוראה שנאמר ואם מעיני העדה עד שיהיה להם פעינים ולהלן הוא אומר ושפטו העדה מה להלן כו' ותמה הלח"מ למה הביא דרשה זו דעד שיהיה להם פעינים.

ע"ש מה שכתב ליישב בדוחק ופשוט הוא דכוננת הרמב"ם ו"ל לדברי הירושלמי למילף מינה דצריך שיהיה מופלא שבב"ד שם ואף ע"פ שפשוט"ס דילן לא ילפינן מהא מ"מ דרכו של הרמב"ם ו"ל להביא דרשת הירושלמי היותר פשוטה וק"ל: הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן כו' קודם שנבאר דברי הרמב"ם ו"ל הצריכין עיון בזה צריך לבאר תחלה מחלוקת ר"מ ור"י ור"ש דמתני' לפי פרש"י ו"ל ופשיטה דסוגיא וממילא יבואר דברי ו"ל בס"ד והשי"ת יאיר עינינו: הנה ברישא דמתני' תנן אם עשו כל הקהל או רובו היינו רוב י"ב שבטים.

בזה ס"ל לר"מ דאין מביאין אלא פר אחד מפני שב"ד לבד מביאין ור"י ס"ל דהצבור מביאין וכל שבט איקרי קהל מש"ה מביאין י"ב פרים. ור"ש סבירא ליה דהביא דין ג"כ חייבין וא"כ מביאין י"ג פרים י"ב פרים לצבור) דאיהו נמי ס"ל שבט אחד איקרי קהל) ופר לב"ד ובתר הכי תנא בבא אחריתי אם עשו ז' שבטים או רובן והני נמי רוב ישראל כמו שפרש"י ו"ל.

לר"מ חייבין ב"ד בפר כיון דאיכ' רובא בשבטים ורוב ישראל אבל אם חסר אחד מהן היינו דהני רוב שבטים אבל לא רוב ישראל או רוב ישראל ולא רוב שבטים פטורין ור"י ס"ל בזה נמי כיון דאיכ' רובא נגדרין כל השבטים אחריתן וחיובין להביא י"ב פרים ור"ש לית ליה גרידא ואין מביאין אלא ז' פרים ופר לב"ד ואם לא עשה אלא שבט אחד בלבד בהוראת ב"ד הגדול לא נתבאר במתני' בהדיא מה דינו לר"י ור"ש אבל שמעינו לה אליבא דר"י דחייבין מאידך בבא דשבט את' בהוראת בית דינו חייבין לר"י וכ"ש בהוראת ב"ד הגדול ובברייתא קאמר ר"י בהדיא חטאו שני שבטים מביאין ב'

פָּרִים חָטְאוּ שְׁלֵשָׁה מִבְּיֹאֵין ג' פָּרִים וּמִפָּרִשִׁין בַּגֹּמ' טַעֲמָא דִּלְר"י אֵינִיפֵר לִיה תְּרִי קֹהֵל
חַד לְחֵיב עַל כָּל קֹהֵל וְקֹהֵל וְחַד לְגִרְיָה וְלִר"ש לֹא אֵינִיפֵר אֲלֵא חַד קֹהֵל לְחֵיב עַל כָּל
קֹהֵל וְקֹהֵל וְגִרְיָה לִית לִיה.

וְאִפְתִּי לֹא שְׁמַעִינוּ דִּין גִּרְיָה לִר"י אִם לֹא עָשׂוּ אֲלֵא שְׁבֻט אֶחָד וּמִיבָעִי לָן הָאִי מִלֵּת' בַּגֹּמ'
אֲלִיבָא דִּר"י וְאִפְשִׁיט' דִּלְר"י נָמִי אִית לִי גִרְיָה בְּזָה ג"כ וְכִינוּ שְׁעָשָׂה שְׁבֻט מִחוּיָבִין
כָּל הִי"ב שְׁבֻטִים לְהִבִּיא י"ב פָּרִים וּלפ"ז לִר"י שְׁבֻט אַח' לְבַד הָוִי דִּינוּ כְּרֹוב יִשְׂרָאֵל.

וְהִינוּ פִּינוּ דְאִתְרַבִּי לְחֵיב עַל כָּל קֹהֵל וְקֹהֵל מִמִּילָא שְׁמַעִינוּ דְשְׁבֻט אֶחָד לְחוּד נָמִי בַר
חִיבָא הוּא וְכִי אִתְרַבִּי תוּ דִּין גִּרְיָה מִמִּילָא אִתְרַבּוּ שְׁיִגְרָרוּ אִפִּי אַחַר שְׁבֻט אַח' לְבַד
וְלִר"ש לֹא מְצִינוּ מִפְּנֵי אֲלֵא בִּז' שְׁבֻטִים שְׁחָטְאוּ חֵיבִין לְהִבִּיא ז' פָּרִים מִשׁוּם דְּהָוִי
רֹבָא אֲבָל שְׁבֻט אַח' שְׁעָשָׂה לֹא שְׁמַעִינוּ אֲלִיבָה אִם הֵם עֲצָמֵן מִבְּיֹאֵין מִשׁוּם דְשָׁמָא לֹא
אִתְרַבִּי אֲלִיבָה לְחֵיב עַל כָּל קֹהֵל וְקֹהֵל אֲלֵא אִסְרוּב שְׁבֻטִים עָשׂוּ כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר כִּי לְכָל
הָעָם בִּשְׁגָגָה וּמִיבָעִי לָן בַּגֹּמ' אֲלִיבָא וְאִפְשִׁיטָא דְבְּזָה ס"ל כִּר"י דְשְׁבֻט אַח' נָמִי חֵיב אִם
עָשׂוּ בְּהוֹרָאת ב"ד הַגְּדוֹל אֲלֵא דְאִפְתִּי אִין דַּעְתּוֹ שָׁנָה לְגִמְרִי עִם ר"י גַּם בְּזָה לְשִׁיטָת רִש"י
ז"ל דִּלְר"י בְּכָל גִּוּוֹנָא צָרִיכִין לְהִבִּיא לְפִי מִסְפֵּר הַשְׁבֻטִים שְׁעָשׂוּ וְלִר"ש אִין מִבְּיֹאֵין לְכָל
שְׁבֻט וְשְׁבֻט אֲלֵא אִם עָשׂוּ ז' שְׁבֻטִים דְּהָוִי רֹבָא אֲבָל אִם לֹא חָטְאוּ אֲלֵא שְׁשָׂה אִין מִבְּיֹאֵין
כְּוֹלֵן אֲלֵא פִר אַח' כְּמוֹ שְׁבֻט א' וּמִכֶּרֶח לְזִמְרָא כֹּן מִפְּרִיט' דְּמָה הֵן מִבְּיֹאֵין דְּלֹא מִתּוֹקְמָא
אֲלֵא בְּהִכִּי וְהַתּוֹס' ז"ל תְּמָהוּ ע"ז דְּהִיכֹן מְצִינוּ מִחֻלּוֹקֶת זֹו בֵּין ר"ש וְר"י וְלִקְמֹן יְבוֹאֵר
עוֹד מִזֶּה: וְהִנֵּה לִר"י לְשִׁיטָת רִש"י ז"ל דְּאִפִּי אַחַר שְׁבֻט א' נִגְרָרִין כָּל הַקֹּהֵל א"כ הָא
דְּאִמַר ר"י בְּפִרִיט' חָטְאוּ שְׁנַיִם מִבְּיֹאֵין ב' חָטְאוּ ג' מִבְּיֹאֵין ג' לְמֵאִי נִפְקָא מִיָּנָה קְאָמַר
הָאִי חֲנוּשְׁפָנָא הָא אִפִּי ע"י שְׁבֻט א' כָּל הַשְׁבֻטִי מִבְּיֹאֵין וְצ"ל דְּקָאִי אַהוֹרָאת בֵּית דִּינוּ:
וְהָא דְּבִמְתַּנִּי מִשְׁמַע דִּר"מ בְּעִי תְּרִי רֹבָא רֹוב שְׁבֻטִים וְרֹוב יִשְׂרָאֵל אִתְמַר בְּפִרִיט'
פְּלוּגָת' ע"ז דְּרִשְׁבִּי"א אוֹמַר מִשְׁמוּ דְּחַד רֹובָא סָגִי אוֹ רֹוב שְׁבֻטִים אוֹ רֹוב יִשְׂרָאֵל וּבִאֲמַת
צָרִיף לְהִבִּין טַעֲמוֹ שֶׁל ר"מ בְּמִתַּנִּי דְּבָעִי תְּרִי רֹובָא פִּינוּ דְּאֲלִיבָה שְׁבֻטִים לֹא רְמִיזָא הָכָא
וְסִתְמָא נֶאֱמַר כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה הִינוּ רֹוב יִשְׂרָאֵל.

וּמִנ"ל דְּבָעִינוּ נָמִי רֹוב שְׁבֻטִים וְצ"ל דְּמִסְבָּרָא קְאָמַר הָכִי דְּלֹא חֲשִׁיב רֹוב קֹהֵל אֲלֵא אִי
אִיבָא גַּם רֹוב שְׁבֻטִים. תַּדַּע דְּלִרְשָׁב"א נָמִי דְּוֹק' חָטְאוּ שְׁשָׂה שְׁבֻטִים וְהֵן רֹובוֹ שֶׁל קֹהֵל
חֵיבִין אֲבָל מִיעוּט שְׁבֻטִים אִפִּי הֵן רֹובוֹ שֶׁל קֹהֵל אִין מִבְּיֹאֵין דְּאֵלֶּת"ה אֲלֵא לֹא דְּוֹקָא
שְׁשָׂה א"כ לְמָה הִנְצִירָה לְאוֹקְמִי בְּרִיט' דְּמָה הֵן מִבְּיֹאֵין כֹּו בְּחָטְאוּ שְׁשָׂה שְׁבֻטִים דְּקָשִׁיא
ע"ז מ"ט דִּר"ש וְכְמוֹ שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' לֹוקִים בְּחָטָא שְׁבֻט אֶחָד וְהִיא רֹובוֹ שֶׁל קֹהֵל אֲלֵא
וְדֹאִי גַּם רִשְׁבִּי"א לֹא קְאָמַר אֲלֵא בְּחָטְאוּ שְׁשָׂה שְׁבֻטִים דּוֹק' וּמִסְפָּקָא לִיה ג"כ בְּהָא דְּאִמַר
אוֹ חָטְאוּ ז' אַע"פ שְׁאִינוּ רֹובוֹ שֶׁל קֹהֵל אִי דּוֹק' קְאָמַר שְׁאִינוּ רֹובוֹ אֲבָל מִחֻצָה בְּעִי כְּמוֹ
בְּשְׁבֻטִים אוֹ דְּלֵמָא אִפִּי הָוִי מִיעוּט הַקֹּהֵל חֵיבִין וּמִצָּאִיתִי בִּירוּשְׁלַמִי מִפְּנֵי דְּתַרְנוּנִיִּהּ
דּוֹק' רֹוב קֹהֵל וּמִחֻצִית שְׁבֻטִים.

אוֹ רֹוב שְׁבֻטִים וּמִחֻצִית קֹהֵל זֹו הִיא שִׁיטָת רִש"י ז"ל וּמֵאִי דְּקָשִׁיא לִיה לְשִׁיטָתוֹ הָא
דְּאִמַר' לְקִמֹן בְּשִׁלְמִי לִר"י מִשְׁפַּחַת לֵה שְׁנַיִם עָשָׂר פָּרִים כְּגוֹן שְׁחָטְאוּ י"ב שְׁבֻטִים אֲזִי
שְׁבֻטִים וְאִינָה ע"י גִּרְיָה וְלְמָה לִיה ז' שְׁבֻטִים אִפִּי אַחַר שְׁבֻט אַח' נִגְרָרִין אֲלִיבָא דִּר"י
וְעוֹד קָשָׁה ר"י מֵאִי עֲבִיד לִיה בְּקָרָא דְּכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה פִּינוּ דְּאֲלִיבָה לֹא בְּעִינוּ רֹובָא דְּכָל

ישראל וברוב שבט אח' סג' ועוד קשה קצת הא דאמר רב אסי לעיל ובהורא' הלא אחר
רוב יושבי ארץ ישראל ולשיטת רש"י ז"ל ע"כ כר"מ אתנא נאנן קיי"ל ר"מ ור"י הלכה
כר' יהוד'.

ונראה דמטעם זה לקח לו הרמב"ם ז"ל דרך אחרת בסוגיין שכ' בפ' המשניות ובחבורו
דקא דאמר ר' יהודה דכל ישראל נגררין אחר שבט אח' היינו אם השבט הוא רוב ישראל
דוק' ולפ"ז פלוגתיהו במתני' הכי הוא דר"מ פעי דוקא רוב ישראל ורוב שבטים והכי
דווקא הוא דאיכרי קהל ור"י ס"ל דשבט אח' נמי איכרי קהל היכא דהוא רוב ישראל
אבל שבט אח' בלא רוב ישראל אפי' לר"י אין הצבור נגררין אחריהו ולא עוד אלא
נראה דאף הן עצמן אין מביאין פינו דהוי מיעוט' וכן נראה מדבריו ז"ל בחבורו דפסק
כר"י ולא פתב לחייב אלא ברוב שבטים אפי' מיעוט ישראל או רוב ישראל נאפי' שבט
אחד אבל שבט אחד והוא מיעוט ישראל משמע דפטור לגמרי אלא דלפ"ז הא דשבט
אחד חייב לר"י בהוראת בית דינו ע"כ ג"כ דוקא אי הוי רוב ישראל.

דאל"כ יקשה השתא ע"י הוראת ב"ד חייבין אפי' הוי מיעוטא כ"ש ע"י הוראת ב"ד
הגדול אלא נדאי גם בזה בעינו שיהיה רוב ישראל וא"כ איך יפרש הא דתנא אליבא
דר"י חטאו ב' מביאין ב' פרים ואמאי פיון דע"כ ליכא בחד שבט רוב ישראל א"כ אמאי
הן חייבין דלא מסתבר לומר שיצטרפו שני שבטי' לרוב ע"פ הוראת בית דינם ולפי
הנ"ל הא דפשוטין לקמן לר"ש דשבט אח' מיייתי היינו נמי דוקא אם הוא רוב ישראל
וכן משמע קצת בלשונו ז"ל בפ' המשניות שכתב שם ונראה שאף ע"פ שלא בא בזה
מקרא שפשיהו השבט שהוא רוב קהל שעשו בהוראת ב"ד הגדול שב"ד לבדם מביאין
פר' והיינו לר"ש אלא שאין מדוקדק לשון ב"ד הגדול לבדם הא אותו השבט נמי חייב
ויש לי עוד לדקדק בלשונו ז"ל שם בפ' המשנה אלא שלא רציתי להאריך: ויש להביא
ראיה עוד לשיטת הרמב"ם ז"ל מהא דאמרי' לעיל דף ג'.

ואיבע"ת אימא בשבט שעשה בהוראת בית דינו קמפלגי ומאן חכמים ר"י דקשה
לכאורה הא דתני ר"מ פוטר: ומאי אריא בהוראת בית דינו אפי' בהוראת ב"ד הגדול
נמי פליג ר"מ פיון דליכ' אלא שבט אחד אבל לפי הנ"ל דמייירי שאותו השבט הוי רוב
ישראל יש לומר דקא דר"מ פוטר הוא דוקא בהוראת בית דינו אבל לא בהוראת ב"ד
הגדול והיינו ר"מ אליבא דרשב"א ולא דוקא ששה שבטים קאמר אלא אפי' שבט אחד
וכדמשמע מלישנא דר"ס דילן דמעני משמע מיעוט' ובתר הכי מוקי התם בחטאו ששה
שבטים ומאן חכמים רשב"א וה"ה דהוי מצי למימר מאן חכמים ר"י: ולפי שיטה זו נחא
נמי תמיהת התוס' בהא דמוקי לקמן בריית' דמה הן מביאין בחטאו ששה כו' ואמאי לא
יביאו ששה פרים לששה שבטים פיון דס"ל לר"ש דשבט אח' מיייתי ולפי הנ"ל נחא
דע"כ לא קאמר ר"ש דשבט אחד מיייתי אלא אי הוי רובו של קהל ומש"ה ששה שבטים
והו רובו של קהל נמי אין מביאין אלא פר' אח' וע"כ בכ"מ ובלח"מ ז"ל שלא ביארו כל
הצורך בזה: וראיתי בת"כ דגרסין התם בדברי ר"י חטאו שנים מביאין ב' פרים חטאו
ג' מביאין ג' ושאר כל השבטים שלא חטאו מביאין ע"י פר': ולפ"ז א"א לפרש דמייירי
בהוראת ב"ד של השבט וא"כ הדק"ל מנינא למה לי הא אפי' בשבט א' כל השבטי'
מביאין ואי לא דמיסתפינא הייתי אומר דשבטים שלא חטאו אין מביאין למנין השבטים

אֵלָא פֿוֹלָן מְבִיאִין פֿר אַח' דִּדְנִקָא אֹתֶנּוּ הַשְּׁבָטִים שְׁחָטָאוּ כ"א מִיִּקְרִי קָהֵל וְכָל שְׁבֵט בִּפְ"ע מְבִיא פֿר.

אַבֿל אֹתֶנּוּ שְׁלֹא חָטָאוּ אִין מְבִיאִין פֿוֹלָן אֵלָא פֿר אַח' וְהָכִי מִשְׁמַע לִישְׁנָא דְמַתְנִי וְכַרְיִית' אֵלָא דְלִקְמֹן לֹא מִשְׁמַע פֿון בְּהָא דְאַמְרִי בְּאַנְשֵׁי הַגּוֹלָה שְׁחָטָאוּ ז' שְׁבָטִים וְאַיְנֶה ע"י גְּרִירָא אֵלמָא דְגַם אֹתֶנּוּ שְׁלֹא חָטָאוּ מְבִיאִין לְכָל שְׁבֵט וְשְׁבֵט: וְרֵאִיתִי בְּתוֹס' מְנַחוֹת פֿרָק הַתְּכַלֵּת דִּף מ"ה בִּד"ה בִּז' שְׁבָטִים כו' שְׁכַתְּבוּ וְהָא דְלֹא כר"י דְבַעֲי פֿר לְכָל שְׁבֵט וְשְׁבֵט.

וְנִרְאֶה דְאַפִּי לר"י נִחָא דְמִיִּירִי בְּמִיעוּט שְׁבֵט עכ"ל וְדַבְרִיהֶם ו"ל תְּמוּהִין אֲצִלִי דְמִיעוּט שְׁבֵט כְּמֵאן דְּלִיתָא הוּא וּבְהִדְיָא תִּנּוּ בְּמַתְנִי ז' שְׁבָטִים שְׁחָטָאוּ אוּ רִנְפֿון וּלכ"ע בְּעִינֵן רֹב שְׁבֵט אֵלָא דְבִאֲמַת קִשְׁיָא טוֹבָא כְּמֵאן אֲתִיָּא מִיִּמְרָא דר' יוֹחָנָן שֶׁם בְּמַנְחוֹת אִי כר"מ ב"ד מְבִיאִין פֿר אֶחָד לְבֵד.

וְאִי כר"ש הָא אִיפָּא ח' פָּרִים דְּפֿר לִב"ד וְהָתֵם אִיתָא שְׁבָעָה וְעוֹד לְשִׁטַּת רַש"י ו"ל בְּכַה"ג דְּשְׁבָעָה שְׁבָטִים וְלֹא הָיִי רִנְפָּא שֶׁל קָהֵל גַּם לר"ש אִין מְבִיאִין אֵלָא פֿר אֶחָד. וְלֹא מְצֵאתִי דִּרְף לִישָׁב זֹאת אִם לֹא ע"פ שִׁטַּת הֶרְמֵב"ם ו"ל דְּאִין גְּרִירָא לר"י בְּשְׁבֵט אַח' אֵלָא אִם הוּא רִנְפֿוֹ שֶׁל קָהֵל.

וְנִאֲמַר אֲלִיבְיָה דְּשְׁבֵט עֲצָמוֹ חֲזִיב אִפִּי אִם הוּא מִיעוּט הַקָּהֵל וְדָלָא כְּמוֹ שֶׁכ' לְעִיל וַא"כ תּוֹ לֹא אִיפְּטִירֶיהָ לֵן לְאוֹקְמִי בְּחָטָאוּ שְׁנֵיהֶם כו' אֵלָא מִיִּירִי בְּשְׁבֵט אֶחָד וְהוּא מִיעוּט הַקָּהֵל וְת"ק ר"י הוּא דְּאִין מְבִיא אֵלָא פֿר אַח' ור"ש אָמַר ב' פָּרִים אַבֿל הִיכָא דְהָיִי ז' שְׁבָטִים וְאַפִּי מִיעוּט הַקָּהֵל מוֹדָה ר"ש דְּכָל שְׁבֵט וְשְׁבֵט מְבִיא וְאַתִּיָּא הָא דְּמַנְחוֹת כר"ש אוּ שְׁנִאֲמַר דְּהָא דְּכַתִּיב וּסְפַרְתֶּם שְׁבָעָה לָאו ז' פָּרִים קָאֲמַר אֵלָא אֲשַׁבְּעָה שְׁבָטִים קָאִי וְעִי' פִּירוּשׁוֹ ו"ל שֶׁם אַבֿל דְּבָרֵי הַתּוֹס' ו"ל לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין.

וּבִירוּשְׁלָמִי רֵאִיתִי דְאַמְרִי הָתֵם מֵאן תִּנָּא רֹב דְּתַנִּי ר"מ אוֹמַר הוּא מַחְצִית כָּל הַשְּׁבָטִים הוּא מַחְצִית כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט וּבִלְבַד רֹב ר"י אוֹמַר חֲצִי כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט וּבִלְבַד רֹבֵי שְׁבָטִים שְׁלָמִים. וּמִשְׁמַע קֶצֶת מִזֶּה דִּלְר"י לֹא בְּעִינֵן רֹב כָּל שְׁבֵט וְשְׁבֵט אֵלָא חֲצִי כָּל שְׁבֵט רַק שְׁיִהִיָּה ז' שְׁבָטִים מ"מ בְּמִיעוּט שְׁבֵט לִיפָּא לְמ"ד וְהַדְּבָרִים עֲתִיקִים.

שׁוּב רֵאִיתִי בְּמ"ג סי' רי"ח שְׁהַעִיר בְּזֶה ע"ש מַש"כ: יֵשׁ לְדַקְדָּק לְמֵאִי דְפָסֵק הֶרְמֵב"ם ו"ל הָכָא כר' יְהוּדָה דְּשְׁבֵט וְהִנֵּה אֶחָד אִיִּקְרִי קָהֵל. א"כ אֲמַאי לֹא פָסֵק פְּנוּתִיהָ גַּמִּי לְעִנּוּן פָּסֵחַ הֵבֵא בְּטוֹמָאָה דְאַמְרִי ר"י הָתֵם דְאַפִּי בְּשִׁבְלִי שְׁבֵט אַח' עוֹשִׂין פֿוֹלָן בְּטוֹמָאָה וְכֵן אִית' בִּירוּשְׁלָמִי כְּדִרְף שְׁחִלּוּקִין כָּאן כִּף חִלּוּקִין לְעִנּוּן פָּסֵחַ וי"ל דְּלִסְנוֹגִית הַש"ס דִּילֵן לֹא שְׁיִכִין לְהַדְדִי דְהָא אָמַרִי הָכָא דְהִיָּנוּ טַעַם דר"י דְּכַתִּיב הַקָּהֵל יִתִּירָא לְחֲזִיב עַל כָּל קָהֵל וְקָהֵל.

אַבֿל אִי לָאו קָרָא יִתִּירָא לֹא הָיִי מְחִיבִינֵן עַל כָּל קָהֵל וְקָהֵל וַא"כ הָתֵם גַּבִּי פָסֵחַ מַנ"ל וְעוֹד דְּלִשְׁיטַת הֶרְמֵב"ם ו"ל לֹא מְחִיבִין הָכָא עַל כָּל קָהֵל וְקָהֵל אֵלָא אִם הוּא רֹב יִשְׂרָאֵל אוּ רֹב שְׁבָטִים אַבֿל שְׁבֵט אֶחָד וְהוּא מִיעוּט הַקָּהֵל פְּטוּרִין לְגַמְרִי וַא"כ אֲמַאי קָאֲמַר ר"י גַּבִּי פָסֵחַ דְּבִשְׁבִיל שְׁבֵט אַח' עוֹשִׂין הַכֹּל בְּטוֹמָאָה אֵלָא ש"מ דְּלֹא דְמִיָּין אֶהְדְּדִי וְהָכָא בְּקִרְאִי פְּלִיגִי דְּמַסְבְּרָא בְּעִלְמ' לֹא הָיִי מְחִיבִינֵן עַל כָּל קָהֵל וְקָהֵל אִי לָאו דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא הַקָּהֵל יִתִּירָא לר"י ור"ש.

ור"מ נמי מודה דשבת אחד איקרי קהל אלא דלא דריש קרא דהקהל לחייב על כל קהל וקהל והתם לענין פסח בסבא פליגי במאי דכתב רחמנא איש כי יהיה טמא איש נדחה ואין צבור נדחין.

ת"ק ס"ל אע"פ דשבת אחד איקרי קהל מ"מ לא מסתבר שידחה את הטומאה אלא ברוב ישראל ור"י ס"ל דשבת אחד נמי לאו בכלל איש הוא ודוחה את הטומאה ולפ"ז א"ש דגבי פסח קיי"ל כת"ק וכדסבירי להו לכל אמוראי שם בפסחים והכא פסקינן כר' יהודה דדריש הקהל לחייב על כל קהל וקהל ודו"ק היטב: ויש להסתפק לענין פסח אי רוב שבטים טמאים ולא הוי רוב ישראל מה דינו.

אי נימא כי היכי דלענין הוראה רוב שבטים הוי פרוכ ישראל או דילמא התם בעינן דוקא רוב צבור ומסתברא דהתם פתר רוב ישראל אולינו וכדמשמע כולי סוגיא דפסחים שם.

והנה עיוני בסוגיין ראיתי בירושלמי פסחים דבר נוסף מה שלא נאמר בירושלמי דמכילתין דקאמר התם טעמ' דר"י דאית ליה גרידא שצאמר ונסלח לכל עדת בני ישראל משמע דכולן צריכין סליחה אפי' אלו שלא חטאו ור"ש דלית ליה גרידא יליף מלכל העם בשגגה דאין חייבין אלא אלו שהיו בשגגה וקאמר התם ר"ש מאי עביד ליה בקרא דונסלח פרט לנשים וקטנים משמע מזה דנשים נמי לא שייכי למנין רוב צבור גבי הוראה.

והוא דלא כמו שפכתתי לעיל בפשיטות דנשים משלימות לרוב וע' בק"ע שם. וגבי פסח אמרו בהדיא דלמ"ד נשים חובה משלימות לרוב: ע"ב רש"י בד"ה י"א שבטים לא כו' ע' מהרש"א ז"ל שכתב דאין דבריו מוכרחים דהא ר"מ ס"ל דב' שבטים לא איקרו קהל ולפי מ"ש לעיל דברי רש"י נכונים דלא פליגי בזה פלל ור"מ נמי מודה דאיקרי קהל אלא דאפ"ה פיון דליכ' קרא יתירא לא מחייבין אכל קהל וקהל אלא ב"ד לבד מביאין אבל באמת נראה דהא דאמרי' לעיל דלמא שאני ירושלים דהוי נמי בנזמין לאו למימרא דב' שבטים איקרו קהל אלא פיון דאיכ' נמי בנזמין שיהו לומר קהל יהודה וירושלים היינו אסיפת שני השבטים.

ועפ"ז יש ליישב קושית התוס' ז"ל שלא הביא הש"ס מקרא דגוי וקהל גוים דהתם נמי הפירוש אסיפת גוים. וע"כ קאי אמנשה ואפרים וגוי קאי אבנזמין וכן פרש"י ז"ל בחומש וכדאית' במדרש אלא דא"כ מונחתיה לקהל עצמים נמי אין ראיה דקאי אמנשה ואפרים כמו שפרש"י ז"ל שם ובירושלמי ילפי מקרא דגוי וקהל גוים ע"ש שם תוס' בד"ה ה"א עד דעבדי ב"ד תימא כו' ולא הבנתי תמיהתם דק"ו פריכא הוא דה"א דאין חייבין אלא אם ב"ד נמי עשו בהדי צבור ונהי דמיעוטא שלא עשו לא מעכבי אע"ג דכתיב כי לכל העם בשגגה רובא ככולו אבל ב"ד שהורו ה"א דגם הם יעשו עם הצבור: דף ו גמרא והא מיייתי להו הנהו דחטאו לפי מאי דס"ד השתא דכל הדור ראשון כדאמר לקמן הכא מי הוי חיים.

צ"ל הא דפריד' והא מיייתי להו היינו פיון דמתו כל הראשונים הוי ס"ד דחטאת צבור נמי מתה והא דתנן במתניתין בתמורה דאין חטאת צבור מתה היינו אם מתו מקצתן ומשני רב פפא דאין מתה בצבור כלל.

והגוי בעי למימר מתחת אבותיה כו' ואיפרכא וקאמר אלא דיוקא דרב פפא משעיר דר"ח דלמא מיתו מישראל ופריה מי דמי שעיר ר"ח דלמא לא מיתי הקא ודאי מיתי ופרש"י ז"ל דבשעיר ר"ח ספק הוא ואינו מוכן אטו אי ידעינן שמתו כמה אנשים לא נקרבו השעירים ונראה לפרש דהתם ליפא לספוקי אלא במיתת מקצתן אבל הקא ודאי מתו כולן וכו' יש שינויא בין סוגיא דהקא לסוגיא דתמורה דהתם לא פרכינן להאי פרקא כגאשר יתבאר ומסיק אלא טעמא דרב פפא מדכתיב כפר לעמך כו' ראוי' כפרה זו ופריה עלי' מי דמי התם מגו דמתכפרא אחיים מכפרא נמי אמתיים אלא הקא מי הוי חיים ומשני אין הכי נמי כו' ופריה ודלמא מיעוטא הוי ואפתי הוי חטאת שמתו בעלי' ואין כפרה למתים ומשני דחיים רובא הוי ומשמע מסוגיין דדברי רב פפא קאי אדנכתל' וקשה לי כינן דמסיק דחיים הוי רובא א"כ תו אין צריה לומר דכי גמירי כו' הא בלא"ה הקא לא מתו בעלי' כלל והנה נראה לומר דמ"מ איצטריך לסברת רב פפא דמשום חיים לחודייהו לא היו צריכין להביא כינן דלא היו עתה בימי עזרא רק ב' שבטים יהודה ובנימין ויתר השבטים בח"ל היו ואם כן איך הביאו י"ב פרים לר' יהודה אלא כינן דהיו צריכין לכפרה צירפו נמי בכפרת המתים הדור שהיו בימי צדקיהו שהיו אז כל הי"ב שבטים שהחזירו ירמיה כן היה נראה לכאורה אלא דכבר נחלקו הראשונים בזה אי היו בימי עזרא כל הי"ב שבטים עיין תוספות גיטין פרק השולח ובעירובין דף ל"ב ובדברי הרמב"ם ז"ל פ"י מהל' שמיטין וכל סוגיא זו איתא נמי בתמורה דף ט"ו בסגנון אחר דקאמר התם קס"ד למ"ד חטאת ציבור שנתכפרו בעליה מתה חטאת שמתה בעליה נמי מתה והא הקא דאיכא דמתו בעליה ונקרבה משמע מזה דלמ"ד כיפרו בעליה אינה מתה בציבור מתו בעליה נמי לא איכפת לן ולא פריה אלא לר"י דאית ליה כיפרו בעליה תמות אפילו בציבור ומשני רב פפא אפילו למ"ד נתכפרו מתה אבל מתו בעליה אינה מתה לפי שאין ציבור מתה ומסיק התם דיליף משעירי הרגלים ור"ח ודלמא מיתי מרייהו דהני זויי אלא ש"מ אין הצבור מתים ולא פריה התם מי דמי כו' ונראה דשקלא וטריא דהתם אזלא דחיים היו מקצת מאותן שבימי צדקיהו גם למאי דס"ד ומש"ה לא פריה מי דמי ועיין בתוס' שם בתמורה ד"ה וקא קרבה וכתר הכי אמרינן ואיבעית אימא כי אקריבינהו להנהו חטאות אחיי אקריבינהו.

ולפ"ז תו לא איצטריך לדרב פפא אלא דלמ"ד נתכפרו בעלים תמות אפי' בציבור ה"ה נמי מתו בעליה אלא התם אחיי אקריבינהו ולא הוזכר שם קרא דכפר לעמך ישראל ואפ"ל דסוגיות אלו מחולקים הנה בזה אי עלו כולם בימי עזרא וסוגיא דהקא ס"ל דעלו כולם וא"כ א"צ לקרא דכפר לעמך דבלא"ה אחיים לחוד היו יכולין להביא וראיתי בפרש"י ז"ל שם שפי' על הא דפריה דלמא מיעוטא הוי ואמיעוטא לא מקריבין כמרוכין אלא פייחידים כשבה או שעירה והוא נגד מ"ש לעיל מרוכין ונתמעטו ופרש"י שמתו מקצתן חייבין להביא כשעת חטאן אלא נראה עיקר פרש"י הקא משום דמתו רוב בעלים הוי חטאת שמתו בעליה ולקמן יתבאר עוד אי"ה: הא מזידין הוי כו' הוראת שעה היתה כו' וכתבו התוס' דעל כולהו הוי מצי לתרוצי הכי ומלישנא דהש"ס משמע דצרכינן לשינויא דלעיל משום דאל"ה על מי הביאו כפרה זו וכן משמע מהא דאמר רבי יהודה על עבודת כוכבי' הביאום אבל בירושלמי ראיתי דמיהעל' לרבי יוחנן במת אהד מן

הצבור מהו שְׂיָבִיא תַחֲתָיו וְרוֹצֶה לְפָשׁוּט מֵהָאֵי קָרָא דְהַבָּאִים מְשַׁבִּי הַגּוֹלָה וְדַחֲי דְהוֹרָאֵת
שְׁעָה הָיְתָה.

שם מת אחד מן הצבור חֲיִיבִין כו' עד סוף הפֶּרֶק וְהִנֵּה רַב יוֹסֵף בְּעֵי לְאוּקְמֵי כר"ש וּמַת
אֶחָד מִן הַצִּבּוֹר חֲיִיבִין דָּאִין צָבוּר מַתִּים וְהִינֵנו דִּילְפִינוּ מְשַׁעִיר דר"ח אוּ מִבְּנֵי הַגּוֹלָה
דְּנֻדָּאֵי מַתּוּ כַּמָּה מֵהֶם וְאִפִּי הָאִינָה מַתָּה כִּינוּ דְרֹבֵן נִשְׁתַּיִירוּ אֲבָל מַת אֶחָד מִן הַב"ד
פְּטוּרִין דְּשׁוֹתְפִין נִינְהוּ וּבְשׁוֹתְפִין אֲפִילוּ מַת אֶחָד מִהוּ חֲטָאֵת שְׁמַתּוּ בְּעָלֶיהָ וְדַחֲי אַבְי
דְּהָא מְצִינוּ לר"ש דָּאֵמַר גְּבִי פֶר יוֹה"כ שְׁאִין חֲטָאֵת צָבוּר מַתָּה וּפְרוּ שֶׁל אֶהְרֹן אִינוּ אֵלָא
דְּשׁוֹתְפִין וְאִפִּי הָאֵמַר יָרְעוּ אֵלְמָא דְּבְשׁוֹתְפִין נָמִי לֹא גְמִירִי לֵה לְחֲטָאוֹת הַמַּתּוֹת וְא"ל
רַב יוֹסֵף כִּהְנִים קָאֻמְרַת שְׁאִנִּי כִּהְנִים דְּאִיקָרִי קֹהֵל וְהוּי שֶׁל צָבוּר אֲבָל שֶׁל שׁוֹתְפִין אֲפִילוּ
נִתְּכַפְּרוּ בְּעָלִים נָמִי מַתָּה וּלפ"ז ס"ל לְרַב יוֹסֵף דְּבְשׁוֹתְפִין נָמִי נֶאֱמָרוּ הִנֵּי חֲטָאוֹת הַמַּתּוֹת
שְׁיִשְׁנֹן בְּשׁוֹתְפּוֹת וְצָרִיף לְהִבִּין מ"ש בְּצָבוּר דְּלֹא גְמִירִי לְמִיתָה אֲפִילוּ אֵלּוּ שְׁיִשְׁנֹן בְּצָבוּר
כִּינוּ דְּלֹא ס"ל לְרַב יוֹסֵף אֲלִיבָא דר"ש דְּבַחַד מְקוֹם גְּמִירִי מְדַאִיתְנָהוּ בְּשׁוֹתְפִין א"כ מ"ש
בְּצָבוּר דְּלִיתְנִיהוּ וּבְשִׁלְמָא לְעִנְיָן מַתּוּ בְּעָלִים יֵשׁ לְחֻלְק מְסַבְּרָא בֵּין צָבוּר לְשׁוֹתְפִין מְשׁוּם
דָּאִין צָבוּר מַתִּי וְכִדְלִפְיֵנוּ לְעִיל מְשַׁעִיר דר"ח אוּ מִבְּנֵי הַגּוֹלָה דְּאֲפִילוּ מַתּוּ מְקַצְתָּן
מְבִיאִין.

אֲבָל בְּנִתְּכַפְּרוּ בְּעָלִים מ"ש בֵּין צָבוּר לְשׁוֹתְפִין וְצ"ל דְּמְסַבְּרָא בְּעָלְמָא ס"ל לְרַב יוֹסֵף
לְחֻלְק בֵּין צָבוּר לְשׁוֹתְפִין וְכִינוּ דְּבְצָבוּר אִין בְּעָלִיו מְיֻחָדִין לֹא אִיכְפַּת לָן אִם נִתְּכַפְּרוּ
בְּעָלִיו אוּ מַתּוּ בְּעָלִיו אֲבָל שׁוֹתְפִין דְּבְעָלִיו מְיֻחָדִין הִנֵּי כִּיחִיד אֵלָא דִּלפ"ז לֹא יִתְיַשֵּׁב הָא
דְּקָאֻמַר שְׁאִנִּי כִּהְנִים דְּאִיקָרִי קֹהֵל וּמֵאִי מוֹעִיל הָא דְּאִיקָרִי קֹהֵל מ"מ בְּעָלִיו מְיֻחָדִין הִמָּה
כְּמוֹ שׁוֹתְפִין ע"כ נִרְאֶה דס"ל לְרַב יוֹסֵף אֲלִיבָא דר"ש דְּדוֹנְקָא בְּצָבוּר לֹא נֶאֱמָרָה הִלְכָּהּ
דְּחֲטָאוֹת הַמַּתּוֹת אֲבָל שׁוֹתְפִין כִּיחִידִים דְּמוּ וְע"ז קָאֻמַר דְּכִהְנִים נָמִי אִיקָרִי קֹהֵל וּבְכָלִל
צָבוּר הֵם וּפְרִיף אֵלָא מַעֲתָה נִיִּיתוּ פֶר בְּהוֹרָא' וְכ"ת ה"נ א"כ טְפִי לְהוּ שְׁבָטִים י"ב שְׁבָטִים
וְכִהְנִים הָרִי י"ג אֵלָא אָמַר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב שְׁבָט לֹוי לֹא אִיקָרִי קֹהֵל מִפְּנֵי שְׁאִין לְהֵם
אַחֲוָה וְכִינוּ דְּשְׁבָט לֹוי לֹא אִיקָרִי קֹהֵל כִּהְנִים נָמִי לֹא אִיקָרִי קֹהֵל וּפְרוּ שֶׁל אֶהְרֹן הִנֵּי שֶׁל
שׁוֹתְפִין אֵלְמָא דְּשְׁמַעִינוּ לר"ש דְּאֲפִילוּ בְּשִׁל שׁוֹתְפִין לֹא גְמִירִי לְמִיתָה וְתוּ לִיכָא לְאוּקְמָא
כר"ש וְכִהְנִיתָ הֵר"ש וּמוֹכַח מְכָאן דְּבָפְרוּ שֶׁל אֶהְרֹן לֹא נִתְּכַפְּרוּ אֵלָא כִּהְנִים וְלֹא הַלּוּיִם.

מִדְּהוֹצְרָף רַב יוֹסֵף לְמִימַר דְּכִהְנִים אִיקָרִי קֹהֵל וְעִינֵין בְּתוֹס' שְׁבֻעוֹת סוּף פ"ק וּבְתוֹס'
מְנַחוֹת דָּף צ"ב וּפְרִיף ה"ש ס"א כ' דְּשְׁבָט לֹוי לֹא אִיקָרִי קֹהֵל תַּשְׁרִי לְהוּ י"ב שְׁבָטִים. אָמַר
אַבְי אֶפְרִים וּמִנְשָׁה נִחְשְׁבִין לְשָׁנִים וְרַבָּא פְרִיף עָלֶיהָ לְנַחֲלָה הִקְשׁוּ וְלֹא לְדָבָר אַחֵר וְאִם
כֵּן כָּל חֵד לְנִפְשִׁיהָ לֹא מִיָּקָרִי קֹהֵל וְאִם כֵּן ע"כ ס"ל לְרַבָּא דְּשְׁבָט לֹוי אִיקָרִי קֹהֵל וְהִנֵּה
נִרְאֶה לְכַאוּרָה כִּינוּ דְּשְׁבָט לֹוי אִיקָרִי קֹהֵל כִּהְנִים נָמִי אִיקָרוּ קֹהֵל וְשִׁפִּיר מְצִינוּ לְאוּקְמָא
כר"ש דְּלֹא שְׁמַעִינוּ לִיה בְּשִׁל שׁוֹתְפִין וְרַש"י ז"ל לֹא פִירֵשׁ כֵּן אֵלָא רַבָּא נָמִי ס"ל דְּכִהְנִים
לֹא אִיקָרִי קֹהֵל וְהִדִּין עֲמוּ דַאל"כ יִקְשָׁה נִיִּיתוּ פֶר בְּהוֹרָאָה וְטְפִי לְהוּ שְׁבָטִים אֵלָא וְדָאִי
הָא דָּאֻמַר רַב יוֹסֵף דְּכִהְנִים אִיקָרִי קֹהֵל פְּרִיכָא הִיא וּלפ"ז אִיפְשִׁיטָא שִׁפִּיר דר"ש אֲפִילוּ
בְּשִׁל שׁוֹתְפִין לֹא ס"ל דְּתַמּוֹת וְאִם כֵּן מֵאִי קְמִיבְעֵי מֵאִי הִנֵּי עֲלָה הָא שִׁפִּיר אִיפְשִׁיטָא
וְרֵאִיתִי בְּיוֹמָא פֶּרֶק הוֹצִיאוּ לוֹ דְּשִׁקִּיל וְטָרִי ה"ש ס"ה הֵתָם נָמִי בְּפָרוּ שֶׁל אֶהְרֹן אִי שֶׁל צִיבוּר
הוּא אוּ קָרְבֵן יָחִיד לְעִנְיָן שְׁנַכְנַס אַחֵר בְּדָמוּ שֶׁל פֶּר וּמוֹתִיב אַבְי הֵתָם לְרַבָּא דָּאֻמַר דְּהוּי

קרבו יחיד מבריתא זו דפר ושעיר שאבדו כו' דאמר ר"ש ירעו לפי שאין חטאת צבור
 מתה אלמא דקרבו צבור הוא והכא קאמר אביי איפכא דשל שנותפין הוא וראיתי בתוס'
 ישנים שם ביומא שעמדו ע"ז וכתבו דלכתר דשמעה מרב יוסף קבלה והוא תמוה דא"כ
 הדק"ל נזיתו פר בהוראה ואביי מסיק הכא דאפרים ומנשה נחשבים לשני שבטים אבל
 פהנים נדאי לא איקרו קהל ע"כ נראה דאביי לא פריך אלא אהא דדחי רבא לתירוץ
 דרב עמרם דאמר דחטאת ציבור היא ולא למיתה אלא ומביא ראיה מהא דאמר לו ר'
 מאיר כו' מפלל דאיפא למ"ד דצבור ורבא דדחי דכ"ע ס"ל דקרבו יחיד הוא ומשמע
 לענין דינא דמיתות ע"ז פריך ליה אביי דהא ביהדיא אמר ר"ש דירעו והשיב לו רבא דלא
 אעיקר דינא דרב עמרם פליגנא אלא אנא נמי ס"ל כרב עמרם דלא אלא למיתה משום
 דשנותפין הוא: ולא פליגנא עליו אלא במאי דבעי למימר דתנאי פליגי בזה אי קרבו יחיד
 הוא או קרבו צבור וע"כ למ"ד של צבור הוא היינו לגמרי של ציבור דאל"ה אין כאן
 מחלוקת דלכ"ע של שנותפין הוא ובה פליגנא עליה דלכ"ע לאו של ציבור הוא ומסיק
 הש"ס למאי נפ"מ דלא מיתו פהנים פר בהוראה וכדפריך הש"ס הכא עליה דרב יוסף
 ויפלא בעיני על רש"י ז"ל שם שכתב דמש"ה לא מיתו פהנים פר משום דלא איקרי
 קהל אלא אותן שננטלו נחלה והוא פלא דהא רבא ס"ל הכא דשבט לוי איקרי קהל כיון
 דאפרים ומנשה כחד חשיב להו אלא פהנים לבדן ס"ל לרבא דלא איקרי קהל ודלא כרב
 יוסף וראיתי בתוספות ישנים שם בד"ה ומאי נפ"מ שהקשו אמאי לא קאמר דנפ"מ
 אליבא דר' יהודה דאי חטאת השנותפין היא כי מת כה"ג החטאת תמות כמו במת אחד מן
 הב"ד אבל אי חטאת הצבור היא גם לר"י אינה מתה וכדאמר רב פפא לעיל דר"י נמי
 מודה במתו בעליה דאינה בצבור ולמ"ש נחא דקאמר הנ"מ דמחמת זה מוכרח דלאו
 חטאת צבור הוא דאל"כ טפי להו שבטים והתוס' שם כתבו לינשב דע"כ לא אמרינן דלר'
 בחטאת השנותפין תמות במת אחד מהן אלא גבי ב"ד דהפר בא על חטא ידוע אבל פרו
 של אהרן שאינו בא על חטא אינו נדחה בשביל מיתת אחד מהן אפילו לרבי יהודה והקשו
 ע"ז מהא דדניקין לעיל משעיר דר"ח ומאי דוקא הא שעיר דר"ח אינו בא על חטא
 וכתבו דהתם איכא למיחש שפא כל המעות שלו ולא הבנתי דהא בפרו של אהרן נודאי
 כל המעות של כה"ג הוא והיכי כתבו דמודה ר"י בזה עוד כתבו שם בד"א דר"י מודה
 בפרו של אהרן דלא אלא למיתה משום דבא על כל השבט וכי היכי דאין ציבור מתים
 ה"נ גמרי דלא פלה שבטא ומלשונם משמע דלויים נמי מתכפרין בו וכבר כתבתי לעיל
 להוכיח דאין לויים מתכפרין בו ולענ"ד נראה איפכא דבפרו של אהרן אפילו למ"ד של
 ציבור הוא לר"י אלא למיתה וע"כ לא מודה ר"י אלא היכא דאיכא חיים והם מביאין
 מתכפרין נמי בו המתים וכדאמרי' ראיה פפא זו כו' אבל היכא דהנפרש בשביל כל
 הפהנים ומת אחד מהן הוי בכלל חטאות המתות אלא דמשעיר דר"ח משמע דכ"ע מודים
 דאפילו מת אחד לא אלא למיתה אפי' הנפרש בשבילו כמו מעות תרומת הלוישפה שיש
 לו חלק בהם אבל יש לדקדק על האי דיוקא משעיר דר"ח אמאי לא יבטל ברוב המעות
 של כל ישראל אשר הם חיים.

ועיין במשנל"מ הלכות מעילה. ולמש"כ לעיל לפי הגירסא דתמורה דבמסקנא לא סלקא
 הא דרב פפא נדאי אין חילוק לר' יהודה במת אחד מהן לאחר הפרשה בין ציבור לשנותפין
 כיון דאין שום ראיה לזה אבל היכא דלא הנפרש פשיטא לי לאידך גיסא דלכ"ע חייבין

להביא אפילו מת אחד מהן כיון דאלו הסיים שנשארו חייבין להביא מחמת עצמן מאי איכפת לן במיתת אחד מהן וכי בשבילו יבטל החיוב מהרבים ואדרבה קשה לי על הא דאמר רב יוסף טעמא על מת אחד מן הצבור חייבין משום דאין ציבור מתים בלא"ה הם חייבים מצד עצמן פאלו לא הוה ביניהם זה שמת כלל ובשלמא במת אחד מב"ד שפיר אמרינן דהוי חטאת שמתו בעליה אפילו לא הופרש מתחילה משום דצריכין זל"ז והחטא נעשה ע"י כולן.

וע"כ זה שמת צריך שיצטרף להבאת פורתו ושפיר הוי מתו בעליה אבל במת אחד מן הצבור קודם הפרשה פשיטא דלא אשיב מתו בעליה כיון דבלעדו נמי חייבין מחמת עצמן אם לא שנאמר דקמ"ל אפילו אם פבר גבו מכולם ואח"כ מת אחד מהם נמי מביאין ממעות אלו שגבו פבר וי"ל עוד דהכא דבלעדי זה שמת לא הוי רופא א"כ ע"כ צריך הוא ג"כ להצטרף בכפרה זו שפיר הוי חטאת שמתו בעליה ולזה איצטריך לטעמא דאין ציבור מתים ולישנא דהירושלמי שהבאתי לעיל נמי מסייע לו דמיבעי ליה לר"י במת אחד מהן מהו שיביאו תחתיו משמע דלא קמיבעי ליה אלא אם יביאו גם בעדו אבל הצבור נודאי חייבין נעדיין אין הדברים מבוררין אצלי וצ"ע: והרמב"ם ז"ל פסק פרכא דאפרים ומנשה חד שיבטא הוא: ועיין בלח"מ ז"ל שכתב דלרבא לא קיימא הוכחה מברייתא דפר ושעיר שאבדו כו' משום דאליביה ע"כ שבת לוי קהל וכבר פתבתי לעיל דלרבא נמי מוכח מברייתא דלעיל דחטאת השותפין אינה מתה משום דכהנים ע"כ לא איקרו קהל וכמו שפירש רש"י ז"ל.

ויש לדקדק בלשון סדר העבודה דאמה כוננת שבונידיי אומר אני וביתי ובני אהרן עם קדשיה לאפוקי לויים ולבסוף מסיים ואמה בטובך מעורר רחמיה וסולח לשבת משרתיה מזה משמע דכל השבת מתפפרין בו וכעת לא ראיתי מי שהעיר בזה ודו"ק בכל הג"ל ועיין מהרש"א ז"ל וראיתי דבר פלא בדבריו ז"ל על רש"י ד"ה ר"י אומר ימותו שכ' דר"י ס"ל דחטאת ציבור מתה וכתב ע"ז לא ידענא מי הכריחו לזה דאימא דר"י מודה בחטאת ציבור כו' והוא תמוה דמשנה מפורשת היא בתמורה דלר"י חטאת ציבור נמי תמות בנתפפרו בעליה ע"ש וגם מה יאמר על שעיר דברייטא.

והא דפריו רב יוסף ונוקמא כר"ש ומאי עדיף ליה ר"ש מר"מ נראה דלטעמיה אזיל דאמר כהנים הואיל ונאמר קהל גבייהו מיקרי ציבור א"כ לר"מ ב"ד נמי איקרי קהל כיון דדריש והקריבו הקהל זה ב"ד ושפיר הוי לר"מ חטאת ציבור ומסתבר לו"מ פן כיון דליכא פרה אחרת אלא זו של ב"ד אבל לר"ש הוי חטאת השותפין כיון דישאל מתפפרין בשלהם ושל ב"ד אינו בא אלא עליהם לבדם.

וגם לא מיקרי קהל ומאן דס"ל דלר"מ נמי הוי חטאת השותפין י"ל משום דלר"מ אין הצבור צריכין כפרה לטעמיה דיחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ועפ"ז ניקחא הא דפריו הש"ס ביומא שם ולטעמיה הא דאמר רבי יעקב והלא פר העלם ושעירי עבוד' כוכבי' וחגיגה דקרפן ציבו"הם ואין דוחין את השבת מכלל דאיכ' של יחיד ומאי קושיא דילמא כר"מ ס"ל דב"ד מביאין ולא הוי אלא קרבן יחיד לענין לדחות את השבת ודוחק לו"מ דמחגיגה לחוד פריה ולמש"כ ניקחא דלר"מ נמי קרבן ציבור הוא וא"ש בזה נמי מה שהקשו התוס' ישנים מחביתי כה"ג דנודאי קרבן יחיד הם לכ"ע ולפי הג"ל ניקחא דס"ל

לרב עמרם דאליבא דת"ק חשיב קרבן ציבור פיון דלא בשביל כה"ג לחוד קריבה אלא חובת היום הוא בשביל כל ישראל אע"ג דהכה"ג מביאה משלו אבל פר יה"כ דכל ישראל יש להם פפרה אחרת וכן לר"ש פר של ב"ד דישאל מתפפרין בשלהם זה הוי קרבן יחיד ובתוספתא תמורה ראיתי דר' יהודה אמר להאי פלגא דקרבן ציבור דוחה את השבת וקרבן יחיד אינו דוחה ולפ"ז בלא"ה פריה שפיר מפלל דאיכא למ"ד של יחיד היינו ר' יהודה וזה א"א דהא לר"י ב"ד לא מיייתי פלל וציבור הוא דמיייתי ולפי מאי דס"ד לרב עמרם דת"ק ס"ל דפר של כה"ג קרבן ציבור הוא י"ל דאזלי לטעמיהו בזה דת"ק הוא ר"י ס"ל דכהנים איקרי קהל וקרבן ציבור הוא ור"מ לטעמיהו דס"ל דאפילו שבט אחד לא איקרי קהל כש"כ פהנים לחידיהו ולהכי קרי לה קרבן יחיד אלא דכבר פתיבנא לעיל דאין הברח לומר דר"מ ס"ל דשבט לא איקרי קהל וכמו שהארבתי לעיל וע"ש ביומא והאי דבעי ר"א פרו של אהרן אי עושה תמורה לדברי האומר קרבן יחיד ופי' התוס' שם דר"א מביעי ליה דילמא דווקא קרבן יחיד הוא ולא של שנותפין והיינו משום דשמא אחיו הפהנים מקנפא מכפרי ואם כן לא הבנתי דבריהם שם בד"ה תמורת חטאת היא כו' שכ' ולא מצי לשנויי ר"ש הוא דלית ליה מיתה בחטאת השותפות ומאי שנינא הוא פיון דס"ל השתא דעושה תמורה משום דמקנפא מכפרא אם כן לענין זה נמי חשיב קרבן יחיד ותמורתו מטה וצ"ל דסבירא ליה מדלא מביעי ליה לר"א לענין מיתה אי תמות אי לא במתו בעליה או נתפפרו ש"מ דלענין זה פשיטא ליה דחטאת השותפין היא וע' בתוס' ישנים שם אלא דלפ"ז תיקשי היכי דייקנין מדברי ר"ש דשל שותפין נמי אינה מטה מהאי דיוקא דלא מצינו ולד תמורה בשותפין ולפי ה"ל אין כאן הוכחה דהא מצינו תמורה בשותפין וליכא למימר דמולד גמרינו לה דליכא בשותפין דהא אמר ר"ל בתמורה הוא דגמירי לה למיתה ביחוד.

והשתא לענין צבור א"ש דע"כ איכא בינייהו הני דליתניהו בצבור ומינה ילפינן לכולהו דליתניהו בצבור אבל שותפין מנ"ל דלמא כל הארבעה הוי אלו שישנן בשותפות תמורה ומתו בעליה ונתפפרו בעליה ועברה שנתה אלא ש"מ דאי הוי חטאת יחיד לענין לעשות תמורה הוי נמי חטאת יחיד לענין מיתה ודברי התוס' צ"ע ומאי דלא מביעי ליה לר"א לענין מיתה י"ל דס"ל בלא"ה חטאת השותפין מטה.

וכדאמר רב יוסף הכא ויש לישיב דבריהם ז"ל לדברי ר' נתן שם בתמורה ואין כאן מקומו להאריך בזה ועפ"ז נחא הא דפסק הרמב"ם ז"ל בפשיטות דאין עושה תמורה. אע"ג דלא איפשיטא בעיא דר"א משום דכל אמוראי ס"ל התם דלא אזלא למיתה אלא דשל שותפין היא והוי נמי של שותפין לענין תמורה ודו"ק.

הדרן עלה פרק הורו בית דין פרק הורה פהן משיח במשנה שוגג ועשה מזיד מזיד ועשה שוגג פטור יש לדקדק בשלמא גבי ציבור שייך שפיר חלוקות אלו דב"ד הוי מזידין בהוראתן והציבור הוי שוגגין במעשה כי סמכו על הב"ד.

וכן איכא דב"ד הוי שוגגין בהוראתן והציבור מזידין הוי במעשה כי ידעו שטעו אבל הכא פהן משיח לעצמו היכי משכחת לה. ע"כ צריך לפרש דבשעת הוראה שוגג הנה וסבור שמותר לזרק מרשות לרשות ועשה במזיד ע"כ היינו שגגנו שגגנו ואפ"ה עבר וזרק.

וא"כ פשיטא דפטור פיון דעשה במזיד וגבי ציבור שפיר הוי רבוחא אפי' עשו מזידין משום דה"א דסמכו על הוראת ב"ד חשיבא שגגה אע"פ שידעו שטעו. אבל הכא בהוראת עצמו פיון דנזכר שטעה א"כ פשיטא פי עשה במזיד פטור וכן אידך בבא מזיד ועשה שוגג היינו שהיה מזיד בהוראה א"כ עשה שוגג היכי משפחת לה פיון דמזיד הנה.

וכן הקשו בתוס' ונראה לפרש שוגג ועשה מזיד לא מיידי שזכר בפשעת מעשה דאסור לזרוק אלא הפוננה דהעשייה לא היתה בשגגת הוראה לסמוך על הוראתו אלא בדעתו לזרוק אפי' אם היה אסור וכיון דלא מחמת סמך הוראתו עשה חשוב כמזיד גמור ופטור ומזיד ועשה שוגג היינו שבדין והוראה היה מזיד וידע שאסור לזרוק אלא שעשה בשוגג בשגגת מעשה לבד גמי פטור.

דכהן משיח אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה ע"י העלמו ולפ"ז משמע דאם היה שוגג בהוראה ובדעתו שמוחר לזרוק ועשה המעשה בשגגה אחרת הרי זה חייב: ותיקשה תפשוט דרמי בר חמא וכ"ש למה שכתבו התוס' לעיל דצבור נדאי אין חייבין בכה"ג א"כ פהן משיח גמי פטור: וראיתי בדברי הרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מה' שגגות שביאר כל הלוקות שם ודבריו ז"ל צריכין ביאור וז"ל שם הלכה ב' אבל אם לא תלה בהוראתו אלא שגג וזרק בשגגה כו' או ששגג בהוראתו לבטל מקצתו ולא עשה והוא סומך על הוראתו אלא עשה בשגגה אחרת או שהיה מזיד בהוראה ושגג במעשה הרי זה פטור עכ"ל וצריך לפרש פוננתו בבבא ראשונה דלא תלה בהוראתו ועשה בשגגה ונראה דהיינו שלא היה בדעתו לסמוך על הוראתו אלא עשה בשגגה אחרת ובבבא שני' רבוחא קמ"ל אפי' אם היה סומך על הוראתו אלא דעשה בשגגה אחרת גמי פטור ובבא דמתניתין שוגג ועשה מזיד לא כתב כלל ונראה דמפרש הכי לבבא זו שגג בהוראה ועשה מזיד היינו דעשייתו היתה בגדר מזיד כי לא רצה לסמוך על הוראתו ואפי' רצה לסמוך פיון דבשגגה אחרת עשה מזיד קרי לה פיון דהוי דומיא דמזיד שלא עשה על סמך הוראתו ולפ"ז איפשיטא מאי דמספקא להו להתוס' לעיל לענין צבור אי מיידי בכה"ג שעשו בשגגה אחרת והכא מוכח דפטור אלא דקשה לפ"ז אמאי לא מפרש הש"ס גמי הכי לעיל בשוגגין ועשו מזידין וי"ל דהיינו דקמשני לעיל אידי דתנא שוגגין ועשו שוגגין תנא שוגגין ועשו מזידין פי' דזה קורא התנא מזידין כשלא עשו על סמך ההוראה ובבא ג' או שהיה מזיד בהוראה ושגג במעשה היינו דלא נעלמה ממנו הוראה כלל אלא עשה בשגגת מעשה לבד בכל זה פטור כן נראה לי לפרש דבריו ז"ל ופלא בעיני על נושאי כליו שלא דברו מזה כלל: שוגג ועשה שוגג פשיטא וכתבו התוס' ז"ל הא דלא פריה הכא לעיל גבי ציבור צ"ל דתנא התם אגב הכא ותיירוצם דחוק דלא תני רישא אגב סיפא אבל לא ידענא מאי קשיא להו דהתם הא דהוראה תלויה בב"ד ומעשה תלוי בקהל לא פשיטא כ"כ וצריכין למילף הכי מקראי כדאיתא לעיל בפ"ק אבל הכא מלתא דפשיטא דחייב דשוגג גמור הוא וק"ל דף ז' ע"א מה ציבור אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה כו' לפי מה שנראה מברייית' זו דס"ל כר"מ דב"ד חייבין מדבצי למילף מלאשמת העם דהורה הוא ועשו אחרים יתא חייב.

משמע דבציבור החיוב על המורים וה"נ בעינן למילף שנתחייב הוא בהוראתו לאחרים א"כ לא אתנא שפיר האי מה מצינו דהתם נחא דאין ב"ד חייבין אלא על העלם דבר

ולא על שגגת מעשה של הקהל דב"ד מאי חטאו אבל פהו משיח מנ"ל לפנטרו בשגגת מעשה וי"ל דאפי' למ"ד ב"ד מייתי מ"מ עיקר החיוב הוא מפני חטאת הציבור ואם עשו הציבור בשגגת מעשה אין מביאין פר אלא דאין פר בא אלא על העלם דבר ושפיר ילפינו לכהן משיח במה מצינו דלא יתחייב אלא על העלם דבר ואפתי איכא למיפרו דציבור אין חייבין על שגגת מעשה להביא פר אבל חייבין כשבה או שעירה והיכי מצינו למילף לכהן משיח לפנטרו לגמרי דכהן משיח לאו פר כשבה הוא וי"ל דאה"נ דהוי מצי לאקשוני הכי אלא דבלא"ה איפרכא: מה צבור הורה ועשו אחריו חייבין אף משיח הורה ועשו אחריו חייב והקשו בתוס' היאך שייך לדמותו להוראת ב"ד הא כתיב לאשמת העם וכבר כתבתי בזה ומצאתי בירושלמי בפרקין דפליגי ביה אית תנווי תני העם ב"ד ובני למילף הכי לחייבו על הוראתו לאחרים ואית תנווי תני העם ציבור ובני למילף הכי אי מה ציבור אין חייבין אלא ע"י הוראת ב"ד אף הוא אינו חייב אלא בהוראת ב"ד ופלא בעיני על התוס' ז"ל שלא יישבו תמיהתם מדברי הירושלמי הלז: משנה הורה בפ"ע ועשה בפ"ע כו' הנה בגמ' נחלקו אבני ורבא בפ' דמתני' אבני מפרש לה הורה בפ"ע כו' אפי' בתדא איסורא אלא דהורו בשני מקומות ורבא פרי' אטו מקומות גרמי אלא הורה בפ"ע היינו בתרי איסורי ויש להבין במאי פליגי אבני ורבא ונראה דמתני' מצינו למימר תרי טעמי בהא דהורה עם הצבור מתכפר עם הצבור.

או משום דכיון דהורה עם הצבור ביחד א"כ לא סמך על הוראתו לחוד אלא הרי הוא בכלל כל העושים וכולם מתכפרין עם הצבור אלא דהוי ס"ד דאינו מתכפר עמקם וצרי' כפירה בפ"ע כמו ביוה"כ דאין מתכפר עם הצבור.

להכי צרי' קרא דעל חטאתו אשר חטא ולפ"ז אפי' אין הצבור מביאין פר כגון אם לא עשו אלא מיעוט הקהל אפ"ה הפהו פטור מכלום כיון דלא עשה מחמת הוראתו לבד אלא עם הוראת צבור ויש לומר עוד טעם אחר דכל שהורו הצבור ג"כ וסייבין בפר אין הפהו המשיח נפרד מהם ומתכפר עמקם אפי' עם מה שעשה הוא מחמת הוראתו לבד כמו הוא בחלב שעל הקרב והם בחלב שעל הדקין כיון דחד איסור' הוא יוכל להתכפר עמקם דהכל חטאת חלב הוא ולפ"ז אם לא עשו ע"פ הוראת ב"ד אלא מיעוט הקהל דאין הצבור מביאין פר הפהו המשיח חייב כיון דאין לו במה להתכפר ובזה פליגי אבני ורבא אבני ס"ל דטעמ' דמתני' בהורה עם הצבור כו' היינו משום דהוראתו היתה ביחד עם הצבור ולא עשה ע"פ הוראתו לבד אבל אם הורו בשני מקומות ולא סמכו זע"ז מיקרי חטא בפ"ע ומתכפר לו בפ"ע ורבא פרי' עליה אטו מקומות גרמי אלא כל שחטאו חטא אח' מתכפר עמקם אפי' הורה הוא לבדו והם לבדן ולפינו הנסחא בש"ס בדברי אבני דיתבי בב' מקומות וקמורו בב' איסורי ונסחא זו קשה לישבה מאד דבתרי איסורי מה לי במקום אח' או בב' מקומות ולקמן יבאר עוד: והנה בבריית' בעי למילף במה מצינו מנשיא דמתכפר לו עם הצבור ולמה לי קרא.

ולאבני ניתא דבכה"ג בנשיא שעשה בכלל הצבור ונדאי מתכפר לו עם הצבור. אבל לרבא דאפי' הורה בפ"ע נמי מתכפר עמקם ביחד א"כ היכי בעי למילף מנשיא הא בנשיא נמי כה"ג שלא עשה מחמת הוראתו אינו מתכפר עמקם ולא גרע כהן משיח שלא סמך על הוראתו מהדיוט שאינו סומך על הוראתו דאינו מתכפר עמקם.

וי"ל דלמאי דס"ד ש'הפ'הו יביא לעצמו אפילו הורה עם הציבור היינו אפי' אם הורה עמ'הם ביחד וע"ז פ'עי למילף במה מצינו מנשיא שיתפ'ר בכלל הציבור ואיפ'ר'א משום דביוה"כ הפ'הו המשיח מתפ'ר לעצמו וה"א דה"נ יתפ'ר לעצמו להכי ילפינו מקרא דעל חטאתו אשר חטא וכינון דילפינו מקרא דעל חטאתו דדוקא חטא לעצמו ילפינו נמי אפי' היכא דהורה לבדו כינון דאיסור אחד הוא מתפ'ר עמ'הם ביחד וע' תוס'פת ד"ה לא אם אמרתי כו': ופ'רכינו בגמ'רא חטא בפ"ע כו' היכי דמי אי דהוא מןפלא והן אינו מופלין פשיטא דמתפ'ר בפ"ע דהוראתו לאו פ'לום הוא ואי דהוא לאו מןפלא והן מופלין הוראתו לאו פ'לום הוא ומזה נמי משמע דרישא דהורה עם הציבור כו' מיי'רי ש'הורה ביחד עם הציבור דאם נפ'רש בשתי הוראות זה לעצמו וזה לעצמו רק בחד איסור' א"כ ארישא נמי הוי מצי למיפ'ר' למה לי קרא דעל חטאתו שלא יביא לבדו.

ממ"נ אי הוא מןפלא והן אינו מופלין אמאי לא יביא לבדו דהא הציבור פטורין כינון דלא ה'ה מןפלא בהוראתו ואי הן מופלין והוא לאו מןפלא אינו צרי' פ'רה פ'לל כינון דלאו מןפלא הוא אלא ש"מ דרישא מיי'רי נמי ג'ון ש'הורו ביחד ובכל ג'וןא.

סד"א ש'הפ'הו יתפ'ר לעצמו כמו ביוה"כ להכי איצטרי' קרא דעל חטאתו ומש"ה לא פ'רי' אלא על ס'פא דחטא בפ"ע כו' וצרי' לדקדק למאן קאי ה' פ'ר'א אי לאב'י דמוקי לה בחד איסורא או לר'בא דמוקי לה בתרי איסורי והתוס' כתבו בד"ה דיתבי דה' פ'ר'א קאי אליבא דר'בא אבל לאב'י מאי פ'רי' הוראה דלהון לאו פ'לום הוא כינון דגם הוא הורה כן ולא ש'י' הטעם דה'ה להם ללמוד ולא למדו ולפענ"ד נראה איפ'א דעיקר הפ'ר'א הוא לאב'י דמוקי לה בחד איסורא אבל לר'בא דמוקי לה בתרי איסורי לא תיקשי בכל ג'וןא דאי הוא מןפלא והן אינו מופלין לא תיקשי הוראה דלהון לאו פ'לום הוא משום דמצינו לאוקמי ג'ון ש'ה'ה עמ'הם בהוראתו וכק'ושית מהרש"א ו"ל נהי דאפ"ל דבזה פשיטא דאינו מתפ'ר עם הציבור דא"א להתפ'ר שני חטאים בכפ'ה אחת.

כינון דה'ה עםב"ד בהוראתו ג"כ הוי זה פ'לו חטא בעצמו ב' פ'עים דצרי' להביא ב' פ'רים אפתי מאי פ'רי' הוראה דילהון לאו פ'לום היא דילמא אין הפ'הו מ'נ'ן סנהדרין ואטו אם יש ב'ש'ראל אחד גדול ב'חכמה מן הסנהדרין הוראתו לאו פ'לום היא דע"כ לא אמרי' ה'ה להם ללמוד אלא אם נחסר ראש ישיבה ש'להם היינו גדול ש'סנהדרין אבל מן הסנהדרין הם בש'לקמות אמאי הוראתו לאו פ'לום הוא הן אמת דע"פ התורה מ'נות סנהדרין ב'כהנים כמש"כ הרמב"ם ו"ל ומסתמ' הפ'הו המשיח הוא הראש ש'סנהדרין ממ"ל לא הוי ליה להש"ס לאקשוני מחמת זה דדילמ' מיי'רי ש'הוא אינו מן המ'נ'ן וכן ה' דפ'רי' אי דהם מופלין והוא לאו מןפלא הוראה דידיה לאו פ'לום הוא וגם זה ממ"ל אטו משום דסנהדרין גדולים מ'נו הוראתו לעצמו לאו פ'לום היא כינון דגם הוא ראוי להוראה והיכן מצינו זאת דב'ינו דוקא ש'ה'ה המשיח גדול מכל יש'ראל וכן מ'בואר בדברי הרמב"ם ו"ל דלא ב'ינו אלא ש'ה'ה מןפלא וראוי להוראה אבל לא ש'ה'ה גדול מכל יש'ראל אבל לאב'י דמוקי לה בחד איסור' אלא דכ"א הורה לעצמו א"ש אי הוא מןפלא והן אינו מופלין הוראתו לאו פ'לום היא פי' דהוראתו בטלה נגד הוראתו כינון דהוא גדול מהם וגם הוא הורה להי'תר אין לחיבו ב'ר על הוראתו ואי הם מופלין והוא אינו מןפלא ה'ראתו לאו פ'לום הוא דבטלה הוראתו נגד הוראתו והוי כמו ש'אכל בהוראתו לחוד

דפטור ומשני בשוין ומש"ה הוראת שניהם הוראה היא לעצמה ויש לישוב שיטת התוס' דהפירכא קאי אליבא דרבא והינו למאי דמוקי לה בדיתבי בחד מקום וא"כ אפי' בתרי איסורי פריף שפיר אי דהוא מופלא כו' משום דכיון דבחד מקום יתבי א"כ הנה צריך כ"א ללמוד זה מזה בשעת הוראתו וכיון דלא למדו לאו הוראה היא: ומעתה נבא לבואור דברי הרמב"ם ו"ל במה שעמדו ע"ד הכ"מ והלח"מ במאי דפסק דהוא בחלב והם בדם מתפפר לעצמו ומה שכתב הכ"מ פבר הקשו ע"ד ו"ל הלח"מ והמשנל"מ ודברי הלח"מ ג"כ נפלאו כי הוסיף קמחא להגדיל הקושיא ע"ש ובספר פני משה ולפענ"ד נראה ברור דהרמב"ם ו"ל פסק בסברא דאבני דמתני' דהורה עם הציבור מייירי שיהורה עמהם ביחד וכמבואר בדבריו להדיא הטעם דמש"ה פטור משום דלא סמך על הוראת עצמו אלא גם על הוראת ב"ד.

וע' בפ' הרע"ב במשניות והינו משום דפשיט' דבריית' דבעי למילף במה מצינו מנשיא בהכי מייירי וכמש"כ לעיל וגם קושית הש"ס היכי דמי אזלא אליביה דאבני ורב פפא דמשני בשניהם שוין משמע נמי דאבני ס"ל.

ומש"ה פסק כאבני וגם משיטת הירושלמי מוכח כאבני כמו שאבאר ולפ"ז א"ש בפשיטות מש"כ דהוא בחלב והם בדם מתפפר לו בפ"ע דע"כ לא מיבעי לן אלא אליבא דרבא אבל לאבני לא מיבעי לן כלל אלא דאי קשיא הא קשיא לי לשיטתו מאי אריא הוא בחלב והם בדם דמתפפר לעצמו אפי' בחד איסור' נמי מתפפר לעצמו כי הורה כ"א לעצמו ולזה י"ל כיון דלא משכחת לה אלא בשוין לא כתבה אבל אפתי תיקשי לאשמועי' רבותא דאפי' הוא בחלב שעל הקיבה והם בחלב שעל הדקין נמי מתפפר לעצמו: וקצת יש לינישכ ע"פ מה שהאריך המל"מ בפרק י"ב דלדברי הרמב"ם ו"ל אין פאת בחלב שעל הקיבה ושעל הדקין והא דחייבין ב"ד עלי' היינו משום דיש באיסורו איסור פרת וכתב שם הטעם משום דב"ד ילפינן מזמן ממרא וזה דוקא לענין ב"ד אבל לא לענין כהן משיח דלא חמיר מיחיד דאינו חייב אלא בדבר שחייבין על זדונו פרת אבל פבר נפלאתי הפלא נפלא על דברי המל"מ בחי' בחולין כי הוא נגד דברי הרמב"ם ו"ל ונגד דברי הש"ס במקילתין.

כדאמרי' לקמן דציבור ומשיח ונשיא ויחיד כולן שוין הן בדין זה וחד מחבריה יליף ויתבאר עוד לקמן א"ה. עכ"פ זה נראה ברור דלשיטת הרמב"ם ו"ל אזלא כאבני וי"ל עוד לסמוך לזה דלפי מאי דפסק הרמב"ם ו"ל דמיעוט בחלב ומיעוט בעבודת כוכבים מצטרפי להביא פרי וכמו שהארכתי לעיל בזה א"כ אמאי לא יצטרף נמי כהן משיח בכה"ג עם הציבור וא"כ למאי דפשיט' ליה לעיל גבי ציבור תו ליכא לפרושי מתני' כלל דשיטתיה דרבא ומש"ה פסק כאבני.

ובירושלמי מבואר להדיא דמשיח שעשה בהוראת ב"ד פטור ויליף לה מדאיתקש ליחיד מה יחיד פטור אף משיח פטור ונראה דבטעמ' דמתני' קאמר לה דמש"ה עשה עם הציבור מתפפר עם הציבור משום דהוראתו בטלה לגבי הוראת ציבור והוי כמו שלא עשה אלא בהוראת ב"ד לבד ומיבעי להו היתם אם אכל משחזרו בהן ב"ד וקאמר דחייב ופריף עליה ולא מתני' היא הורה בפ"ע ועשה בפ"ע מתפפר בפ"ע אבל אם הורה עם הציבור וחסא

בפ"ע מתכפר לו עם הציבור ואמר ר' מנא אמר דבתרה הורה עם הציבור וחסא עם הציבור הוא דמתכפר לו עם הציבור אבל אם הורה עם הציבור וחסא בפ"ע היינו אחר שחזרו בהן ב"ד מתכפר לו בפ"ע ואע"פ שלפנינו בירו' הנוסחא לא כן הוא מ"מ נראה להגיה כמ"ש מפל זה שמעינן דטעמ' דמתני' דמתכפר עם הציבור היינו משום דהוראתו היתה עם הוראת ב"ד אבל בתרי איסורי דלא שייכא כלל הוראתו להוראת ב"ד נדאי מתכפר לו בפ"ע ואמר' עוד שם עשה בהוראת משיח אחר חייב והוא שהורה פיוצא בו והיא הלכה מחודשת ולא נמצא שורש לזה בשיטת הש"ס דילן וע"כ צריך לפרש דאין חייבו בשביל הוראת משיח האחר אלא החיוב הוא מחמת הוראתו וכדאמר והוא שהורה גם הוא פיוצא בו אלא דקמ"ל דאין הוראת משיח אחר מבטלת הוראתו ומש"ה חייב מחמת הוראתו ודי"ק היטב: ע"ב אלא אפי' יתבי בחד מקום וקמורו בתרי איסורי כו'.

לישנא דאפי' אינו מדקדק לגירסת התוס' דלאפיי הוי חטא בפ"ע אפי' בחד איסור' בתרי מקומות ולרבא דווקא בתרי איסורי וא"כ מאי אפי' ולגירסא אשר לפנינו נחא דאפיי בעי תרתי תרי איסורי ותרי מקומות ולרבא סגי בחדא בתרי איסורי אבל מקומות לא גרמי כלל אלא דכבר כתבתי לעיל דקשה לומר דאפיי תרתי בעי פנין דתרי איסורי הוי למה לי תרי מקומות אם לא שנגאמר כמו שכתבתי לעיל דאפיי מוקי לה בשאינו שוין וא"כ אי בחד מקום הוי יתבי אפי' בתרי איסורי לא הוי הוראה של אח' מהן הוראה משום דהוי ליה ללמוד וכנ"ל אבל העיקר נראה בגירסת התוס' ו"ל.

רש"י בד"ה והם בדם כגון בדם המובלע באברים עכ"ל וקשה הא דם האברים אין בו פרת ואין ב"ד חייבין עליו והרמב"ם ו"ל כתב באמת דם הלב ומיירי בשל בהמה דאיכ' פרת אלא דאפתי יש לדקדק דלכאורה הוא דבר שהצדוקים מודי' בו פנין דהוי דם דאמי מעלמ' והוא דם שהנשם' יוצאה בו כדאית' בחולין ובכריתות ואפילו לשיטת הרי"ף והרמב"ם ו"ל דחייב פרת הוא בדם דיד' תיקשי פנין דמסבא בעלמ' הו' בכלל דם לענין פרת בלי שום ריבויי א"כ הוי כדבר שהצדוקים מודי' בה.

וי"ל דמ"מ אין דין זה פשוט כ"כ פנין דאיכא דם בלב שאין חייבין עליו פרת אבל לשון רש"י ו"ל צ"ע גם מה שכ' רש"י ו"ל לעיל דאמוראי פליגי מאי גינהו פירס הפנימי לא הבנתי דמה ענין מחלוקת זו לענין חלב המכסה את הקרב דחלב שעל הקרב הוא שעל המסס ובית הפוסות כדאית' בפ' גיד הנשה: בד"ה מה להלן ב"ד כו' ובעבודת כוכבים לא כתיב ב"ד דכתיב ואם מעיני העדה נעשתה כו' דהיינו מעשה עכ"ל: אין זה מוכן דהא אפיי יליף מהא לעיל בפירקא קמא דהוראה תלוי בב"ד דנעשתה משמע שע"י הוראתו יעשו הקהל וע' תוספת בד"ה נאמר כאן מעיני: שם גמרא משיח בעבודת כוכבים רבי אומר בשגגת מעשה כו' בסנהדרין פ' ד"מ אמר אפיי מנא אמינ' דמאהבה ומיראה חייב מהא דאמר רבי בשגגת מעשה האי שגגת מעשה ה"ד כו' אלא לאו מאהבה ומיראה ופירש"י ו"ל כסבור דמותר לעבוד מאהבה ומיראה ואין זה העלם דבר שאין זה מגוף האיסור ולא חשיב העלם דבר אלא כשנעלם ממנו גוף האיסור אחת מעבודתיה ורבא מוקי לה באומר מותר ופריד אומר מותר היינו העלם דבר ומשני העלם דבר הוא בקיום מקצת כו' ואומר מות' מיירי בכל הגוף ויש לדקדק לרבא מאי דייק הש"ס ואלו משיח לא קתני מני רבי היא הא לרבי נמי אינו חייב אלא בהעלם דבר) באומר מותר וי"ל דזה

לא נקרא העלם דבר דאפן לא היה לו ידיעה כלל מתחלה באיסור נמי שוגג הוא אבל העלם דבר לא הוי אלא שידע בתחלה ונעלם ממנו פדאית' בירושלמי בפירק' קמא והוי מצי למימר הכי בסנהדרין אלא דנקט חד גוונא ועוד איכ' לאשכוחי כמה גוונא פגון שיהויר לו אחרים דמותר הוא ועפ"ז א"ש נמי הא דילפינן תרי זקמני מעיני מעיני לציבור נקדא בעבוד' פוכבי' דאינו חייב על שגגת מעשה ונדא דאין חייבין על עקירת כל הגוף משמע דעקירת כל הגוף לחוד ושגגת מעשה לחוד.

ולכאורה לרבא פיון דאימעיט שגגת מעשה היינו אומר מותר א"כ ממילא אימעיט נמי עקירת כל הגוף דאל"ה היינו שגגת מעשה. ולפי הג'ל ניח' דתחלה ממעיטין אומר מותר ע"י עצמן או שלא ע"י ב"ד הגדול ואפתי ה"א דע"י ב"ד הגדול חייבין אפי' בעקירת כל הגוף להכי הדר גליף מעיני מעיני למעט עקירת כל הגוף ואי קשיא לי הא קשיא לי מש"כ רש"י ז"ל לאפיי דמוקי לה מאהבה ומיראה ובאומר מותר דזה לא חשיב העלם דבר מפני שאינו מגוף האיסור ולא זכיתי להבין טעמו של דבר ומה בין זה לאם הווי דכזית מותר וב' זיתים אסורים או דגמר ביאה אסור והעראה מותרת.

או אם הוסיפו על שיעור אמות לזורק ברה"ר דכל אלו חשיב' הוראה אע"ג דמודים בגוף האיסור ומ"ש התיר' דמאהבה ומיראה דלא חשיב' הוראה ולא נעלם ממני שיש לחלק קצת דכל הני חשיב' העלמה בגוף האיסור כמו העראה שלא כדרכה או ד' אמות ברה"ר אבל הכא ההייתר הוא מצד אחר.

מפני שעובדה מאהבה ומיראה עכ"ז בעיני יפלא מנ"ל לחלק בהכי הא הלכה פסוקה היא דכל שהיחיד חייב פרת על זדונומביאין הצבור פר והיחיד כשפה או שעירה. ונדרף אגב אכתוב כאן מה שראיתי בדברי מהרש"א ז"ל שם בסנהדרין דף ס"ד שכתב על דברי התוס' בד"ה ואע"ג דמתפנין לבזוז' שכתבו היינו דמתפנין לעובדה בבזוזי אבל אם נתפנין ממש לבזוז' פטור דלא עדיף ממאהבה או מיראה ואפי' אפיי דאמר התם חייב הכא מודה דפטור.

וכתב מהרש"א ז"ל היינו דפטור ממיתה אבל חטאת בשוגג ונדאי חייב וכן כתב הכ"מ שם כמו שהביא מהרש"א ז"ל בשמו ותמיה לי א"כ מאהבה ומיראה נמי חייב חטאת במכש"כ מנתפנין לבזוז' וא"כ מאי קאמר אפיי מנא אמינא לה כו' הא רבא נמי מודה דחייב חטאת כמו בפעור ונתפנין לבזוז' אלא נדאי אם פטור הוא ממיתה במזיד ה"ה דפטור מחטאת בשוגג.

וע' בזה בכ"מ פ"ג מה' עבודת פוכבים באנרף בזה ומש"כ שם בשם הריב"ש ז"ל ואין כאן מקומו להאריך בזה עוד נראה להביא ראיה דהוי העלם דבר בכל גוונא מהא דפליגי תנאי ביבמות בהורו ב"ד ששקעה חמה אי הוראה הוא אי טעות הוא וע"כ לא פליגי אלא משום דטעות היא ולדברי רש"י ז"ל תיפוק ליה בלא"ה לאו העלם דבר הוא דמה שהתירו הוא מפני שלדעתם חול הוא אבל לא נעלם מהם גוף האיסור אלא דלכאורה דברי רש"י ז"ל מוכרחים דאנ"כ אלא שפיר חשיב העלם דבר א"כ אמאי פליגי רבנן עליה דרבי ופטרי בשגגת מעשה היינו באומר מותר לעבוד מאהבה ומיראה הא העלם דבר הוא וי"ל כמש"כ לעיל דמירי באומר מותר מתחילתו ולא היה לו ידיעה.

אָבֿל רָבָא דְּמִשְׁנֵי בְּאוֹמֵר מוֹתֵר בַּע"א מִמֶּשׁ זֶה לֹא מִסְתַּבֵּר לְאוֹקְמֵי שְׁלֹא הָיָה לוֹ יָדִיעָה מַעוֹלָם לְהִכִּי פְּרִידָה הֵינּוּ הַעֲלָם דְּבָר וְעִדּוּיָן צ"ע וַיֵּשׁ לְדַקְדָּק עוֹד כִּינּוּ דְלֹא מְצִינוּ שְׁגָגַת מַעֲשֵׂה בַעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים אֵלֹא בְּאוֹמֵר מוֹתֵר לְאַבְיֵי כְּדֹאִית לִיה וּלְרָבָא כְּדֹאִית לִיה א"כ לָמָּה לִיה לְהַש"ס לְמִימֵר לְקַמֵּן לְרַבִּי מִי שְׁפָל חֲטָאוּ בְּשִׁגְגָה הָא אפִי' לְרַבִּי לִיכָא בְּמִשְׁיַח שׁוּם חֲטָא בְּשִׁגְגָה דְּהָא בַּעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים נָמִי לֹא מְצִינוּ אֵלֹא בְּאוֹמֵר מוֹתֵר וי"ל דְּשִׁפִּיר מִיקָרִי חֲטָא בְּשִׁגְגָה כֹּל שְׁאִין בּוֹ הַעֲלָם דְּבָר בְּבִיטוּל מְקַצֵּת ודו"ק וּלְשׁוֹן הֶרֶמְב"ם ז"ל צָרִיד בְּיָאוּר שְׁפָתַב אָבֿל אִם שָׁגַג בְּמַעֲשֵׂה לְבַד בְּלֹא הוֹרָאָה בֵּין בַּעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים בֵּין בְּשִׁאָר מִצּוֹת פְּטוֹר וְשִׁגְגַת מַעֲשֵׂה בְּלֹא הוֹרָאָה בַּע"א הִיכִי מְשַׁכְחַת לֵה דְמַאֲהֵבָה וּמִיָּרָאָה פֶּסֶק כְּרָבָא דְּפֶטוֹר.

וַע"כ בְּאוֹמֵר מוֹתֵר. וַא"כ אִיד פָּתַב בְּלִי הוֹרָאָה: דָּף ה' וְשׁוּיָן שְׁאִין מְבִיא אֶשֶׁם תְּלוֹי צָרִיד לְדַקְדָּק אֶשֶׁם תְּלוֹי בַּעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים לְכֹאֲוֵרָה הִיכִי מְשַׁכְחַת לֵה כִּינּוּ דְעִיקָר הָאִיסוּר הוּא אַחֵר כְּוֹנֵנַת לְבוֹ וְאִם הִשְׁתַּחֲוֶה לְצוּרָה וְלֹא נֹדַע לוֹ אִם עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים הוּא אִי לֹא תִקְשָׁה מִמֶּנּוּ אִם הִשְׁתַּחֲוֶה לְשֵׁם עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים הָרִי קְבֻלָּה לְאַלוּהַ וְחִיִּיב חֲטָאָת וְאִם לֹא הִשְׁתַּחֲוֶה לְשֵׁם עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים א"כ וְדֹאִי פְטוֹר כִּינּוּ דְלֹא הָיָה בְּלָבוֹ לַעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים וי"ל כְּגוֹן שֶׁהָיָה לְפָנָיו פְּעוֹר וּמִרְקוּלִים וְנִרְק אָבֿן לֹאחַ' מִהֵן וְלֹא נֹדַע לוֹ אִם לְמִרְקוּלִים וְחִיִּיב אוֹ לְפְעוֹר וּפְטוֹר דְּהָיָה עֲבוּדָה שְׁלֹא כְּדִרְכָּה: יַחֲזִיד אָמַר קָרָא וְאִם נָפֶשׁ וַיִּלְמַד תַּחְתּוֹן מַעֲלִיּוֹן וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּהָיָה מְצִי לְמִילָף מִצּוֹת מִצּוֹת כּו' וּבִיבְמוֹת אִית' בְּאַמַּת הָכִי נִשְׂאִי וַיַּחֲזִיד יְלִיף מִצּוֹת מִצּוֹת וי"ל מִשּׁוּם דְּהָא מִילָת' מְסַפָּקָא לָן בְּזִבְחִים אִי דְּבָר הֶלְמַד בְּגוֹז"ש חוֹזֵר וּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ לְהִכִּי קָאָמַר הַש"ס בִּיבְמוֹת מִילָת' דְּפִשְׁיטָא דְּאַתֵּיא בְּגוֹז"ש וְדְּבָר הֶלְמַד בְּגוֹז"ש וְדֹאִי חוֹזֵר וּמִלְמַד בְּגוֹז"ש וְהִכָּא קָאָמַר הַש"ס הִקְשִׁיא מִשּׁוּם דְּהִקְשִׁיא עֲדִיפָא וְכַמ"ש הַתּוֹס' דְּגִילּוֹי מִילָת' בְּעֶלְמָא הוּא אֵלֹא דְּאַכְתִּי קִשָּׁה לְדַבְּרִיהֶם הִיכִי יְלִיף מִשְׁיַח בְּהִיקָשׁ מְצִיבוֹר הָא צִיבוֹר גּוּפָא יְלִיף בְּגוֹז"ש מֵאַחֲזוֹת אִשָּׁה וְכֹן לְקַמֵּן לְרַבָּנָן דְּיִלְפִי כֹל הַמִּצּוֹת בְּיַחֲזִיד מִהִקְשִׁי' דַּעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים וּבִתֵּר הָכִי יְלִפִּינָן צִיבוֹר מִיַּחֲזִיד בְּהִיקָשׁ דְּיִלְמַד עֲלִיּוֹן מִתַּחְתּוֹן וְדְּבָר הֶלְמַד בְּהִיקָשׁ וְדֹאִי אִינוּ חוֹזֵר וּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ וְכַש"כ דְּיִקְשָׁה לְמֵאִי דְּאַמְרִי' בִּיבְמוֹת דְּצִיבוֹר בַּעֲבוּדַת כּוֹכְבִּים יְלִיף בְּגוֹז"ש מִעֵינֵי מִעֵינֵי.

וְהַתּוֹ' הִקְשׁוּ מֵהָא דְּיִלְיָף עֲבוּדַת כּוֹכְבִּים מִשְׁאָר מִצּוֹת מְגוֹז"ש וּשְׁאָר מִצּוֹת מִזְּקֵן מִמָּרָא וְלֹא יִדְעָנָא לָמָּה הִבִּיאוּ מִמְּרָחֵק מֵהָא דְּלַעֲלִיל לַעֲנִין קִיּוּם מְקַצֵּת וְלָמָּה לֹא הִקְשׁוּ כַּנ"ל מִסּוּגִין גּוּפָא וְגַם עִיקָר דְּבִרְיָהֶם אֵינָן מוּבָנִים כְּמִבְּנָאָר בַּהֲג"ה.

דְּדְּבָר הֶלְמַד בְּגוֹז"ש חוֹזֵר וּמִלְמַד בְּגוֹז"ש ע"כ נִרְאָה עִיקָר כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּזִבְחִים דָּף מ"ח גָּבִי הָא דְּיִלְפִינָן הֵתָם אֶשֶׁם תְּלוֹי בְּגוֹז"ש מִחֲטָאָת דְּאִינוּ בָּא אֵלֹא עַל דְּבָר שְׁוִדּוּנוֹ כֶּרֶת וְשִׁגְגַתוֹ חֲטָאָת וְהִקְשׁוּ שֵׁם נָמִי הָא חֲטָאָת גּוּפָא יְלִיף בְּהִקְשִׁי' דְּתוֹרָה אַחַת וְתִירְצוֹ שֵׁם דָּאִין זֶה חֲשׁוֹב דְּבָר הֶלְמַד בְּהִיקָשׁ כִּינּוּ דְּבִלָּא הִקְשִׁיא ה"א דְּחִיבִין בְּכָל אִיסוּרִין וְהִקְשִׁי' אִתִּי לְמַעַט שְׁלֹא יָבֵא אֵלֹא עַל דְּבָר שְׁוִדּוּנוֹ כֶּרֶת אֵלֹא דְּסִבָּר' זוֹ צ"ע מֵהָא דְּאַמְרִי' הֵתָם לֹא יֵאמַר צְפוּנָה בְּאַשְׁם כּו' לֹאֹ לְמִימָרָא דְּדְּבָר הֶלְמַד בְּהִיקָשׁ אִינוּ חוֹזֵר וּמִלְמַד בְּגוֹז"ש.

וְהֵתָם נָמִי אִי לֹאֹ הִקְשִׁיא כֹּל הָרוּחוֹת כְּשִׁירִים וּמִהִיקָשׁ יְלִפִּינָן דּוּקָ' צָפוֹן וי"ל דְּהֵתָם יְלִפִּינָן דְּבִדְרוּם פְּסוּל וְהָיָה שִׁפִּיר דְּבָר הֶלְמַד בְּהִיקָשׁ אָבֿל הִכָּא לֹא יְלִפִּינָן אֵלֹא לְפּוֹטְרוֹ מִקְּרָבָן וְלֹא חֲשִׁיב דְּבָר הֶלְמַד בְּהִיקָשׁ נִפְקָא לְהוּ מִדְּמִתְנִי כּו' ע' בְּתוֹס' יְבָמוֹת שֶׁהִקְשׁוּ

א"כ גילף נמי דבעינו דוקא דבר שזדונו סקילה כמו עבודת פוכבים והוא קושית הירושלמי במכילתין אלא דשם אית' דרבנן ילפי שאר מצות מעבודת פוכבים בגז"ש דמעני מעני.

ע"ש שקלא וטריא בארך אי רבי ס"ל גז"ש דמעני ורופה לדייק מהא דאמר רבי דמשית בעבודת פוכבים בשגגת מעשה ש"מ דלא יליף מעני מעני. ודחי לה התם ע"ש ויש"ס דילן לא ניח' ליה בילפותא דמעני מעני משום דבעבודת פוכבים גופא נמי איכא מילי דלית בהו אלא לאו גרידא פגון מגפף ומנשק ומש"ה איצטריף למימר דרבנן ילפי מתורה אחת וסמיה ליה והנפיש אשר תעשה כו' אלא דאכתי לא איצטריף לתורה אחת ללמד על כל המצות פיו דעבודת פוכבים ביחיד שמעני מדכתיב והנפיש אשר תעשה ביד רמה דאינו חייב אלא בדבר שזדונו פרת וציבור בעבודת פוכבים ילפינו עליון מתחתון וציבור בשאר מצות מצינו למילף מעני מעני ויחיד בשאר מצות מנאם נפש ילפינו תחתון מעליון: וראיתי בתוס' בפ' כלל גדול ד' ס"ט בד"ה עבודת פוכבים שחייבין על זדונו פרת וא"ת מ"מ הקישא דשוגג למזיד למה לי דאפי' לא הוי כתיב התם והנפיש אשר תעשה ביד רמה ילפי' שפיר מעבודת פוכבים שחייב על זדונה פרת.

ומירצו דלית לן לאקושי אלא במאי דכתיב בהאי פרשה ולא הבנתי קושיתם ו"ל דאי לא כתב רחמנ' והנפיש אשר תעשה כו' לא הוי שמעני בעבודת פוכבי' גופא אי בעינו דוקא דבר שחייבין על זדונו פרת דהא איכ' נמי בעבודת פוכבים חייבי לאוין גרידא וכדאית' הקא בסוגין ואפ"ל דהכי קשיא להו דע"כ מדהקישא התורה שאר מצות לבושת פוכבים ש"מ דלהכי איתקש דדוק' על דבר' שזדונו פרת ליחייב וממילא שמעני דבעבודת פוכבים נמי אינו חייב אלא בדבר שזדונו פרת דאל"ה אלא אפי' בלאו גרידא כמו מגפף ומנשק חייב א"כ הקישא למה לי דהא בלא הקישא נמי אמרינו דחייב בכל גוונא אלא דלפ"ז לא איצטריף למש"כ שם לתרץ דלית לן לאקושי לעבודת פוכבים אלא במאי דכתיב בההוא פרשה ומחמת זה יצאו לחלק בין רבי לרבנן דלרבי בעינו עד שישגוג בלאו וכרת משום דכתיב לאו ואשה אל אחותה כו' ולרבנן לא בעינו שגגת לאו משום דלא כתיב לאו בפרשה דעבודת פוכבים דלפ"ז קשיא טובא הא תרנוייהו צריכי גז"ש עלי' עלי' לענן דצריף שישגוג בלאו והקישא דתורה אחת דצריף שישגוג בכרת דזה לא שמעני מגז"ש דעלי' דכרת לא כתיב התם בקרא דנאשה אל אחותה וכ"ת דלא איצטריף עלי' דכתיב גבי ציבור לשגגת לאו דבלא"ה ידעינן בציבור שישגוג בלאו משום דבעינו שיאמרו מותרים אתם דא"כ לרבי נמי מנ"ל דביחיד בעינו שגגת לאו דהא גז"ש דעלי' בציבור נאמרה ולכרת איצטריף ולא לשגגת לאו אלא נדאי העיקר דלימוד הגז"ש לרבי והקישא לרבנן אינו אלא לענן חומר האיסור דאינו חייב בשוגג אלא אם יש בו פרת במזיד ולרבי דיליף מעלי' נדאי אין צריף אלא חומר פרת ולרבנן נמי ד לפי מעבודת פוכבים לא ילפינו אלא פרת דלהכי איתקיש דכתיב והנפיש אשר תעשה והא דאמר ר' יוחנן דלא בעינו שגגת לאו הוא מסבך' פיו דשוגג בכרת שהוא דבר המסייבו חטאת מיקרי שוגג לענן קרבן ואע"ג דיחיד איתקוש לציבור ובציבור בעינו שוגג בלאו היינו משום דהתם עיקר החיוב הוא מפני שעשו ברשות ב"ד מש"ה בעינו שיאמרו מותרים אתם אבל בשגגת יחיד לא איכפת לן בשגגת לאו כלל בין לרבי בין לרבנן: וראיתי עוד בתוס' ביבמות דף ט' שכתבו עוד מחלוקת בין רבי ורבנן דלרבי דיליף מעליה אין חטאת

בא אלא אם יש לאו וכרת ולרבנן לא איצטריך לאו והביאו ראיה ממכות דממעט פסח ומילה משום דהוי קום ונעשה ולא ממעט לה משום דלית בהו לאו ואין לשונם ו"ל מדנקדק דבהדיא בעי הש"ס התם למימר דבעינו אזהרה לקרבן והביא ראיה מפסח ומילה ודחי הש"ס דהתם לאו טעמ' משום דלית בהו אזהרה.

אלא משום דהוי קום ונעשה הרי בהדיא דלס"ד אמר הטעם משום דלית בהו אזהרה ולמסקנא לא בעינו אזהרה לחטאת מדאיכ' מלקות בסייבי פרייתות ולרבי דיליף מעליה פתבו דבעינו אזהרה לקרבן וכתבו דמטעם זה נחא הא דלא חשיב לרבי בשלשים ושש פרייתות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים בתורה דס"ל לרבי דסייבי פרייתות הם משום דליכא בהו אזהרה ומאי דחשבו מפר ברית בהדי הנ' דלא תני להו אינו מוכן דהא חשיב התם פסח ומילה וכמו שפתבו הם בעצמם ביבמות ד' ע"ב דמפר ברית היינו שלא מל כלל גם מש"כ דלהכי לא חשיב לפורק עול ומגלה פנים בתורה משום דלית בהו אזהרה ג"כ צ"ע דהא קחשיב התם פסח ומילה אע"ג דלית בהו אזהרה.

ועוד בלא"ה לאו בני קרבן הם דהא לית בהו מעשה ויותר נראה דלהכי לא חשיב להו משום דלא חשיב אלא מצות פרטית לאפוקי פורק עול דהוא פורק בעיקר ומגלה פנים בתורה שכופר בתורה הר' הוא פכופר בכל המצוות מש"ה לא חשיב להו: והנה לדבריהם ו"ל שפתבו דלרבי בעי אזהרה לקרבן א"כ לרבי ליכא מלקות בסייבי פרייתות דהא לא שנייתם לקרבן הוא וכדאמרי' במכות שם וא"כ קשה הא דאמר ר' יוחנן סוף מכות חלוקין עליו חביריו על ר' חנינא בן גמליאל דאמר כל סייבי פרייתות שלקו נפטרו מידי פרייתתן פשיט' דחלוקין דהא אליבא דר' יוחנן ליכא מלקות כלל בסייבי פרייתות דאיהו ס"ל לרבי דיליף מעל' כמש"כ התוספ' בפ' כלל גדול דר"י ס"ל פמונבז דמתורה אחת יליף לשוגג דומיא דמזיד וע"כ יליף מגז"ש דעל' כמ"ש התוס' שם למונבז אלא דאין דבריהם ו"ל שם מוכרחים די"ל דר"י לא ס"ל פמונבז בהיקשא דתורה אחת ולא ס"ל פנוניה אלא בתינוק שנשפה בין עובדי פוכבים לפטור או משום דיליף במה מצינו שוגג ממזיד כדאית' התם בבבבית' או משום דס"ל אומר מותר אנוס הוא כפרש"י שם ואפשר אגיל לטעמיה דסבר במכילתין יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור וכמש"ל בריש מתינתין.

ובזה יתלשבו דברי הרמב"ם ו"ל שפסק בתינוק שנשפה דלא כר"י אלא פרב ושמואל דמסייבי וכן פתב הפני יהושע שם בשפת וע' בלח"מ פ"ח מה' סנהדרין שעמד על דברי הרמב"ם ו"ל במה שפסק דסייבי פרייתות בני מלקות הם מדבריו ו"ל בס' המצוות ובפ' המשנה שפתב גבי פרת נמי לא ענש אלא א"כ הזהיר וכן מבואר בדברי הרמב"ם ו"ל בחיבורו פ' ח"י מה' מעה"ק דבכרת נמי לא ענש אלא א"כ הזהיר וא"כ אמאי איכא מלקות פח"כ הא לאו שנייתם לאזהרת פרת הוא ותי' שם דפסק פריבנא ע"ש באורו.

ודבריו צ"ע פיון דפסק דלאו שנייתם לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין אפי' אם התרו בו למלקות ע"כ ליכא למימר אליב' דטעמ' משום פדי רשעתו אלא משום דהלאו נאמר לענן מיתה וא"כ ה"נ פח"כ הלאו נאמר לחייב פרת וי"ל דיליף לעיני מלעיניו לענן פרת.

ולענן מיתה לא יליף משום פדי רשעתו וכיון דליכא מלקות אם התרו בו למיתה מש"ה אין לוקין עליו אפי' התרו בו למלקות דלאו שנייתם לאזהרת מיתת ב"ד הוא ודברי הרב

המגיה שם במשנל"מ צ"ע: והנה לפי דברי התוס' ביבמות שהבאתי לעיל דלרבי איפא פרת אפי' היכא דלא נאמר בהן לאו כגון פורק עול ומגלה פנים בתורה א"כ איפא למימר דפלוגתא דתנאי היא לרבי לא בעינן אזהרה לעונש פרת ולרפנן בעינן אזהרה אלא דלא מצאתי מקום מפורש פעת נגד דברי רבא דאמר פרת לא בעי אזהרה אם לא מדברי רבא גופא בריש פ' השוחט והמעלה דמשמע התם דבכרת נמי לא ענש אא"כ הנהיר וע' בתוס' שם שהקשו על פרש"י שם שפי' דבעינן אזהרה בשביל קרפן והקשו דרבא אדרבא דאמר במכות שם דקרפן נמי לא בעי אזהרה ולפי מש"כ התוס' דפליגי בזה רבי ורפנן י"ל דרבא קאמר הכי במכות אליבא דר' עקיבא דיליף מתורה אחת ומש"ה לא בעי אזהרה ורבא בעצמו ס"ל כר' דיליף מעלי' וקרפן בעי אזהרה ומש"ה איצטריך למילף אזהרה לשוחט בחוץ אלא דבריש פרק מי שהחשיף קאמר רבא בהדיא דילפינן מתורה אחת וכן קשיא לי מסוגיא דפ' מי שהחשיף אדברי התוס' שהבאתי לעיל דר' יוחנן ס"ל כמובז וע"כ ס"ל גז"ש דעלי' כמו שפיתבו התוס' שם ובהדיא אמרי' התם בפ' מי שהחשיף לר' יוחנן דיליף מדאיתקש לעבודת פוכבים: והנה בדברי הרמב"ם ז"ל יש מקום עיון לברר דבריו מהיכן למד האי דינא דאין חייבין אלא על דבר שזדונו פרת.

ורואה אני דיליף מגז"ש דעלי' דליכא למימר מתורה אחת דהא כת' לדרשא דתורה אחת שלא לחלק בין יחידים למרובים ועוד דהא הוא ז"ל פסק דמגדף היינו מברך ה' כמש"כ הכ"מ בה' ק"ש והלח"מ בריש הל' שגגות.

ובמגדף ליכא קרפן וא"כ ליכא למילף מהיקשא דתורה אחת. וצ"ל אליבא דיליף מגז"ש דעלי' ועפ"ז יש ליישב הא דכתב בה' יבום למילף איסור צרות מקרא דאשר לא יבנה משום דעלי' איצטריך לכדר' ובה ניהא נמי הא דלא פסק רבא במכות דכרת וקרפן לא בעי אזהרה משום דרבא לטעמיה דיליף מתורה אחת מדאיתקש לעבודת פוכבים אבל למ"ד מגדף היינו מברך ה' לא מציינן למילף מתורה אחת אלא מגז"ש דעלי' וע"כ קרפן נמי צריך לאזהרה וכמ"ש התוס' וא"כ ליכא למימר כשינויא דרבא.

ויש להאריך עוד בזה ותן לחכם וכו' ודו"ק היטב וע' בת"כ דילפינן התם נמי כל התורה מעבודת פוכבים וגם מריבויא דכל מצות ע"ש בארנך ותמצא נחת: ע"ב אין חייבין על עשה ול"ת שבמקדש כו' נראה דבמשנה זו בא לפרש הא דתנן לעיל אין חייבין אלא על דבר שזדונו פרת ושגגתו חטאת והא דבעינן זדונו פרת ילפינן לה מגז"ש דעלי' או מדאיתקש לעבודת פוכבים והא דבעינן נמי שיהיה ביחיד על שגגתו חטאת קבועה בא למעט טומאת מקדש וקדשיו דאע"פ שחייבין על זדונו פרת מ"מ ציבור פטורין.

והיינו דתנן במתני' אין חייבין כו' ובעי הגמ' מנה"מ והיינו משום דלא ילפינן לעיל מהקיש' דתורה אחת אי מגז"ש דעלי' אלא לענין חומר האיסור שיהיה זדונו פרת וכיון דבטומאת מקדש נמי זדונו פרת מנ"ל דאין הציבור חייבין וכן מביעי ליה אהא דהנא אין מביאין אשם תלוי מנ"ל דאין חייב אלא על דבר שזדונו פרת ושגגתו חטאת וקאמר הש"ס אמר אשם בחטאת ונאמר ואשם בצבור ובאשם תלוי מה ואשם דיחיד בחטאת קבועה אף ואשמו בצבור בחטאת קבועה ומה צבור בחטאת קבועה אף ואשם תלוי בחטאת קבועה ונראה דאשם תלוי לאו בצבור גמר לה דהא מצוי למילף שפיר מייחיד דכתיב ביה ואשם.

אֵלָא ה"פ ומה צבור בקבועה היינו דבמה שאנו למדין דצבור בקבועה בהאי לימודא גופא אנו למדין אשם תלוי דבקבועה ומלשון רש"י ז"ל לא משמע פן ונראה כמ"ש וכמו שיתבאר ופריד אי הכי קרפן עולה ויורד נמי הא פתיב ואשם משמע דבעי למימר שיתחייבו על כל אלו שהן בעולה ויורד כמו שמיעת קול ובכטוי שפתיים וצריד לומר דפרקא זו לא קאי אלא לאשם תלוי אבל אציבור לא מצי למיפרד הכי דהא פבר ילפינן מהני מהיקשא דתורה אחת דאין צבור חייבין אלא על דבר שזדונו פרת ושמיעת קול ובכטוי שפתיים אין בזדון פרת.

ומש"ה פרש"י ז"ל דהאי פרקא קאי על אשם תלוי ומסיק דיליף ואשם ומצות ה' אשר לא תעשינה מן אשם ומצות ה' ופרש"י פשיטתו דאשם תלוי ילפינן מצבור ולא ידעתי למה פי' פן דבהדיא אמרי' בנבחים פרק איזהו מקומן ובכריתות דילפינן אשם תלוי מחטאת חלב ושם איתא דעיקר הלימוד הוא מגז"ש דמצנות מצות ובאמת צריד להבין למה לי' להש"ס הכא למימר כל הני דהאי גז"ש דמצנות מצות פשוטה היא וכדילפינן לעיל נשיא מצות מצות מצבור לענן דבר שזדונו פרת וי"ל דלא ניחא ליה להש"ס למימר דצבור ילפינן מיחיד בגז"ש דמצנות מצות דדוקא בקבועה משום דייחיד גופא מצבור ילפינן לענן דבר שזדונו פרת ומשום הכי קאמר דיליף מן אשם אבל לענן אשם תלוי באמת סגי בגז"ש דמצות לחוד אלא דאכת גם ציבור הני מצי למילף בגז"ש דמצות מצות דאין גז"ש למחצה ועוד גילף מהיקשא דאם נפש וילמד עליון מתחתון דבקבועה ובירושלמי נמי קאמר דילפינן מצות מצות ולענן דבר שזדונו פרת אי בעינן באשם תלוי פליגי בזה ר"ע ורבנן ולר"ע לא בעינן דבר שזדונו פרת לענן אשם תלוי ומחייב נמי אספק מעילות אשם תלוי וע' מהרש"א ז"ל שהקשה למה ליה למילף מצבור לאשם תלוי ולמ"ש ניחא ומש"כ דדבר הלמד בגז"ש אינו חוזר ומלמד בגז"ש הלך בזה אחר דברי התוס' והדבר תמוה פמבואר לעיל בהגה"ה בדברי התוס' ז"ל: שם אין חייבין על שמיעת הקול כו' והנשיא פיוצא בהן ע' פרש"י ז"ל דלהכי הדר תני אין חייבין אע"ג דכבר שמעינן לה ממתני' דלעיל משום דבעי אפלוגי ריה"ג ור"ע ונראה דהיא גופא אתי לאשמועי' דאין חייבין ב"ד ומשים על שמיעת הקול וקמ"ל דמשים אינו חייב גם בקרפן עולה ויורד דנהי דשמעינן מהא דלעיל דאין מביאין פר אבל קרפן עולה ויורד לא שמעינן דמשים פטור דהא דנאמר מעם הארץ פרט למשים היינו לפוטרו מחטאת קבועה.

אבל מעולה ויורד לא שמעינן קמ"ל במתני' דגם מעולה ויורד פטור אלא דלמאי דמפרש בגמ' לעולא טעמיה דריה"ג מקרא דזהיה כי יאשם לאחת מאלה משמע דריה"ג לא פטר אלא הנשיא משום דליתא בשמיעת הקול אבל משום משמע דחייב בעולה ויורד וכן משמע קצת מדלא הזכיר ריה"ג משים כלל ולמאי דמפרש הש"ס טעמיה דריה"ג מלא תגיע ידו דמזה נלמד לפטור גם משום צ"ל הא דלא הזכיר משום דבכללא דרישא הוא בהא דקתני אין חייבין דלא צריכא אלא לאשמועינן דמשום פטור גם מעולה ויורד.

וע' בירושלמי במתניתין משמע קצת דריה"ג לא פליג אלא אנשיא דקאמר התיב טעמא מקרא דאם לא תשיג ידו פרט לנשיא שאינו בדלות התיבון ונהרי משים שאינו בדלות כצ"ל משמע דפריד להאי טעמא אמאי לא אמר ריה"ג דמשים נמי פטור מכולן.

וּפְרִיָּה עוֹד עַל הָאִי טַעֲמָא א"כ לֹא יִטְמָא הַנְּשִׂיא בְּצַרְעַת מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ בְּדָלוּת וּמִיִּיתִי נָמִי
הֵתָם טַעֲמִי דְעוֹלָ' וְקָרָא דְכִי יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאלֶה כֹּל שְׂמִתְחַיֵּיב בְּכוֹלָן וּפְרִיָּה עָלֶיהָ אֵלָא
מֵעַתָּה אִשָּׁה לֹא תִתְחַיֵּיב עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ מִפְּנֵי שְׂאִינָה חַיִּיבָת בְּכוֹלָן דְּאִשָּׁה אִינָה מְעִידָה
וְהִיא נִרְאָה לִישֵׁב קוֹשִׁיּוֹת אֵלּוּ דְלֹא מִמַּעֲטִינוּ מְקָרָא דְכִי יֵאָשֵׁם אוֹ מְקָרָא דְלֹא הִגִּיעַ יָדוֹ
אֵלָא נָשִׂיא וּמִשּׁוּם מִשּׁוּם דְּמַצִּינוּ בְּכָל הַקְּרָבָנוֹת דְּחִלּוּקִי הֵמָּה מִשְׁאָר הָעָם וְלִהְיֵי כִּינוֹ
דְּשִׁמְעִינוּ מִקְרָח דְכִי יֵאָשֵׁם אוֹ מְקָרָא דְלֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דְּהַפְרָשָׁה לֹא אִיגִירִי בָהֶם תּוֹ לֹא מַצִּינוּ
לְמִילָף אוֹתָם לְחִיּוּבָא מִשְׁאָר הָעָם כִּינוֹ דְּחִלּוּקִים הֵמָּה בְּשִׁאָר קְרָבָנוֹת אֲבָל לַעֲנִין אִשָּׁה
שְׁפִיר יִלְפִינוּ לַעֲנִין טוֹמְאָת מְקַדָּשׁ וּלְבִיטּוּי שְׂפִתָּיִם מֵאִישׁ לְחִיּוּבָא דְּהַפְרָשָׁה הַכְּתוּב אִשָּׁה
לְאִישׁ דְּלֹא אִיכְפַּת לָן בְּמָה שְׂאִינָה בְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל וְכֹן לַעֲנִין קְרָבָן צַרְעַת דְּאִין בָּאִים
לְכַפְּרָה אֵלָא לְאִישְׁתְּרוּיִי בְּקַדָּשִׁים בְּזָה שְׁנָה נָשִׂיא וּמִשּׁוּם לְכָל יִשְׂרָאֵל וְשְׁפִיר נוֹהֵג בָּהֶן
כָּל דִּין צַרְעַת כְּמוֹ בְּכָל יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁ"ה לֹא הִנְזַכְרוּ הֵנָּה פִּירְכִי בִשְׁ"ס דִּילּוֹ.

עוֹד נִרְאָה לוֹמֵר דְּבִאִשָּׁה אֲשֶׁכְּחֹן קְרָבָן שְׁבוּעַת הַעֲדוּת. כְּגוֹן לְהַעֲיִד בְּאִשָּׁה שְׂוִינָתָה אַחֵר
סְתִירָה דְּאִשָּׁה נֶאֱמָנָת לְהַעֲיִד ע"ז כְּדִאֲמַרִּינוּ בְּשְׁבוּעוֹת הַכֹּל מוֹדִים בְּעַד טוֹמְאָה דְּחַיֵּיב
אֵלָא דִּלְפ"ז גַּם בְּנָשִׂיא מַצִּינוּ שְׁבוּעַת הַעֲדוּת בְּכַה"ג לְפִי מָה שְׂפִתְבוּ הַתּוֹסֵ' בְּסִנְהֶדְרִין
וּבְשְׁבוּעוֹת דְּלִמְלִיתָא דְּאִיסוּר' גַּם הַנְּשִׂיא מְחַיֵּיב לְהַעֲיִד וְעֲדוּת טוֹמְאָה הִיא מִלֵּת' דְּאִיסוּר'
וְע' בַּהֲל' מְלָכִים פ"ג שְׁנִסְתַּפֵּק בְּזָה הַכ"מ לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל אִי נָשִׂיחַ נֹאפִין כַּה"ג מְחַיֵּיב
לְהַעֲיִד בְּמִלֵּת' דְּאִיסוּר' וְלִקְמֹן יִתְבָּאֵר עוֹד מִזֶּה: דָּף ט ע"א נָשִׂיא שְׁנִנְטֵרַע מֵהוּ וּפִירַשׁ"י
ז"ל דְּמִיבְעִי לִיהָ אִי מְחַיֵּיב בְּעוֹלָה וְיִוֵּרֵד וְע"כ לֹא קְמִיבְעִי אֵלָא אִם נִתְחַיֵּיב אַחֵר שְׁנִנְטֵרַע
דְּאִי נִתְחַיֵּיב קוֹדֵם שְׁנִנְטֵרַע הָא קִי"ל כְּרַבָּנָן דְּאִנְי בְּתַר חֲטָאָה וּא"כ קָשָׁה מֵאִי קְמִיבְעִי
לִיהָ הָא כִּינוֹ שְׁנִנְטֵרַע הָרִי הוּא כְּהִדְיוּט וּפְשִׁיטָא דְּחַיֵּיב בְּקָרְבָן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד וְגַם מָה שְׁפִי
רַשׁ"י דְּפִשִּׁיט לִיהָ דְּפִטוֹר מִשּׁוּם דְּגִזָּא דִּידִיָּה כְּדִקְאִי קָאִי ג"כ צ"ע דְּהָרִי הוּא כְּהִדְיוּט
עֲשִׂיר וְאַפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּמִיבְעִי לִיהָ בְּעוֹלָה וְיִוֵּרֵד שְׁנִתְחַיֵּיב קוֹדֵם שְׁנִנְטֵרַע מֵהוּ מִיִּדְחָא דְּחִי
הִינּוּ שְׁנִדְחָה מְקָרְבָן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד אֲבָל לֹא נִפְטָר לְגַמְרִי וְכִינוֹ שְׁנִנְטֵרַע וְעַבֵּר מִנְּשִׂאֵיאוֹתוֹ
חַיֵּיב אוֹ פְטוֹר וְנֹאפִין' לְאַחֵר שְׁנִנְטֵרַע וּפְשִׁיט לִיהָ דְּחַיֵּיב וְעוֹד קָשָׁה לִי לְפִירַשׁ"י אִיכָּא
מְחִלּוּקָת בֵּין רִי"ה ג"ר וְר"ע גַּם בְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל דְּלִרִי"ה ג"ר פְּטוֹר אִפִּי' אַחֵר שְׁנִנְטֵרַע וְלִר"ע
נִוְדָאִי אַחֵר שְׁנִנְטֵרַע אִין לוֹ דִּין נָשִׂיא שְׁלֹא לְהַעֲיִד וְהִיא נִרְאָה עוֹד לְפָרֵשׁ דְּמִיבְעִי לִיהָ
לַעֲנִין קְרָבָן מִצּוּרַע וְכִהָא דְּפִרְיָה בִּירוּשְׁלַמִּי שְׁהִבְאִיתִי לַעֲיִל אִי גִימָא כִּינוֹ דְּבִשְׁעָה שְׁנִנְטֵרַע
נָשִׂיא הָיָה וְלֹא הָיָה בְּכָלֵל מִי שְׁלֹא הִגִּיעַ יָדוֹ פְּטוֹר הוּא אוֹ דִּילְמָא כִּינוֹ דַּע"י צַרְעָתוֹ עַבֵּר
מִנְּשִׂאֵיאוֹתוֹ וְנִדְחָה הָרִי הוּא חַיֵּיב וְלֹא נִתְבָּרַר אֲצִלּוֹ פִי' הִל' זוֹ וְצ"ע וְלִקְמֹן מִיבְעִי לִי לַעֲנִין
מִשּׁוּם שְׁנִנְטֵרַע: עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל כו' הִיחִיד וְנָשִׂיא וּמִשּׁוּם חַיֵּיבִין אֵלָא שְׂאִין כַּה"ג מִשּׁוּם
חַיֵּיב עַל טוֹמְאָת מְקַדָּשׁ וְקַדָּשִׁיּוֹ וּבְכַרְיִי' בַּגְמ' מְסִיק נָמִי דְּאִין הַנְּשִׂיא חַיֵּיב עַל שְׁמִיעַת
הַקּוֹל וְדַעַת ר"ש הִיא דַּעַת שְׁלִישִׁית דְּנָשִׂיא וּמִשּׁוּם חַיֵּיבִין בְּעוֹלָה וְיִוֵּרֵד לְבַד נָשִׂיא
בְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל וְכַה"ג בְּטוֹמְאָת מְקַדָּשׁ וְקַדָּשִׁיּוֹ דְּפִטוֹרִין וְהַרְמַב"ם ז"ל בְּפִי' הַמְּשִׁנִּיּוֹת כְּתִב
דְּמִתְנִי' דְּלַעֲיִל דְּתָנּוּ אִין חַיֵּיבִין עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל לֹא פְּלִיגָא אַהֲרָה דְּהֵתָם מִיִּירִי לַעֲנִין הָעֵלָם
דְּבָר וְאִין חַיֵּיבִים בְּפִר וְהָכָא מִיִּירִי לַעֲנִין קְרָבָן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד וְלִפ"ז קָשָׁה קִצָּת הָא דְּפִרְיָה
בַּגְמ' אִימָא סִיפָא כָּל שְׁבַע עוֹלָה וְיִוֵּרֵד נָשִׂיא כִּיּוּצָא בּוֹ מְשִׁיחַ וּב' דְּפִטוֹרִין וּמֵאִי קוֹשִׁיָא
לִימָא דְּהָא דְּתַנִּי מִשּׁוּם וּבֵית דִּין פְּטוֹרִין הִינּוּ מִפְּר אֲבָל בְּעוֹלָה וְיִוֵּרֵד חַיֵּיבִין וִי"ל דַּא"כ
נָשִׂיא נָמִי לִיתְנִי דְּפִטוֹר מִשְׁעִיר אֵלָא ש"מ דְּפִטוֹרִין מְקָרְבָן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד קְאָמֵר וּבְחִיבּוּרֵוֹ

פסק בדתנו בהאי מתני' דנשיא ומשום חייבין בכולן והשיג עליו הראב"ד ו"ל לענין נשיא בשמיעת הקול ולענין כה"ג בטומאת מקדש וקדשיו משום דלפשיטי דמתני' ליפא מאן דמחייב באלו דלריה"ג נשיא ומשום פטורין בכל ולר"ע משום פטור בכל ונשיא פטור משמיעת הקול ור"ש דמחייב בנשיא ומשום מודה דנשיא פטור משמיעת הקול ומשום מטומאת מקדש וקדשיו וא"כ נשיא בשמיעת הקול ומשום בטומאת מקדש וקדשיו ליפא למ"ד לחיובא אבל הרמב"ם ו"ל מפרש הא דתנו הכא על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתיים ועל טומאת מקדש וקדשיו יחיד ונשיא ומשום חייבין הם דברי ת"ק מסתמא דמתני' דנשיא ומשום חייבין בכולן אלא שאין משום חייב בטומאת מקדש וקדשיו לדברי ר"ש אבל לת"ק חייבין בכולן וכן משמע קצת מסיפא דמתני' דר"א אומר נשיא מביא שער בטומאת מקדש וקדשיו משמע דלת"ק חייב בעולה ויורד בין משום בין נשיא דתני מה הן חייבים.

אלא דלקמן בסוף פרקין לא משמע כן דאמרינן שם דמש"ה לא תני ר"א משום משום דפטור בטומאת מקדש וקדשיו ולא קאמר הש"ס דס"ל כר"ש משמע דלכ"ע פטור הוא בטומאת מקדש וקדשיו ויש להביא קצת ראיה לשיטת הרמב"ם מהא דאמרי' לקמן מאן תנא דפטור על טומאת מקדש וקדשיו ר"ש היא משמע דאיכ' מאן דמחייב דאל"ה הני ליה למימר מאן תנא דלא פטר אלא בטומאת מקדש וקדשיו והתי"ט הקשה מסיפ' דמתני' דפרה פ' י"ב דתנו התם שאין כה"ג חייב על ביאת מקדש ומה שיקשה יותר מה שפסק דנשיא חייב בשמיעת הקול והוא נגד משנה דשבועות דאין שבועת העדות נוהגת אלא בראוין להעיד ואמרי' דאתי לאתויי נשיא דלא מעיד ואין שבועה חלה עליו וכמו שפתיב הוא בעצמו בהל' שבועות וע' תוי"ט ומה שפתיב הכ"מ דהא דלא מעיד היינו דווקא כו' לא משמע כן בשבועות דקרי ליה לא חזי לעדות מדאורי' אלא נודאי מה"ל פטור הוא להגיד עדות שאין זה כבודו ואין בידו לישב דבריו ו"ל כעת אם לא ע"פ מה שכת' לעיל בשם התוס' דבמילת' דאיסור' מחויב להעיד.

וא"כ מציינו גם בנשיא שבועות העדות כגון להעיד על אשה שנשטמאה או שמת בעלה והא דתנו דאין נוהגת בנשיא היינו ברוב עדות ואי קשיא ר"ע היכי גליף דנשיא אינו בשמיעת הקול כיון דאינו מעיד ולפי מש"כ גם בנשיא אשכחן עדות י"ל כמו שפתיב התי"ט כיון דרוב עדות ממון לא אשכחינן ביה לא מיירי קרא מיניה.

ומאשה שמת בעלה בלא"ה לא קשיא דעדות זו מדרבנן היא אלא דיש להסתפק כיון דהנשיא אינו מחויב להעיד בשביל הממון אלא בשביל האיסור א"כ מדוע יתחייב בשבועת העדות ובירושלמי משמע נמי כשיטת הראב"ד ו"ל דאית' התם פני מתני' שאין הנשיא מביא על שמיעת הקול ד"ה ואין הפשיט מביא על טומאת מקדש וקדשיו דברי ר"ש כן נראה לי להגי' ושמעינן דבנשיא בשמיעת הקול ליפא פלוגת' כלל ודברי הרמב"ם ו"ל נ"ע.

אלא דבסוף פרקין בירושלמי מיייתי בריית' דתני התם לא נחלקו ר"א ונחכמים על שמיעת הקול וביטוי שפתיים שאין מביא שער אלא שעירה מזה משמע דאיכא מאן דס"ל דנשיא ישנו בשמיעת הקול ויותר נראה דהרמב"ם ו"ל לישנא דמתני' נקט וסמך על מה שכ' בה' שבועו' ע"כ לא אמר ר"א אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו פרת

בַּקְבוּעָה וְאָמַר רַב פֶּפֶּא ה"נ מִסְתַּבֵּרָא מִדְּלָא תַנִּי נָמִי מְשׁוּחַ מִבֵּיא פֶּר ש"מ דְּלָא אֵיירִי אֵלָא בְּטוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ מְשַׁמֵּעַ מִזֶּה דְּאִי לָאו דְּאִימְעֵיט מְשׁוּחַ מִטּוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ הִנֵּה חֲזִיב פֶּר וְקִשָּׁה הָא כְּתִיב לְאַשְׁמַת הָעַם וְכִינּוּ דְּצַבּוּר אֵין חֲזִיבִין ה"ה מְשׁוּחַ: וְעוֹד מֵאִי פֶרִיף נִתְנִי נָמִי מְשׁוּחַ מִבֵּיא פֶּר בְּשִׁמְיַעַת הַקּוֹל הָא בְּשִׁמְיַעַת הַקּוֹל לֹא שְׁיִיף הָעֵלָם דְּבֶר פִּינוּ דְּחֲזִיב אִפִּי בְּמִזִּיד וי"ל דַּס"ד הַשֵּׁת' אֵלִיבָא דַּר"א דְּכָל הֵיכָא דִּיחִיד חֲזִיב חֲטָאֵת הַנְּשִׂיא מִבֵּיא שְׁעִיר וּמְשׁוּחַ פֶּר דְּמְשׁוּחַ לֹא גִרַע מִיחִיד אַע"ג דְּבִשְׁגָגַת מַעֲשֵׂה קוֹל דְּפִטּוֹר מִכְּלוּם הִינּוּ הֵיכָא דְּמִינְעָטָה תוֹרָה בְּהִדְיָא אֲבָל בְּאֵלוֹ שְׂבַעֲיָלָה וְיוֹרֵד דְּלִיכָא מִינְעוּט' ס"ד דְּמְשִׁיחַ חֲזִיב פֶּר אִפִּי בְּשִׁגְגַת מַעֲשֵׂה כִּי הֵיכִי דְּחֲזִיב נְשִׂיא בְּשְׁעִיר.

וּמִש"ה פֶּרִיף נִתְנִי נָמִי כו' וְכִינּוּ דְּלָא אָמַר אֵלָא בְּטוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ תוֹ לֹא מְצִי לְמִתְנִי מְשׁוּחַ דְּפִטּוֹר הוּא וּפֶרִיף וְדִלְמָא ר"א אֲפֻלְהוֹן קָאִי וּבְמְשׁוּחַ סִבֵּר לֵה כַּר"ע דְּפִטּוֹר מְפֻלְהוֹן א"ל ר"ע מִי פִטֵּר לִיה מִפֶּר דְּלָא אִימְעֵיט אֵלָא מְקַרְבֵּן עוֹלָה וְיוֹרֵד אֲבָל מִפֶּר לֹא אִימְעֵיט וְהָא דְּמְשַׁמֵּעַ לִיה דִּלְר"ש דְּכּוֹטֵר מְשִׁיחַ מִטּוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ פִטּוֹר הוּא אִפִּי מִפֶּר נִרְאָה דִּלְר"ש אִימְעוּט אִפִּי מִזִּיד מִכְּרַת אוֹ מְשׁוּחַ דְּמִינְעוּט' דּוֹנְכֶרְתָּה מִתּוֹף הַקְּהֵל לֹא כְּתִיב גְּבִי קֶרֶבֶן עוֹלָה וְיוֹרֵד לְהִכִּי אִימְעֵיט מִכָּל קֶרֶבֶנוּ' אֲבָל לַר"ע לֹא אִימְעוּט אֵלָא מְעוֹלָה וְיוֹרֵד הָאִמּוֹר בְּפֶרֶשָׁה וְרַש"י וי"ל פִּי בְּמִתְנִי דְּלִפִּי הָאָמַת ר"ע מְחִיב בְּפֶר בְּכּוֹלֵן וְלַעֲנִיד הוּא דְּבֶר תְּמוּהָ שְׁיִפְלֹג ר"ע עַל כָּל הַנִּי מִתְנִי דְּלַעֲיִל דְּאֵין כֹּהֵן מְשׁוּחַ חֲזִיב אֵלָא בְּדָבָר שְׂזִידוֹנוֹ כְּרַת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאֵת וְעוֹד דְּלָא עֲדִיף מִנְּשִׂיא דְּאֵינוּ מִבֵּיא שְׁעִיר אֵלָא עוֹלָה וְיוֹרֵד אֵלָא וְנִדְּאִי לַר"ע פִּטּוֹר לְגַמְרִי וְלֹא קָאֵמַר הַש"ס הֵכָא אֵלָא לַר"א דְּאָמַר בְּנְשִׂיא דְּמִבֵּיא שְׁעִיר א"כ בְּמְשִׁיחַ יְבוֹא נָמִי פֶּר אִפִּי אִי סִבֵּר לֵה כַּר"ע מְשׁוּחַ דְּלָא אִימְעוּט אֵלָא מְקַרְבֵּן עוֹלָה וְיוֹרֵד וְע' בִּלְח"מ שְׁכַתְּבַת נָמִי דִּלְר"ע מִבֵּיא פֶּר וְהוּא פִּלָּא וּבִירוּשְׁלָמִי רֵאִיתִי דְּמִינְיַת נָמִי הָתָם הָא דַּר' יוֹחֲנָן דְּלָא אָמַר ר"א אֵלָא בְּטוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ הוּאִיל בְּהַכְּרַת.

וּפֶרִיף ר' אוֹשְׁעִיא אֵלָא מַעֲתָה אִפִּי כֵּן בְּקְבוּעָה פִּי דִּלְר"א מְצִינוּ בְּטוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ חֲטָאֵת קְבוּעָה וְאִמְעוּט מִהוֹרִיַּת ב"ד וּמֵאֲשֵׁם תְּלוּי א"ר יוֹנָה מִיִּסְבֵּר סִבּוֹר ר' אוֹשְׁעִיא שְׁנַעֲקֵר מִכָּל הַפֶּרֶשָׁה פִּי הָא דְּמְחִיב ר"א לְנְשִׂיא שְׁעִיר לָאו מִפְּנֵי שְׁנַעֲמַר בִּפ' חֲזִיב קֶרֶבֶן אֵלָא מִחֲמַת שְׁהוּא בְּכַרַת דּוּמָה הוּא לְכָל אִיסּוּרִין וּמִבֵּיא שְׁעִיר וּמִש"ה פֶּרִיף אֲפִילוּ כֵּן בְּקְבוּעָה אֲבָל לֹא כֵּן הוּא אֵלָא כְּהִדְיוּט עֲשִׂיר חֲשִׁיב לִיה.

הִינּוּ דְּלָא נַעֲקֵר מִכָּל הַפֶּרֶשָׁה אֵלָא דְּחִיבּוֹ בְּשְׁעִיר הוּא כְּמוֹ הִדְיוּט עֲשִׂיר בְּשְׁעִירָה וּמִש"ה לֹא חֲשִׁיב קְבוּעָה כִּינוּ דְּהוּא בְּכָלֵל עוֹלָה וְיוֹרֵד וּפֶרִיף א"כ דְּכְהִדְיוּט עֲשִׂיר חֲשִׁיב לִיה אִפִּי שְׁמִיעַת הַקּוֹל וּבִיטוּי שְׁפָתִים וְתַנִּי לֹא נִחְלְקוּ עַל שְׁמִיעַת קוֹל וּבִיטוּי שְׁפָתִים שְׁאֵין מִבֵּיא שְׁעִיר אֵלָא שְׁעִירָה עַל מָה נִחְלְקוּ עַל טוֹמְאָתָא מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ וְלָמָּה אֵינוּ מִבֵּיא שְׁעִיר אֵלָא שְׁעִירָה עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל אִם כְּהִדְיוּט עֲשִׂיר חֲשִׁיב לִיה וְהַחֲזִיב הוּא מִחֲמַת מָה שְׁנַעֲמַר בְּפֶרֶשָׁה א"כ בְּשִׁמְיַעַת קוֹל וּבִיטוּי שְׁפָתִים נָמִי הִנֵּה לִיה לְמִימַר הֵכִי אֵלָא ש"מ דְּלָאו כְּהִדְיוּט עֲשִׂיר חֲשִׁיב לִיה וְנַעֲקֵר מִכָּל הַפֶּרֶשָׁה בְּמָה שְׁמִיחָיְבוּ שְׁעִיר כִּי הוּא מְחִיבּוֹ בְּמִפְּנֵי שְׁהוּא בְּכַרַת וְשְׁפִיר פֶּרִיף ר' אוֹשְׁעִיא מַעֲתָה אִפִּי כֵּן בְּקְבוּעָה וּפֶרִיף עוֹד הָרִי מְשִׁיחַ וְעַבּוּדַת כּוֹכְבִּים הָרִי אֵינוּ מִבֵּיא שְׁעִיר אֵלָא שְׁעִירָה וּפֶרֶכָא זֹו קָאִי אִפִּי לְטַעַם דְּמִפְּנֵי שְׁהוּא בְּכַרַת א"כ מ"ש דְּמְשִׁיחַ מִבֵּיא שְׁעִירָה וְכֵן נְשִׂיא בְּעַבּוּדַת כּוֹכְבִּים שְׁהוּא בְּכַרַת

מביא שְׁעִירָה וְלֹא שְׁעִיר וְסֹלֶקָא טַעְמִיהָ דר"א בְּתִיּוּבָתָא וְדָבָרִים אֱלוּ בְּעֶצְמָן הוּא מֵאֵי דְשָׁקִיל וְטָרִי הַש"ס דִּילֵן לר"א אֵי חֲזִיב בְּאַשָׁם תְּלוּי עַל טַנְמָאָת מְקַדָּשׁ וְקַדְשֵׁי מִשְׁוֹם דס"ד דְחֲזִיב בְּקִבּוּעָה וּלְפִי הַמִּסְקָנָא דְאִינוּ חֲזִיב בְּאַשָׁם תְּלוּי הֵינּוּ דס"ל דְטַעְמִיהָ דר"א דְנִשְׂיָא מְבִיא שְׁעִיר הוּא מִחֲמַת ב' הַסְּכָרוֹת חֲדָא שְׁהוּא בְּכָרַת וְגַם הַחֲזִיב הוּא מְפָנִי שְׁחָשׁוּב הוּא כְּהֶדְיוּט עֲשִׂיר.

וא"כ לֹא קִבּוּעַ הוּא אֵלָא דְאַפְתִּי לְפִי הַנ"ל לֹא אֲתִי שְׁפִיר הָא דְאִמְרִי בְּסוּגִינָן ר"ע מִי פֶטֶר לִיה מִפֶּר פִּינָן דְלִמְאִי דלס"ד הַשְׁתָּא דר"א מְחֲזִיב נְמִי בְּשִׁמְיעַת הַקּוֹל ע"כ הוּא מִשְׁוֹם דְאִינוּ מוֹצֵא מִכָּלֵל הַפְּרָשָׁה אֵלָא כְּהֶדְיוּט עֲשִׂיר חֲזִיב לִיה וּא"כ כִּי ס"ל בְּמִשְׁוֹם כר"ע דְאִינוּ בְּכָלֵל הַפְּרָשָׁה מֵאִין לָנוּ לְחֲזִיבוּ בְּפֶר וּדו"ק הֵיטֵב בְּכָל הַנ"ל וְע' בְּפָנִי מִשָּׁה שְׁפִי דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי הַנ"ל בְּדֶרֶךְ אֶחָד וְהַבּוֹחֵר יִבְחֹר.

הַדָּרָן עַלֶּךְ פֶּרֶק שְׁנִידָף י גַּמ' שְׁיָכוֹל וְהֵלֵא דִין הוּא וּמָה נִשְׂיָא כו' יֵשׁ לְדַקְדָּק מֵאִי ק"ו הוּא זֶה הָא מִשְׁוֹם שְׁעֵבֶר עֲדִינָן בְּקִדְוִשְׁתּוֹ קֵאֵי לְכָל דִּינֵי כְּהֻנָּה גְּדוּלָּה כְּדָתְנָן לְקַמָּן. וּמִשָּׁה' מְבִיא פֶר אֲפִילוּ אֶחָד שְׁעֵבֶר אֲבָל נִשְׂיָא שְׁעֵבֶר הָרִי הוּא כְּהֶדְיוּט וְהִכִּי מְצִינָן לְמִילָף חֲדָא מִחֲבָרִיהָ וְעוֹד לָמָּה לִי קָרָא כָּלֵל לְמִשְׁוֹם שְׁמִבִּיא לְשְׁעֵבֶר וּלְנִשְׂיָא שְׁהוּא כְּהֶדְיוּט תִּפּוּק לִיה מִסְכָּרָא פִינָן דְזֶה בְּקִדְוִשְׁתּוֹ קֵאֵי וְזֶה בְּטִלָּה קִדְוִשְׁתּוֹ וְאִין לֹאמֵר דְּהָא גּוֹפָא בְּעִי לְמִילָף אֵי בְּקִדְוִשְׁתּוֹ קֵאֵי אֵי לֹא דֵא"כ מֵאִי מוֹעִיל לָזֶה חֲזָקָא שֶׁל שְׁגָגָת מַעֲשֵׂה: וְהֶרֶם ב"ם ז"ל כ' בְּאַמַּת בְּטַעְמָא דְמִתְנִיתִין דְמִשָּׁה' מִשְׁוֹם שְׁעֵבֶר מְבִיא פֶר לְפִי שְׁאִין בֵּין כֹּהֵן הַמִּשְׁמֵשׁ לְכֹהֵן שְׁעֵבֶר אֵלָא פֶר יוֹה"כ.

וְנִשְׂיָא שְׁעֵבֶר הָרִי הוּא כְּהֶדְיוּט וְכֵן מִשְׁמַע בִּירוּשְׁלָמִי בְּפֶרֶקֶין דְטַעְמָא דְמִתְנִיתִין כֵּן הוּא דְאִמֵּר מְשִׁיחַ שְׁחָטָא אִין מַעֲבִירִין אוֹתוֹ וְלִילָף מְקָרָא דְכִי גִזַּר שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי ה' מָה אֲנִי בְּקִדְוִשְׁתִּי אִף אֶהְרֹן בְּקִדְוִשְׁתּוֹ לְעוֹלָם וְעַיִן בְּקֶרֶב אֶהְרֹן דָּף ל"ז מָה שְׁפִירָשׁ בְּאֵלוֹ הַק"ו וּמָה שְׁנִרְאָה קֶצֶת מִתּוֹךְ דְּבָרָיו לְחֲדָא פִּירוּשָׁא דְמִשְׁוֹם שְׁעֵבֶר מְבִיא עַל שְׁגָגָת מַעֲשֵׂה הִיא תְּמוּהָ דְלֹא מְצִינָנוּ פֶּר בְּשְׁגָגָת מַעֲשֵׂה וּבְאַמַּת לֹא יִדְעָנָא מנ"ל דְאִין מִשְׁוֹם שְׁעֵבֶר מְבִיא כְּשִׁבָּה עַל שְׁגָגָת מַעֲשֵׂה וְע"כ צ"ל פִּינָן דְבְּקִדְוִשְׁתּוֹ קֵאֵי הָרִי הוּא ג"כ בְּכָלֵל מִיַּעוּטָא דְמַעַם הָאָרֶץ פֶּרֶט לְמִשְׁוֹם וְהֶרֶם ב"ם ז"ל כְּתִב הַטַּעַם בְּפִי הַמִּשְׁנִיאוֹת דְכֹהֵן מִשְׁוֹם שְׁנִמְשַׁח בְּשָׁמֶן הַמִּשְׁחָה קִדְוִשְׁתּוֹ אֵינָה בְּטִילָה אֲבָל נִשְׂיָא אֵינוּ נִמְשַׁח אֵלָא הָרִאשׁוֹן וּלפ"ז לר"מ דְאִמֵּר מְרֻבָּה בְּגָדִים נְמִי יָבִיא פֶר אִטּוּ אִם עֵבֶר יִהְיֶה דִינוֹ כְּהֶדְיוּט: פִּינָן דְלֹא נִמְשַׁח.

אֵלָא נִרְאָה דְכְּהֻנָּה גְּדוּלָּה שְׁקִדְוִשְׁתּוֹ לְשִׁמְיָם אֵינָה בְּטִילָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם וְכִינָן שְׁעֵלָה לֹא יֵרֵד אֲבָל נִשְׂיָאוֹת שְׁהִיא הַתְּמֻנּוֹת עַל הַצִּיּוּר וְאִין בְּהָ קִדְוִשָׁה כ"כ כִּי עֵבֶר מִמֶּנָּה בְּטִלָּה לְגַמְרִי וְהָרִי הוּא כְּהֶדְיוּט וְהֵינּוּ הָא דְאִמְרִינָן בְּיוֹמָא וּבְמַגִּילָה לר' יוֹסִי שְׁנֵי אֵינוּ רְאוּי לְכַהֵן הֶדְיוּט מִשְׁוֹם מַעְלִין בְּקִדָּשׁ וְלֹא מוֹרִידִין דְאִין קִדְוִשְׁתּוֹ מְסַתְּלָקָת מִמֶּנּוּ וְהַתּוֹס' שֶׁם הִקְשׁוּ פִינָן דְמִדְאֻרְיָתָא הוּא כה"ג לָמָּה לִי טַעְמָא דְמַעְלִין בְּקִדָּשׁ וְכָתְבוּ דְכָה"ג מְסַתְּלָק בְּפֶה לְהַחֲשֵׁב כֹּכְהֵן הֶדְיוּט וְהִבִּיאוּ רֵאֵיהָ לָזֶה מִירוּשְׁלָמִי דְמְכִילְתִּין וְקִשָּׁה לִי א"כ מִשְׁוֹם שְׁעֵבֶר מִחֲמַת מוֹמוֹ אֲמַאי הוּא ככה"ג לְטַנְמָאָה וּלְהַזְהִיר עַל הָאֱלֻמָּנָה יְסַלְקִיהוּ וְיוֹתֵר בְּכּוֹלָם וְעוֹד פִּינָן דְבַע"מ הוּא מְמִילָא הוּא מְסוֹלֶק אֵלָא וְדֵאִי מִשְׁמַע דְקִדְוִשְׁתּוֹ אֵינָה מְסַתְּלָקָת מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם וּלְפַמ"ש נִיחָא דְהֵינּוּ טַעְמָא מִשְׁוֹם מַעְלִין בְּקִדָּשׁ וְלֹא מוֹרִידִין.

והא דאמרין בירושלמי וידע בן אלם שהוסע מן הפהונה היינו שלא לעבוד עבודת כה"ג אבל קדושתו נשאר עליו והנה בענין שלא להוריד כתב הרמב"ם ז"ל בהל' פלי המקדש דבכל שררה אין מורידין מגדולה לקטנה משום מעלין בקודש אלא דבדבר של שררה אם הורידוהו בטלה מעלתו.

אבל בכה"ג כיון שהוא קדוש אין קדושתו מסולקת ממנו אפילו אחר שעבר. וכמ"ד בירושלמי בפירקין דיליף מקדוש יהיה לה כפיכול מה אני בקדושתו אף אהרן בקדושתו ולקמן בשמעתין יתבאר עוד אי"ה: ר"ש אומר אם נודע להם כו' בירושלמי איפא למ"ד דמש"ה משנתמנו פטורין משום שהגדולה מכפרת ולפ"ז לא פליג ר"ש ארישא בנשיא שחטא ונודע לו לאחר שעבר אבל לאידך מ"ד שם דהטעם הוא משום דאין חטאו וידיעתו שוין פליג גמי ארישא וכמו שפירש"י ז"ל וכן מבואר בש"ס דילן דהאי טעמא עיקר כמבואר לעיל במכילתין ובכתובות: רבא אמר פרט לנגעי רוחות לא מצאתי דבר זה מבואר בדברי הרמב"ם ז"ל ונראה דמפרש דר' יהודה פליג בזה עליה דר"ש וס"ל דנגעי אונסין גמי מטמא: פרט לנשיא שנצטרע פירש"י ז"ל דלא כר' יוסי דאמר לעיל מי שפא לידי עניות ונשיא שנצטרע לא פא לידי עניות ולא הבנתי דהתם לענין שמיעת הקול וביטוי שפתיים שפיר י"ל כיון דאינו פא לידי עניות פטור הוא אבל מנ"ל דפליג ר' יוסי לענין שעיר נשיא דנעשה חפשי מן הנשיאות ודרי הוא כהדיט וכבר כתבתי לעיל דבעיא דרבינא לעיל לא נתבררה אצלי ועוד יתבאר בזה לקמן: פוכב אחד לשבעים שנה כו' עיין מהרש"א ז"ל בח"א ויש לפרש עוד כי פא להורות איה דרכי ה' ישרים וכל הולך בה יגיע למחוז חפצי לקנין השלימות ובמלאה לו שבעים שנה יגיע לשלום למחוז חפצו בסגולתו אשר סגל בתורה ומע"ט מה שאין כן עניני הזמן וחמדתו אשר העיקר הוא לאסוף הון המדומה ולתאנותו יבלה כל ימיו לרדוף אחריו לירד הימה אולי ימצא שמה פל תאנותו: אבל אחר פל יגיעתו הגדולה לא ישיג תאנותו כי יבא פוכב המתעה וישיבנו לאחור ויהיה להביל ולריק פל עצמו אשר עמל פל ימי חייו: ולזאת אין טוב לאדם כי אם לעמול בתורה ובמצות ומיום אל יום יתקרב אל מחוז חפצו הטוב וזכות תורתו היא פאניות סוחר להביא ממרחק לחם לומדיה פדי שיהיו פנוים ללומדה ולזה שאל ר"ג את ר' יהושע כ"כ חכמה יש בינה ואתה עולה בספינה כי למה נצרכת לירד באניות אחר פרנסתה אם כ"כ חכמה יש בינה ויכבר נאמר והחכמה תחיה את בעליה והיא הייתה פאניות סוחר לכלכל את לומדיה והשיב לו ר"י אל תתמה על החפץ כי פבר אמרו ז"ל מזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא כי שני תלמידים יש לה ביפשה ויודעים לשער כמה טיפות יש בים יכוין כי גודל התמדתם בתורה היא עד שהם משערים פל טיפה וטיפה מהם היינו שסופרין פל רגע ורגע ולא יפנו לירד אל ים חמדת הזמן אפילו על רגע אחת ואין להם פת לאכול ולא פגד ללבוש אלא שאין לתמוה ע"ז שכל זה נעשה פדי שיקבלו שכרם משלם בעוה"ב ולא פל אדם זוכה לשתי שולחנות ומעטים הנה אשר יהיו במדריגה הזאת שלא יצטרכו לבוא לידי שום נסיון אפילו בעוה"ז ויראו עולמם הטוב בחיי העוה"ז ג"כ ואלו הדברים דרש רב נחמן בר רב חסדא אשרי הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים כו' היינו שזה שבח הוא לצדיקים שיעברו עליהם נסיונות בעוה"ז פדי שיופנו להם שכרם משלם לעוה"ב.

ידיעה לפונטרו לגמרי לר"ש וכן מתפרש איך שיוניא פגון שאכל חצי זית חלב כשהוא
הדיוט ונתמנה והשלימו דהוי ס"ד דמתחייב להביא כשבה פיון דאינו יכול להביא שער
והתורה באה להחמיר עליו ולא להקל קמ"ל מעם הארץ פרט לנשיא דבשעת נשיאתו
לאו בר כשבה הוא כלל.

ובזה א"ש הא דדרשינן פרט למשיח למעטו לגמרי בשגגת מעשה ואמאי לא דרשינן נמי
פמופמו בנשיא על העלם דבר שאכל חצי זית כשהוא הדיוט בהעלם דבר וחצי זית
כשנתמנה דלא מצטרפי אבל בשגגת מעשה חייב בכשבה ושעירה משום דאי נימא דבר
כשבה הוא בשגגת מעשה.

א"כ פי אכל בהעלם דבר לא גרע ונפיר מצטרפי. אלא ע"כ לאו בר כשבה הוא כלל
וק"ל: קמ"ל כו' ופירש"י דה"ה דהוי מצי למימר ס"ד נצטרף ונתי שער ואין זה מוכן
דזה לא הוי ס"ד כלל פיון דבבחי זית ראשון לאו בר אתווי שער הוא אלא לענין כשבה
שפיר הוי ס"ד משום דלא גרע מהדיוט וכמו שכתבתי: ליה מהא דאמר רבי יוחנן אכל
חלב והפריש קרבן תיפשוט והמיר דתו הואיל נדחה נדחה והקשה מהרש"א ו"ל מאי
ס"ד למיפשוט מהא דר' יוחנן דהא הקא דאם אכל כזית כשהוא הדיוט והפריש קרבן
ונתמנה נדאי אינו נדחה והיינו משום דבר קרבן הוא וי"ל דלזה לא נדחה כלל להביא
מה שנתחייב בשעה שהיה הדיוט אבל בבחי זית דלא חל עליו החיוב כשהוא הדיוט אלא
אחר שעבר נגמר החיוב ובין כך היה נשעת פטור מכשבה שפיר חשיב דיחוי.

תדע דהא בהמיר דתו גופא לא נדחה ממה שאכל קודם שהמיר וכי חזר בתשובה חייב
להביא חטאתו דלא אמר ר' יוחנן אלא בהפריש קרבן דקרבן אידיחי. אבל אם לא הפריש
קרבן גברא נדאי לא אידיחי וחייב להביא אחר שיתחזר בתשובה והיינו משום פיון דכבר
נתחייב קודם שהמיר תו לא פקע חיובא מיניה ולא קרי ליה הש"ס דיחוי אלא בבחי
כזית דבאמצע החיוב היה נשעת פטור ולפ"ז היכא דאכל חצי זית ואס"כ המיר וחזר בו
ואכל חצי זית נדאי פטור הוא ונדחה פיון דבנתיים לא היה בר קרבן וכן בנשטתה בנתיים.

וענין במל"מ בהל' שגגת שהאריך בפירטי דינים אלו ומצדד שם לומר דלאחר שעשה
תשובה יתחייב גם על מה שחטא בעודו מומר והוא פלא דזה פשוט אם בשעת החטא
פטור הוא מחטאת שוב לא יתחייב לעולם אלא דאני נבוח אפילו בהא שחטא בשעת
פשוטות ונדחה בנתיים וחזר ונראה אולי יש דיחוי ופטור הוא לעולם ומר' יוחנן דנקט
והפריש קרבן אין ראיה די"ל דרבותא קמ"ל דה"א פיון דכבר הפריש הקרבן שוב לא
נדחה קמ"ל דאפ"ה נדחה אבל אם לא הפריש קרבן נדאי דנדחה בימים שבנתיים: אלא
דנראה דבגברא לא שייך דיחוי והראיה לזה מרבנן דמתני' דאמרי חטאו עד שלא נתמנו
הרי אלו פהדיוטות וחייב כהן משיח להביא אפילו על שגגת מעשה שחטא כשהיה הדיוט
אלמא דאינו נדחה אפילו אי לאו בר קרבן הוא דהא משיח בשגגת מעשה לאו בר קרבן
הוא כלל ומש"ה נראה דלא מיבעי ליה אלא נשיאות מהו שתפסיק אבל משיח פשיטא
ליה דמפסקת בשגגת מעשה פיון דלאו בר קרבן הוא כלל בשגגת מעשה אבל אין צורך
לזה דבלא"ה משיח שעבר ג"כ אין עליו חיוב בשגגת מעשה כמ"ש לעיל.

עכ"פ זֶה נִרְאֶה בְּרוּר וּפְשוּט דְּלֹא מִיבְעִי לִיהָ הָכָא אִי מְפָסִיק אִי לֹא אֵלָא בְּחֻצֵי שְׁיַעוּר דְּצָרִידָא שְׁיִצְטְרָפוּ וּמִיבְעִי לִיהָ כִּינּוּ דְּהִיָּה בְּנִתִּים יָמִים שֶׁל פְּטוּר אִי מְפָסִיקִין אִי לֹא. וְע"כ לֹא מִיבְעִי לִיהָ אֵלָא בְּנִשְׂיאוֹת דְּבֵר קָרְבָּן הוּא אֲבָל בְּשֹׂאֵר דִּיחֻוּיָּן כְּמוֹ הַמָּרָה אוֹ נִשְׁתַּטָּה אוֹ נִתְחַרֵּשׁ בְּנִתִּים פְּשִׁיטָא לִיהָ דְּמִפְסָקָתָא וְלֹא מְצֵאתִי כָּעֵת דִּין זֶה מְבוֹנָאֵר בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל.

וְהִנֵּה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּהָא דְּפְשִׁיטָא לִיהָ לְהַש"ס דְּחֻצֵי זִית עַד שְׁלֹא נִתְמַנָּה וְחֻצֵי זִית מִשְׁנֵת־מִנָּה בְּהַעֲלֵם אֶחָד לֹא מְצִטְרָפִי וּבְחֻצֵי זִית לְאַחַר שְׁנֵת־מִנָּה מְסַפָּקָא לִיהָ אִי מְפָסִיק לַעֲנֹן שְׁנֵי זִיתִּים שְׁלֹמִים מִה דִּינָן אִם אֲכָל כּוֹזֵת עַד שְׁלֹא נִתְמַנָּה.

וְכֹזֵית מִשְׁנֵת־מִנָּה ע"י הָעֵלֶם אֶחָד. וְאִח"כ נֹדַע לּוֹ עַל שְׁנֵיהֶם וְלִכְאוּרָה נִרְאֶה דְּחִיבֵי שְׁתֵּי. כְּשֶׁבָּה אוֹ שְׁעִירָה עַל מַה שְּׂאֲכָל כְּשֶׁהוּא הִדְיוּט וְשְׁעִיר עַל מַה שְּׂאֲכָל בְּנִשְׂיאוֹת וְכֵן לַעֲנֹן הַפְּסָקָה אִם אֲכָל כּוֹזֵית קִוְּדָם שְׁנֵת־מִנָּה וְכֹזֵית לְאַחַר שְׁעִיר מְנִשְׂיאוֹת אִם נֹאמַר כִּי הִכִּי דְּמִפְסָקָתָא לַעֲנֹן צִירוּף ב' חֻצָּאִי זִיתִּים ה"נ מְפָסָקָתָא לַעֲנֹן שְׁיָבִיא ב' חֻטָּאוֹת עַל הָעֵלֶם אֶחָד וּבִזְהָ דְּאִין מְבִיא אֵלָא אַחַת מְבִיא שְׁעִיר וּמִתְכַּפֵּר גַּמִּי מַה שְּׂאֲכָל קִוְּדָם שְׁנֵת־מִנָּה וְעוֹד כְּמָה הִלְכְּתָא גּוֹבְרָתָא אֶתְמַר בִּירוּשְׁלָמִי בְּפִירְקִין לַעֲנֹן יְדִיעַת סָפֵק וְאִין כָּאֵן מְקוֹם לְהֶאֱרִיד: וְיֵשׁ לְהַעֲרִיר מִהָא דְּאֶמְרִינָן בְּכָרִיתוֹת כְּתֹב אוֹת אַחַת בְּשִׁבְתָּ זֹו וְאוֹת אַחַת בְּשִׁבְתָּ זֹו חִיב לְחַד מ"ד וְהָא הֵתֵם הִיָּה בְּנִתִּים שְׁעֵת פְּטוּר אֵלָא דְּלֹא דְּמִי דְּגִבְרָא בְּר חִיּוּבָא הוּא וַיְמֹות הַחֹל לֹא זְמַן חִיּוּב הוּא כָּלֵל וְשִׁבְתָּ הָאֶחָד עֲתִיד לְבֹא וְעֵינָן בְּמִשְׁנַל"מ בְּפ"ה מַה שְּׁגִגוֹת שְׁנִסְתַּפֵּק אִם אֲכָל חֻצֵי זִית סָפֵק חֲלָב בִּיּוֹה"כ עִם חֲשִׁיכָה וְחֻצֵי זִית בְּמוֹצָאִי יוֹה"כ אִם מְצִטְרָפִין וּמְפָסִיק דְּלִמ"ד דְּאִין יוֹה"כ מְכַפֵּר עַל חֻצֵי שְׁיַעוּר מְצִטְרָפִי וְלִכְאוּרָה הָא דְּמִיָּא לְהָא דָּאִם אֲכָל חֻצֵי זִית כְּשֶׁהוּא הִדְיוּט וְחֻצֵי זִית כְּשֶׁהוּא נִשְׂיָא דְּלֹא וּמְצִטְרָפִי כִּינּוּ דְּבִשְׁעַת הַחֻצֵי זִית רֵאשׁוֹן הִיָּה שְׁעֵת פְּטוּר מְשְׁעִיר ה"נ כִּינּוּ שְׂאֲכָל סָפֵק חֲלָב בִּיּוֹה"כ דְּשְׁעַת פְּטוּר הוּא מֵאֲשֶׁם תְּלוּי תּוֹ לֹא מְצִטְרָפִי וִי"ל כִּינּוּ דְּאִינוּ מְכַפֵּר עַל חֻצֵי זִית לֹא מִיָּקָרִי שְׁעַת פְּטוּר: אֲכָל סָפֵק חֲלָב נֹדַע לּוֹ עַל סְפִיקוֹ כו' כִּי תִיבְעִי אֲלִיבָא דְּר"ש נִרְאֶה מְדָלָא מִיבְעִי לִיהָ גַּמִּי אֲלִיבָא דְּרַבִּנָּן לַעֲנֹן צִירוּף כְּגוֹן אֲכָל חֻצֵי זִית סָפֵק חֲלָב כְּשֶׁהוּא הִדְיוּט וְנִתְמַנָּה וְאֲכָל חֻצֵי זִית אַחַר בְּסָפֵק אִי מְצִטְרָפִי לַעֲנֹן חִיּוּב אֲשֶׁם תְּלוּי כִּינּוּ שְׁלֹא נִשְׁתַּמָּה לַעֲנֹן חִיּוּב א"ת מְשַׁמַּע דְּפְשִׁיטָא לִיהָ דְּלֹא מְצִטְרָפִי דְּלֹא חֲמִיר סָפֵק מְנַדָּא וְכִינּוּ דְּלֹא מְצִטְרָפִי לְנֹדָאִי לֹא מְצִטְרָפִי גַּמִּי לְסָפֵק וְכִי קְמִיבְעִי לִיהָ לְר"ש דְּאִזְלִיל בְּתֵר יְדִיעָה וְכִינּוּ דְּהִשְׁתָּא גַּמִּי חִיבֵי אֲשֶׁם תְּלוּי הִרִי הִיָּתָה הִיָּדִיעָה בְּשְׁעַת חִיּוּב וְלֹא נִשְׁתַּמָּה לַעֲנֹן זֶה אוֹ דְּלִמָּא הוּאִיל וְאִישְׁתַּמִּי לְנֹדָאִי אִישְׁתַּמִּי גַּמִּי לְסָפֵק אֲבָל בִּירוּשְׁלָמִי בְּפִירְקִין אִיתָא דְּלַעֲנֹן אֲשֶׁם תְּלוּי מְצִטְרָפִי חֻצֵי זִית קִוְּדָם שְׁנֵת־מִנָּה וְחֻצֵי זִית אַחַר שְׁנֵת־מִנָּה וְקֹאמַר דְּמַצִּינוּ סְפִיקוֹ חֲמוּר מְנַדָּאִי.

וְלִכְאוּרָה מְבַעֲיָא דְּרַבָּא נִרְאֶה דְּלֹא כְּקוֹנְשִׁית הָרִשְׁבָּ"א ז"ל בְּכִתְּנוּבוֹת דָּף מ"ב ע"ב בְּד"ה אִימּוֹר שְׁכֵתִב דְּדוֹקָא בְּקָרְבָּן אִזְלִיל בְּתֵר יְדִיעָה לְפָטוּר מִשּׁוּם דְּלֹא יָדַע הִי קָרְבָּן לְאַתּוּיָי דְּאִפִּילוּ יָבִיא גְדוֹל לֹא יִתְכַּפֵּר אִם הוּא מְחֻוּיָב קֶטָן.

וְהָא הָכָא דִּיכּוֹל לְהִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי דְּהִשְׁתָּא גַּמִּי בְּר חִיּוּבָא הוּא בְּאֲשֶׁם תְּלוּי וְאִפ"ה הוּאִיל וְאִישְׁתַּמִּי לְנֹדָאִי אִישְׁתַּמִּי גַּמִּי לְסָפֵק וְהֵתֵם גַּמִּי הוּאִיל וְאִישְׁתַּמִּי לְפִטְרָה מְסַקִּילָה אִישְׁתַּמִּי גַּמִּי מְחֻנֵּק אִף שְׁהִיא בֵּת חִיּוּבָא הִשְׁתָּא בְּחֻנֵּק וְצ"ל דְּהָכָא אֶתִּינָן עָלָה מִטַּעַם שְׁלֹא יְהִי סָפֵק חֲמוּר מְנַדָּאִי וְדו"ק: וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל כְּתֹב לְהָא דִּינָא דְּאֲכָל סָפֵק חֲלָב נֹדַע לּוֹ לְאַחַר

שְׁנֵת־מִנָּה לַעֲנִין כה"ג וע"ש בלח"מ שְׁפֹתַב עַל לְשׁוֹן הַרְמַב"ם ו"ל לְפִיכָה כו' דלר"ש מְסַפֵּקא לִיה וְאִין זֶה מוֹבֵן דְּבַכָּה"ג לִיכָא סְפִיקָא לר"ש כָּלֵל דִּהָא אִישְׁתַּנִּי נָמִי לְסַפֵּק דְּכָה"ג אִינוּ מְבִיא אֲשֶׁם תְּלוּי וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדָּק אֲפִילוּ לרַבֵּנּוּ אִמָּאִי לֹא נִיזֵל בְּזֶה בְּתֵר הַשְׁתָּא בִּינוּ דְּאִי הָנָה אָכַל סַפֵּק חֵלֶב הַשְׁתָּא הִנֵּה פִטוֹר לְגַמְרִי וע"כ לֹא קִאָמְרִי רַבֵּנּוּ דְּחֻטָּאוּ עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ הָרִי הֵן פְּהִדְיוּטוֹת וְאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא אֱלָא לַעֲנִין וְדָאִי חֵלֶב דִּהַשְׁתָּא נָמִי בְּר קָרְבֵן הוּא וְאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא בְּתֵר שְׁעַת חֻטָּאוּ שְׂיָבִיא כְּשֶׁבָה אָבֵל הִיכָא דִּהַשְׁתָּא שְׁעַת פִטוֹר הוּא מִנ"ל דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא לְחִיּוּבָא וי"ל דַּע"כ רַבֵּנּוּ אֶזְלִי בְּתֵר מַעֲיָקְרָא אֲפִילוּ אִי הָנִי עֶבֶיד הַשְׁתָּא הָנִי פִטוֹר לְגַמְרִי דִּהָא סְתָמָא קִתְּנִי חֻטָּאוּ עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ הָרִי הֵן פְּהִדְיוּטוֹת וְחִיּוּבִים וּמִשְׁמַע אֲפִילוּ חֻטָּא מְשִׁיחַ בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה דִּהַשְׁתָּא שְׁעַת פִטוֹר הוּא אִי עֶבֶיד בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה וְאִפ"ה אֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא וְחִיּוּב אֱלָא דִּישׁ לְהַקְשׁוֹת מִהָא דְתֵנּוּ בְּסִנְהֶדְרִין פ' בֶּן סוֹרֵר בְּרַח עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ וְאִם"כ הַקִּיף זָקֵן הַתַּחְתּוֹן פִטוֹר הוּאִיל וְאִי עֶבֶיד הַשְׁתָּא הִנֵּה פִטוֹר אֱלָמָא דְלכ"ע אֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא לְפִטוֹרָא אִם עֵתָה הוּא שְׁעַת פִטוֹר וְצָרִיף לְחַלֵּק דְּדוֹקָא לַעֲנִין מִיתָה אֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא לְפִטוֹרָא מִשּׁוּם דְּעִיקָר הַחִיּוּב הוּא בְּשְׁעַת גָּמַר דִּינוֹ וְאִי עֶבֶיד הַשְׁתָּא פִטוֹר הוּא מִש"ה אִין לְגַמְרֵן דִּינוֹ לְחִיּוּבָא אָבֵל לַעֲנִין קָרְבֵן לרַבֵּנּוּ עִיקָר חִיּוּבָא הוּא אֲשַׁעַת חֻטָּאוּ אֱלָא דְמַחְסֵר יְדִיעָה וּמִש"ה לֹא אֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא אִפִּי אִם עֵתָה שְׁעַת פִטוֹר הוּא אֱלָא דְּבִכְתּוּבּוֹת גָּבִי הָא דְתֵנִי שִׁילָא סְרַחָה וּלְבִסּוּף בְּגֵרָה תִּידוֹן בְּחֻנָּק מִשּׁוּם דְּאֶזְלִיל בְּתֵר הַשְׁתָּא וּפְרִיף עֲלָה מְמוּצִיא שֵׁם רַע דְתֵנִיָּא הִיא וְזוּמָמִיָּה בְּסִקִּילָה אֲפִילוּ לְאַחַר שְׁבִגְרָה וּמִשְׁנֵי רַב נַחְמֵן בְּר יִצְחָק דְתֵנִיָּא הִיא רַבֵּנּוּ ור"ש דִּהִכָּא וְהַשְׁתָּא לְפִי הַנ"ל אִין רִאֲיָה מִדְּבָרֵי רַבֵּנּוּ דְּאֶזְלִי בְּתֵר מַעֲיָקְרָא לַעֲנִין קִטְלָא דִּהָא אֶזְלִי בְּתֵר מַעֲיָקְרָא לַעֲנִין קָרְבֵן אִפִּי אִי עֶבֶיד הַשְׁתָּא פִטוֹר הָנִי וּבִקְטָלָא כה"ג לַכ"ע לֹא אֶזְלִי בְּתֵר מַעֲיָקְרָא כְּדֵתְנוּ בְּסִנְהֶדְרִין.

וצ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹס' שֵׁם דְּרַב נַחְמֵן בְּר יִצְחָק לֹא בָּא לְשַׁנּוּי אֱלָא בְּרִייתָא דְתֵנִי שִׁילָא דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא בְּזֶה שְׁפִיר קִאָמַר דְתֵנִיָּא הִיא דְכִינוּ דְּאֶזְלִיל ר"ש בְּתֵר הַשְׁתָּא אֲפִילוּ גָבִי קָרְבֵן כַּש"כ דְּאֶזְלִיל בְּתֵר הַשְׁתָּא לַעֲנִין קִטְלָא אָבֵל הָא דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא גָבִי מְמוּצִיא שֵׁם רַע אֲתֵיָּא דְלֹא כַּר"ש אֱלָא סְבָרָא בְּעֵלְמָא הוּא דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא אַע"ג דְּאִישְׁתַּנִּי מִיתָתוּ כָּל הִיכָא דִּהַשְׁתָּא בְּר חִיּוּבָא הוּא נָמִי בְּאִיזָה מִיתָה שְׁיָהִיָּה וּלְמַסְקָנָא שֵׁם בְּכַתּוּבּוֹת מְקָרָא דִּהַנְּעֶרָה יְלִיף לָהּ הַנְּעֶרָה שְׁהִיתָה כְּבָר אֱלָא דְאַכְתִּי צ"ע לִישָׁב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ו"ל שְׁפֹסֵק לַעֲנִין סְרַחָה וְאִם"כ בְּגֵרָה דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר מַעֲיָקְרָא וְלֹא אֲמָרִינוּ הוּאִיל וְאִישְׁתַּנִּי אִישְׁתַּנִּי וְגָבִי ב"נ שְׁבִירָף אֵת ה' וְנִתְגַּיֵּיר בִּימִים הַקְּדָמוֹנִי פֶּסֶק דְּאֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא וְהוּאִיל וְאִישְׁתַּנִּי תֵנִי אִישְׁתַּנִּי וּפִטוֹר לְגַמְרִי דִּהֵתָם אִישְׁתַּנִּי דִּינוֹ וְאִישְׁתַּנִּי מִיתָתוּ בְּזֶה לַכ"ע אֶזְלִינוּ בְּתֵר הַשְׁתָּא נָמִי וּפִטוֹר הוּא וְכִי פְרִיף הַש"ס הֵתָם לר' חֲנִינָא מִהֶרֶג ב"י דְּחִיּוּב וְלֹא אֲמָרִינוּ הוּאִיל וְאִישְׁתַּנִּי הָנִי מְצִי לְשַׁנּוּי דר' חֲנִינָא ס"ל כר' שְׁמַעוֹן דְּאֶזְלִיל בְּתֵר הַשְׁתָּא אֲפִילוּ גָבִי קָרְבֵן לְפִטוֹרָא לְגַמְרִי אֱלָא דְנִיחָא לִי לְהַש"ס לְאִוְקָמָא מִלְתָּא דר' חֲנִינָא אֲלִיכָא דִּהִלְכְּתָא וְהִינּוּ נָמִי טַעֲמָא דב"י אִם הֶרֶג קוֹדֵם שְׁנִתְגַּיֵּיר דְּחִיּוּב כִּי הַשְׁתָּא מִשּׁוּם דְּאִישְׁתַּנִּי דִּינוֹ וּמִש"ה דִּינִינוּ לִיה כִּי הַשְׁתָּא וְכָמוֹ שֶׁכ' הַלַּח"מ בַּפ"ו מַה' מְלָכִים וְדו"ק: מוֹמֵר לֶאֱכֹל חֵלֶב וְהִבִּיא קָרְבֵן עַל הַדָּם אִיכָּא בִּינְיָהִיו ת"ק סְבָר בִּינוּ דִּהָנִי מוֹמֵר לְחֵלֶב הָנִי נָמִי מוֹמֵר לְדָם עֲיִין בַּתּוֹס' בְּחֻלִּין דָּף ה' שְׁהַקְשׁוּ הָא לַכ"ע מוֹמֵר לְדָבָר אַחַד לֹא הָנִי

לכל התורה ותרצו ב' תירוצים הא' דמומר לאכול חלב היינו לכל איסורים והב' משום דחלב ודם נאמרו בחד קרא וסבר ת"ק כיון דהוי מומר לחלב הוי נמי מומר לדם.

והא דלא אוכל דם משום דנפשו קצה בו ויש לדקדק לתירוץ הב' דפליגי אי הוי מומר נמי לאכול דם א"כ אפתי תיקשי מאי בינייהו דהא לת"ק אי הוי דריש נמי קרא דשב מדיעתו ג"כ אינו מביא על הדם כיון דמומר הוא לאכול דם לא הוי שב מדיעתו דהא מה שאינו אוכל במזיד היינו משום דנפשו קצה בו ולר"ש נמי דס"ל דלא הוי מומר לאכול דם אפילו הוי דריש מקרא דמעם הארץ פרט למומר נמי היה מביא על הדם כיון דלאו מומר הוא לדם.

ולתנ' הראשון נמי קשה כיון דהוי מומר לכל האיסורים אמאי לא הוי נמי מומר לדם. ע"כ נראה לפרש דהש"ס דפריה מאי בינייהו הכי פריה כיון דדרשא דשב מדיעתו כולי עלמא מודי כדאמרינן בכמה דוכתי א"כ למאי נ"מ יליף ת"ק מקרא דמעם הארץ ואמר רב הוננא מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם איכא בינייהו ת"ק דיליף פרט למומר וכיון דהוי מומר לחלב לאו בכלל עם הארץ הוא וחשיב מומר נמי לענין קרבן על הדם ור"ש ס"ל דלא הוי מומר לדם כיון דשב מדיעתו הוא גבי דם ולא ממעטינן אלא מומר דאינו שב מדיעתו.

ות"ק מחמיר הוא דאפילו שב מדיעתו נמי אימעיט כיון דהוי מומר לחלב ומה שהקשו התוס' והא לא הוי מומר לכל התורה כדתניא שם דמקבלין מהם נדרים ונדבות. י"ל דשאני הכא כיון דמומר הוא לאיסור אחד ממחויבי חטאת ס"ל לת"ק דהוי נמי מומר לכל איסורי חטאת ופריה הש"ס והאמר רבא דכ"ע מומר לחלב לא הוי מומר לדם אפילו גבי חטאת ומסיק דפליגי במומר לתאבון לאותו דבר לת"ק הוי מומר ואימעיט מעם הארץ ולר"ש בר חיובא הוא כיון דאי משכח התיירא אכיל חשיב שב מדיעתו והנה בחולין אמרינן דמומר לעבודת כוכבי' ולחלל שבת בפרהסיא הוי מומר לכל התורה כולה ולא מקבלין מיניה נדרים ונדבות ונראה דגם ר"ש מודה בזה כיון דמומר לעבודת כוכבי' הוא לא חשוב שב מדיעתו לכל איסורים.

אבל במומר לדבר אחד משאר איסורים בזה לכ"ע לא הוי מומר לכל התורה אפילו להכעיס מדלא תני בברייתא אלא עבודת כוכבי' ושבת אבל לתאבון גם לאותו דבר פליגי ת"ק ור"ש לת"ק מומר הוא ולר"ש גם לאותו דבר בר חיובא הוא כיון דשב מדיעתו וכן פתב הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' מע"ק ובפ"ג מהלכות שגגות דלדבר אחר לא הוי מומר אפילו להכעיס ולאותו דבר פסק כת"ק דאפילו לתאבון הוי מומר וכמו שכ' הכ"מ בפ"ג מהל' מעה"ק והיינו לחומרא דכיון דמומר הוא לאותו דבר אימעיט מעם הארץ אע"פ דשב מדיעתו הוא אבל מ"מ היכא דלא הוי שב מדיעתו אע"ג דלא הוי מומר בהא קי"ל נמי כר"ש דאינו מביא חטאת: וכדאמרינן בכמה דוכתי והיותר מפורש דהילכתא הכי הוא בשבועות דף כ"ו דמקבעא להו התם בנשבע על כפר שלא לאכלה אם מצטער עליה ואכלה בשגגה מהו ואמר רבא תנינא השב מדיעתו מביא קרבן על שגגתו לא שב מדיעתו אינו מביא קרבן אלא דהכי הילכתא וכן פסק הרמב"ם ז"ל להדיא בפ"ג מהל' שבועות ובה מיושב קושית הלח"מ בפ"ב מהלכות שגגות הלכה ב' שהקשה על מה שפסק הרמב"ם ז"ל כר' יוחנן דאין צריך שישגוג בלאו וע"כ קרא דאשר

לא תעשינה אתי לדרשא דשב מדיעתו כדאייתא בפ' כלל גדול וכיון דפסק כת"ק אלמא דלא דרשינן קרא דאשר לא תעשינה להכי וע"כ אתי למילף דבעינן שגגת לאו ע"ש ולפמש"כ ניחא דתנן ויהו צריכי מקרא דמעם הארץ ילפינן היכא דהוי מומר לאותו דבר אפילו שב מדיעתו דפטור ומקרא דאשר לא תעשינה ילפינן היכא דלא הוי מומר אלא דלא שב מדיעתו כהאי גוונא דשבועות אלא דמה שפירש הרמב"ם ז"ל ה"ם בעינן דמצטער היינו שדומה שמונתר לאוכלו מפני הצער וזה חשיב לא שב מדיעתו: פיון דלא שגג בעיקר האיסור אלא דימה דמפני הצער מותר וכמו שכתב הלח"מ צ"ע טובא א"כ העובד מאהבה ומיראה אמאי חייב לאפיי הא לא שב מדיעתו הוא פיון שידע באיסור ע"א אלא שדימה דמיראת אדם מותר ומה בין זה לאוכל פכר מפני הצער: והנה בהא שפסק הרמב"ם ז"ל דלהכעיס נמי מומר לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה יש לדקדק פיון דהוא ז"ל פסק בפ' ד' מהלכות רוצח דמומר להכעיס אפיקורוס הוא משמע דהוי מומר לכל התורה כולה וי"ל לענן קרפן לא הוי מומר לכל התורה כולה ולפיכך נראה דה"ה לענן שחיטה אפילו הוי מומר להכעיס בדבר אחר לא חשיב מומר לענן שחיטה ואם עמדו ע"ג וראו ששחט יפה שחיטתו כשירה אבל בש"ע סי' ב' פסק דמומר להכעיס אפילו לדבר אחר שחיטתו פסולה וכן כתב הר"ן ז"ל בריש חולין.

אלמא דחשבינן ליה כעובד כוכבים לכל דבר וא"כ אמאי לא יחשב מומר לכל התורה גם לענן קרפן ובאמת דברי הרמב"ם ז"ל מוכרחים דמומר להכעיס לדבר אחד לא הוי מומר לכל התורה מדלא תני בבבביתא אלא המנסה ומחלל שבת.

ומג' הבבביתא חוץ מן המומר לנסף כו' ולא משני ה"ם בחולין דהא דתני חוץ מן המומר היינו להכעיס בדבר אחד דהוי מומר לכל התורה אלא ש"מ דאפילו להכעיס לא הוי מומר לכל התורה בדבר אחד.

וא"כ מ"ש לענן שחיטה דחשיב כעובד כוכבים. והכ"מ בפ"ד מהל' שחיטה כתב על מה שפירש"י מומר לערלות היינו שמבעט במצוה וכתב שם דעת הרמב"ם ז"ל אינו כן דמבעט הוי אפיקורוס ושחיטתו נבילה כמ"ש הרמב"ם ז"ל שם ואין דבריו ז"ל מוכרחים דהא כתב שם באלו האפיקורסין שכתב בהל' תשובה ושם לא כתב דנקרא אפיקורס אלא מומר וא"כ אין שחיטתו נבילה ועיין בלח"מ ז"ל שם בהל' תשובה שהאריך ליישב דברי הרמב"ם ז"ל מהא דאמר ר' יוחנן דמומר להכעיס אפיקורוס הוא ועיין בטור וב"י בזה ובדברי הש"ך ז"ל.

והנה נראה לומר דלענן קרפן שאני דאם הוי מומר להכעיס בדבר אחד מ"מ שב מדיעתו הוא בשאר איסורין אבל לענן שחיטה פיון שהוא מומר להכעיס לאו בכלל ישראל הוא אבל זה אינו לא מיבעי למ"ד הטעם בשחיטת עובד כוכבים הוא משום לאו בר זביחה הוא א"כ אי נמא דמומר להכעיס נמי לאו בר זביחה הוא פשיטא דגם לענן קרפן הוי מומר לכל איסורין אלא אפי' לטעם הרמב"ם ז"ל משום דסתם מחשבתו לעבודת כוכבים ה"נ במומר פיון דחיישינן למחשבתו לעבודת כוכבים אמאי לא יחשב מומר נמי לענן קרפן לכל איסורין.

ומדברי פי' המשנה להרמב"ם ז"ל בפ"ק דחולין משמע דדברי הכ"מ דכל שהוא עובר על המצוה אחת דרך קלות הרי הוא אפיקורס ושחיטתו נבילה והנה נראה דהיינו מדברין

וכשיטת הב"ח ז"ל אבל מ"הת דאי לא הוי מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה וְהָר"ן ז"ל בְּרִישׁ חוֹלִין פֶּתַח דְּשַׁלְשָׁה מֵינֵי מוּמַר הֵם אוֹכַל גְּבִילוֹת לְתִיאָבוֹן וְשִׁלָּא לְתִיאָבוֹן וְשִׁלָּא לְהַכְעִים וְלְהַכְעִים לְתִיאָבוֹן סָגִי בְּבִדִיקַת סָפִין שִׁלָּא לְתִיאָבוֹן וְשִׁלָּא לְהַכְעִים בְּעֵינֵן עוֹד שִׁיעָמּוֹד מִתַּחֲזִילָה וְעַד סוּף וְשִׁחִיטָתוֹ פְּשִׁירָה דְּבַר זְבִיחָה הוּא אֲבָל לְהַכְעִים אֲפִילוּ לְדָבָר אֶחָד לֹא בַּר זְבִיחָה הוּא.

ושחיתתו פסולה בכל גוּנֵי נִרְאָה מְדַבְּרֵי ו"ל דְּהָא דְּמַחְלִקִּין בְּבִרְיָתָא בֵּין שְׁאָר אִיסוּרִין לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים דְּבִדְבָר אֶחָד בְּשְׁאָר אִיסוּרִין לֹא הָיָה מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה וּבְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים הָיָה מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה הֵינּוּ שִׁלָּא לְתִיאָבוֹן וְשִׁלָּא לְהַכְעִים אֲבָל לְהַכְעִים אֲפִילוּ בְּדָבָר אֶחָד מִשְׁאָר אִיסוּרִין הָיָה מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה וְכַמ"ד דְּלְהַכְעִים אֲפִיקוּרוֹס הוּא וְגַם לְדַבְּרֵי ו"ל תִּיקְשִׁי אֲמַאי לֹא אוֹקִים הִש"ס בְּחוֹלִין הָא דְּתַנִּי חוּץ מִן הַמוּמַר הֵינּוּ לְהַכְעִים וּבְדָבָר אֶחָד מִשְׁאָר אִיסוּרִין וְעַמ"א סִימָן י"ט וְעוֹד דְּלְשִׁיטָתוֹ הָא דְּאֲמַרִּין לְקַמָּן אִיזְהוּ מוּמַר דְּסִתְמוּ צְדוּקִי הוּי אוֹמַר זֶה הָאוֹכַל גְּבִילוֹת וְטְרִיפוֹת כּו' וְנָהִי דְּמַשּׁוּם שְׁנַפְשׁוּ קִצָּה בְּהוֹן אִינוּ עוֹשֶׂה לְתִיאָבוֹן אֲבָל אֲפִתִּי מִנ"ל דְּעוֹשֶׂה לְהַכְעִים אֲלֵא מִשְׁמַע דְּכָל שְׁאִינוּ עוֹשֶׂה לְתִיאָבוֹן מִסְתַּמָּא לְהַכְעִים הִיא עוֹשֶׂה.

וכן משמע מהא דְּאֲמַרִּין בַּע"א אֵהָא דְּקָאָמַר ר"י שֵׁם אֲנִי שׁוֹנָה וְלִשְׁנֵי פָּאן בְּמוּמַר לְתִיאָבוֹן פָּאן בְּמוּמַר לְהַכְעִים וּמִשְׁנֵי מוּמַר לְהַכְעִים אֲפִיקוּרוֹס הוּא וְלִשְׁיטַת הָר"ן ז"ל אֲמַאי לֹא מִשְׁנֵי דְּהֵינּוּ בְּמוּמַר שִׁלָּא לְתִיאָבוֹן וְשִׁלָּא לְהַכְעִים וְנִשׁ לֹא מִרְדָּא לִיָּה לְמִימַר כָּל שְׁאִינוּ לְהַכְעִים.

מ"מ מִפְּשִׁטָּיה דְּהִש"ס נִרְאָה דְּלִיכָא אֲלֵא ב' חִילוּקִים אוֹ לְתִיאָבוֹן אוֹ לְהַכְעִים. וְהִנֵּה הֶרַמְב"ם ז"ל פֶּתַח דְּלַעֲנִין שְׁחִיטָה אֲפִילוּ מוּמַר לְתִיאָבוֹן בְּדָבָר אֶחָד צָרִיךְ בְּבִדִיקַת, סָפִין מַשּׁוּם דְּחִשּׁוּד גַּם עַל הַשְׁחִיטָה וּכְבָר עֲמָדוֹ הֶרַאשׁוּנִים ו"ל ע"ד מַה טַעַם הָא לְתִיאָבוֹן וְדַאי לֹא הָיָה מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה.

וע"כ צ"ל כְּמוֹ שֶׁפֶתַח הָרַא"ש ז"ל פִּינֵן דְּמוּמַר הוּא לְדָבָר אֶחָד אֲפִילוּ לְתִיאָבוֹן תּוֹ לֹא טְרַח אֶהֱיָתָא אֲפִילוּ בְּשְׁאָר אִיסוּרִין בְּמִדֵּי דְּאִית בֵּיה טְרַחָא אֲלֵא דִּישׁ לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דְּאֲמַרִּין שֵׁם בְּרִישׁ חוֹלִין אֲבִי לֹא אָמַר כָּרַב אֲשִׁי דְּלֹא ס"ל הָא דְּרַבָּא וְלְדַבְּרֵי נָהִי דְּלֹא ס"ל הָא דְּרַבָּא הִיכָא דְּהָיָה מוּמַר לְאוֹתוֹ דְּבָר.

מ"מ אֲמַאי לֹא מוֹקִי בְּמוּמַר לְדָבָר אֶחָד. דְּבִזָּה כ"ע מוֹדִים דְּסָגִי בְּבִדִיקַת סָפִין וּבְשִׁלְמָא אִי גִימָא דְּמוּמַר לְדָבָר אֶחָד שׁוֹחֵט אֲפִילוּ לְכַתְחִלָּה א"ש דְּלֹא מְצִילְמִימַר דְּאִתִּי לְאִתּוּיָּי עָרַל כְּדִתְנִיָּא בְּבִרְיָתָא מַשּׁוּם דְּלֹא אֲשַׁכְחֵן בֵּיה דִּיעֵבַד.

ולא יתנישב הָא דְּתַנִּי וְשִׁחִיטָתוֹ פְּשִׁירָה אֲבָל לְדַבְּרֵי הֶרַמְב"ם ז"ל שֶׁפִּיר אֲשַׁכְחֵן בֵּיה לְכַתְחִלָּה וְדִיעֵבַד וצ"ל דְּמִילְתָּא דְּפְשִׁיטָא הִיא וְלֹא אִיצְטְרִיךְ לְאִתּוּיָּי אַע"ג דְּבְבִרְיָתָא תַּנִּי לָהּ.

וע"כ צ"ל כֵּן לְפִי מַה שֶׁנִּרְאָה מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּעִירוּבֵין רִישׁ פֶּרֶק הָדָר דְּאֲבִי ס"ל כַּר"מ דְּאֲמַר מוּמַר לְד"א הָיָה מוּמַר לְכַל הַתּוֹרָה כְּפֻלָּה וְכַדְמוּקְמִינֵן לְאֲבִי דְּאָמַר אוֹכַל גְּבִילוֹת לְהַכְעִים כַּר"מ גַּבִּי עַד זֹמָם וַא"כ אֲבִי וְדַאי הָיָה מְצִי לְאוֹקְמִי לְאִתּוּיָּי שְׁרָאֵל מוּמַר לְדָבָר אֶחָד וְדוֹחֵק לֹא מְצִי בְּבִדִיקַת סָפִין אֲלֵא דְּכָבָר כְּתִיבָנָא בְּסִנְהֶדְרִין פֶּרֶק זֶה

בורר דאפיי לא ס"ל כר"מ בְּהָא דְחִשּׁוּד לְדָבָר אֶחָד חֲשׁוּד לְכָל הַתּוֹרָה כְּנִלְיָה ע"ש וְנִרְאֶה דְגַם לר"מ דס"ל חֲשׁוּד לְדָבָר אֶחָד הָיִי חֲשׁוּד לְכָל הַתּוֹרָה כְּנִלְיָה הוּא אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם חֲשׁוּדָא וּמִדְרַבָּנָא דאל"כ מאי עָבִיד בְּקִרְאָה דְּמִן הַבְּהֵמָה לְהִבְיָא בְּנִי אָדָם שְׂדוּמִין לְבִהְמָה לְקַבֵּל מִקֵּן קֶרְבָּנוֹת.

כִּינּוּ דס"ל מוֹמֵר לְדָבָר אֶחָד הָיִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה אֶלָּא ש"מ דְּמִדְרַבָּנָא בְּעִלְמָא קְאָמֵר אָבֵל מ"הת לא הָיִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה. אֶלָּא דְּבַעֲרִיבִין לֹא מִשְׁמַע כֵּן בְּהָא דְקָאֵמֵר אֵיזְהוּ מוֹמֵר זֶה הַמַּחֲלֵל שֶׁבֶת בְּפִרְהֶסְיָא וּפְרִיָּה אִי ר"מ הָא אָמֵר חֲשׁוּד לְדָבָר אֶחָד חֲשׁוּד לְכָל הַתּוֹרָה אִפִּי' בְּאֶחָד מִשְׁאָר אִיסוּרִין נָמִי וּמֵאִי קוּשְׁיָא דְלִמָּא אֵיזְהוּ מוֹמֵר מ"הת קְאָמֵר.

וּי"ל דְּהִכִּי פְּרִיָּה כִּינּוּ דְאִמְרֵת דְּמַחֲלֵל שֶׁבֶת מוֹמֵר הָיִי ע"כ הֵיכִינוּ מִשּׁוּם דס"ל דלר"מ בְּדָבָר אֶחָד הָיִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה א"כ בְּכָל אִיסוּרִין נָמִי אָבֵל לְמַסְקָנָא גַם לר"מ לֹא הָיִי מוֹמֵר לְדִין תּוֹרָה אֶלָּא חֲשׁוּד וְכֵן מִשְׁמַע מְלִישְׁנָא דְרַבָּא דְאָמֵר דכ"ע מוֹמֵר לְחָלָב לֹא הָיִי מוֹמֵר לְדָם מִשְׁמַע דְּלִיפָּא לָמ"ד דְּמוֹמֵר לְדָבָר אֶחָד הָיִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה הָעוֹלָה מִכָּל הַנֶּ"ל דְּבִין מוֹמֵר לְתִיאָבוֹן בֵּין מוֹמֵר לְהַכְעִיס לְדָבָר אֶחָד לֹא הָיִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה וְדִין הָאִמּוֹר בּש"ע דְּשַׁחֲיִטָתוֹ פְּסוּלָה בְּכָל גְּזוּנֵי צ"ע וּלְמֵאִי דְפִסְק הֶרֶמְב"ם ז"ל דְאָפִיקוּרוֹס הוּא יֵשׁ לְדַקְדָּק קִצָּת מֵאִי טַעְמָא דְרַבָּא דְאָמֵר דְּמוֹמֵר לְהַכְעִיס כְּשֶׁר לַעֲדוּת הָא פְּתַב הֶרֶמְב"ם ז"ל בְּהַלְכוֹת עֲדוּת דְּהָאִפִּיקוּרְסִין לֹא הִנָּצְרְכוּ חֻכְמִים לְמַנּוּתָן בְּפִסְוִלֵי עֲדוּת וּפְשִׁיטָא שֶׁהֵן פְּסוּלִין וּלְקַמֵּן יִבְנֹאֵר עוֹד בְּזֶה אִי"ה: וְאִפְתִּי נִשְׁאָר לְבָאֵר מ"ש לְהֶרֶמְב"ם ז"ל דְּלֹא נִקְרָא מוֹמֵר אֶלָּא אִם הוּא מְפִנֵּס בָּהּ וְהוֹרְגָל לַעֲבֹר עָלֶיהָ כמ"ש בַּהֲל' מַע"הק וּמִשְׁמַע דְּבִפְעַם אַחַת לֹא נִקְרָא מוֹמֵר.

וְלֹא נוֹדַע מִקּוּרְןָ שֶׁל דְּבָרִים וְנִרְאֶה דִּיצָא לוֹ מֵהָא דְּמַמְעֻטִּין מוֹמֵר מִקְרָא דְּמַעַם הָאֶרֶץ וּמוֹמֵר אֵינוֹ בְּכָלל עִם הָאֶרֶץ וּמִשּׁוּם חַד זִימָנָא לֹא מִיקְרִי יוֹצֵא מִן הַכָּלל אֶלָּא דוֹקָא אִם הוֹרְגָל וּמְפִנֵּס בָּהּ.

אִזְ הוּא אֵינוֹ בְּכָלל עִם הָאֶרֶץ אֶלָּא דְּלִכְאוּרָה זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לַת"ק דְּיִלִּיף מִקְרָא דְּמַעַם הָאֶרֶץ אָבֵל לר' שְׁמַעוֹ דְּהַטְעַם הוּא מִשּׁוּם דְּלֹא הָיִי שָׁב מִיִּדְעָתוֹ א"כ אָפִילוּ בְּחַד זִימָנֵי נָמִי לֹא הָיִי שָׁב מִיִּדְעָתוֹ וּלְמֵאִי דְּכִתִּיבָנָא דְּהֶרֶמְב"ם ז"ל ס"ל לְתַרְנוּנֵיהוּ לְדַרְשָׁא דְּמַעַם הָאֶרֶץ וְגַם שְׁיִהִיָּה שָׁב מִיִּדְעָתוֹ א"כ בְּשִׁלְמָא בְּמוֹמֵר לְתִיאָבוֹן א"ש דְּבַעֲיִנּוּ שְׁיִהִיָּה רְגִיל בָּהּ מִשּׁוּם דְּחֲשִׁיב שָׁב מִיִּדְעָתוֹ.

וְאִין מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא מִטַּעַם מוֹמֵר וּמוֹמֵר לֹא הָיִי אֶלָּא אִם רְגִיל בְּעִבְיָה אָבֵל לְהַכְעִיס אָפִילוּ בְּחַד זִימָנָא לֹא יִקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ דְּלֹא הָיִי שָׁב מִיִּדְעָתוֹ. וּי"ל דְּבְּחַד זִימָנָא לֹא מִיקְרִי נָמִי לֹא שָׁב מִיִּדְעָתוֹ דְּשִׁמָּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבְשַׁעֲהָ שְׂאָכַל פ"ש בְּשׁוּגָא שָׁב מִיִּדְעָתוֹ הוּא אָבֵל כִּינּוּ שְׁהוֹרְגָל בָּהּ וְדֹאִי לֹא שָׁב מִיִּדְעָתוֹ הוּא וכו' ז' אֵינוֹ אֶלָּא הִכָּא דְּעֵבֵר פַּעַם אַחַת וְאח"ז עֵבֵר פ"ש בְּזֶה אִמְרִינוּ שְׁמָא עָשָׂה תְּשׁוּבָה.

אָבֵל הִכָּא דְּבִאוּתוֹ פַּעַם שְׁעָשָׂה בְּמִזִּיד נִעְלַם מִמֶּנּוּ הַדְּבָר וְעָשָׂה בְּשׁוּגָא וְדֹאִי חֲשִׁיב לֹא שָׁב מִיִּדְעָתוֹ כִּינּוּ דְּבְּשַׁעֲהָ זֹו עָשָׂה בְּמִזִּיד וּבְזֶה א"ש דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּשִׁבְעוֹת דָּף י"ז ד"ה טִימָא עֲצָמוֹ בְּמִזִּיד שְׁכַתְּבוּ דָּאִם שְׂכַח אַח"כ לֹא הָיִי שָׁב מִיִּדְעָתוֹ וְעִינֵן בְּמַל"מ ז"ל פ"ג מַהֲל' שְׁגָגוֹת שְׁכַתְּבִי לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּשִׁבְעוֹת דְּלִאוּתוֹ דְּבָר לֹא בְּעִינֵן ג' פַּעַמִּים

והוא עד מה שפכת בכמה מקומות דלא מיקרי מומר אלא בג' פעמים ובצירובין מוכח מ"ד דאפילו לאותו דבר לבטל רשות לא הוי מומר בפעם אחת שחלל שבת.

ענין בריוש פירק הדר ע"כ כמ"פ דמומר לא מיקרי אלא בכמה פעמים ובשבועות הוא מחמת דלא שב מדיעתו הוא בשעת מעשה אלא אי קשיא לי הא קשיא לי מש"כ הרמב"ם ז"ל גם לענין שחיטה פן דלא בעינו בדיקת ספין אלא במומר ולא ידענא טעמא מאי פיון דהתם מטעם חשוד אתינן עלה וחסוד ודאי הוי אפילו בפעם אחת.

ובשלמא בחשוד לשאר עבירות דבעי בדיקת ספין להר"מ ז"ל יש לומר דדוקא היכא דהוי מומר לשאר עבירות אז חיישינן ליה גם לשחיטה אבל בפ"א שגחשד לשאר עבירות לא הוי חשוד לשחיטה אבל אכל גבילות פ"א דהוי חשוד לאותו דבר למה יוכשר בלא בדיקת ספין הא הוי חשוד לאותו דבר והב"י כתב באמת דלאותו דבר לא בעינו כמה פעמים ומדברי הרמב"ם ז"ל פ"א מהל' עדות נראה דהא דבעינו מומר דוקא היינו שלא יהא נאמן אפילו על של אחרים אלא ע"י בדיקת ספין אבל אם לא עבר אלא פעם אחת נאמן הוא על של אחרים כיון דגם בעינו לאיסור יחשב: והנה המל"מ ז"ל צידד לומר בדעת הרמב"ם ז"ל דבעבודת כוכבי' ובחילול שבת הוי מומר בפעם אחת ודלא כשיטת התוס' ז"ל ובאמת יש לדקדק לפמש"כ דהא דבעינו ג' פעמים לענין שחיטה היינו שלא יהיה נאמן כלל אפילו בשל אחרים.

א"כ בעבודת כוכבים ושבת דהוי חשוד לכל התורה הוי חשוד לאותו דבר א"כ הראיה שהביאו דבעינו ג"פ מהא דא' ר"ל השוחט לזרוק דמה לעבודת כוכבים דמותרת ופירש"י ז"ל דמותר באכילה אלמא דלא הוי מומר בפעם אחת ולפי ה"ל אמאי מותרת באכילה אפילו בפעם אחת כיון דחשוד הוא לעבודת כוכבים חשוד הוא נמי לקלקל בשחיטה וי"ל דמירי שראו אחרים ששחט כהוגן ועפ"ז יש ליישב דברי התוס' בע"א דף כ"א בד"ה איזהו אפיקורס וכו' שכ' דהא דתניא שחיטת אפיקורוס אסורה היינו באדוק בעבודת כוכבים ביותר אבל ישראל העובד עבודת כוכבי' שחיטתו שחיטת אפיקורוס ונהביאו ראיה מהא דר"ל דאמר מותרת והוא תמוה דהא קי"ל דמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו אפילו אינו אדוק ודלא כרב ענין.

וכן הקשה ידידי הרב הגדול מוהר"ר יעקב מאיר נ"י ולפירוש ה"ל נ"ל ניחא דנהי דקי"ל אסור לאכול משחיטתו היינו משום דהוי מומר לכל התורה אבל מ"מ בר זביחה הוא ואם עמדו אחרים ע"ג וראו ששחט כהוגן שחיטתו מותרת ובהכי מירי הא דר"ל אבל אם אדוק ביותר הוי אפיקורוס ולא בר זביחה הוא ושחיטתו פסולה בכל גוונא אלא דאפתי דבריהם צ"ע דכיון דאפילו עובד עבודת כוכבים לא מיקרי אפיקורוס אלא באדוק ביותר א"כ כש"כ בשאר דברים להכעיס למ"ד דהוי אפיקורוס דבעינו שיהיו בהם ומהא דפריד' ומברייתא דאכל פרעוש או יתוש אחד לא משמע פן דמאי קושיא דהא דהוי אפיקורוס היינו באדוק בהן והא דתני דהוי מומר היינו בפעם אחד וכדתניא אבל פרעוש אחד ומברייתא זו תיקשי נמי לדברי הראשונים דלא הוי מומר אלא בכמה פעמים והכא תניא בהדיא דאפילו בפרעוש אחד הוי מומר ויש להאריך עוד בזה הרבה אבל לא רציתי כי אין נמצאין כעת ספרי הראשונים ת"י לענין ע"כ לא פתבתי בזה אלא הערות דברים בעלמא: איזהו מומר דבסתמו צדוקי הוי אומר אכל גבילות וטריפות כו' וכ' התוס'

בע"א שם דגבילה היינו שמתה מחמת חולי וטרופה היינו נשברה מפרקתה ולא משמע
בן בכורות סוף פ' כל פסולי המוקדשים דלסתם טרופה קרי ליה רשפ"א שם דבר
שנפשו קצה בו ויי"נ חשיב לה התם בדברים שאין הנפש קצה בהם ועיין בתוס' שם
שדקדקו מהא דאמרינן פאן דיי"נ סהמו אפיקורוס הוי והיה נראה דבכל אלו סתמו
להכעיס משום דשכיחי התיירא וכיון דהוא רגיל באיסור סתמו להכעיס ובתוספתא חשיב
נמי אוכל בשר חזיר והמחלל שבת והמנסה בהדי כל הני.

ועיין בתוס' בע"א שם שהקשו למ"ד דלהכעיס הוי מומר מהאי ברייתא דמפרש לה ר"י
דהוי צדוקי ותיירצו דמפרש איזהו מומר להכעיס לענין הכרזה ולמאי דכנייל לה בתוספתא
בהדי מחלל שבת ומנסה א"א לפרש פן דהא במנסה אפיקורוס נמי הוי ויש ליישב ומהא
דתני לה להאי ברייתא בתוספתא דמכילתין משמע קצת דאמור האמור לענין קרבן
קאי דאמעיט מעם הארץ וחשיב כל הני שב"א פרושים מהם והרגיל בהם לאו בכלל
ב"א הוא והוי מומר לכל הקרבנות אבל לא משמע פן בגמרא גמרא אים איכא בינייהו
כלאים דרבנן עיין בתוס' בעירובין פרק הדר דף ס"ט ש"כ לפירש"י שם דרבנן הוי
מומר והקשו ע"ז מהא דכותים היו מבטלים רשות קודם שגזרו עליהם אע"ג דלא זהירי
במילי דרבנן ותמיה לי שלא הביאו סוגין דפליגי תנאי בהא אי הוי מומר במילי דרבנן
ומשמע דאפילו צדוקי הוי לריבר"י.

ובאמת צריך עיון גם משחיטת כותי דכשר כנשישראל עומד ע"ג קודם גזירה ועיין בדברי
הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' שחיטה ובלח"מ שם יכול נשיא שבט פנוחשון ת"ל מפל מצות
ה' כו' מי שאין על גביו אלא ה' כו' נראה דנשיא שבט לא אימעיט אלא היכא דאיכא מלאך
על גביהם אבל אם אין מלאך אפילו נשיא שבט מביא שעיר.

דבשבטו אין ע"ג אלא ה' כו' ולא בעינן דווקא מלאך כדמוכח מהא דבעי רבי כגון אני
ורבי לא היה אלא נשיא וכן אמרה תורה אשר נשיא יחטא וגם לא בעינן שיהיה מושל
על כל ישראל אלא כל שהוא מושל בשבטו ואין עליו מושל אחר מיקרי נשיא לענין זה.

וכדמוכח מהא דתניא מלכי ישראל ומלכי בית דוד אלו מביאין לענין כו' והנה התוס'
כתבו בסנהדרין פ' כה"ג לחד תירוץ דכל האמור בפרש' שופטים לא הותר אלא למי
שפלוה בא"י על ישראל ויהודה ומאת המקום אבל כגון אחאב שפלוה על ישראל לבד
ושלא מאת המקום לא הותר בכל אלו הדברים האמורים בפרשת מלאך ולכאורה לא
משמע פן מסוגין דלדבריהם דלא נאמרה פרשת מלאך במלכי ישראל א"כ האנקה מפניהם
לאו מצוה היא ולא קרינן ביה אין ע"ג אלא ה' כו' אלא נראה דהדבר תלוי בעם וכל
שקבלו עליהם אותו למלאך מחנאייבים לסור אל משמעתו וגם בהם הדבר תלוי להורידו
מגדולתו כדאיתא בירושלמי שדוד כל הימים שפירח מפני אבשלום היה מתכפר בשעירה
כהדיוט אע"פ שנמשח תחילה ע"פ הדיבור וכן משמע פשטא דקרא מקרב אחיה תשים
עליו מלאך דשימת המלאך תלוי בעם.

אבל בירושלמי במכילתין איתא דהא דמלכי ישראל מביאין שעיר היינו עד שהוא בן
נמשי שנאמר בני רבעים ישובו לה על פסא אבל מכאן ואילך בלסטיות נטלוהו משמע
דמלאך ישראל שפלוה בחזקה לא נאמר בו כל דיני מלאך וחשיב כהדיוט ומדברי הרמב"ם

ו"ל בהל' מלכים נראה דלא נקרא מלך ישראל לכל הדברים הנאמרים בפירשה אלא מלך שהועמד ע"פ נביא כמו ירבעם.

ומבואר בדבריו שם בפ"א הלכה ח' נביא שהעמיד מלך מישראל כו' הרי זה מלך משמע דמלכי ישראל שעמדו שלא ע"פ נביא אין להם דיני מלך. וכן מסתבר דהמלוכה נתנה לזרע דוד המלך ע"ה לבד וכל המורד בו וזרעו פאילו מורד בשכינה ע"כ לא היה להם בארץ ישראל רשות מצד עצמ' להמליך מלך אחר אם לא ע"פ נביא כמו ירבעם ויהוא בן נמשי דמשמיה הוא דאספי מויומה שפי' רש"י ו"ל בד"ה מה להלן שאין על גביו וכו' דבמלך משמע קרא דכתיב שום תשים עליה מדבריו ו"ל נראה דקרא לא מיידי אלא במלך ממש דנאמר בו שום תשים ולפ"ז צ"ע בנשיא דאין עליו דין מלך.

ואם מחל על כבודו כבודו מחול למה יתחייב בשעיר. וצ"ל דמ"מ אין על גביו כו' אע"פ שיכול למחול ודו"ק: ע"ב מלכי בית דוד מושחין מלכי ישראל אין מושחין ומפני מה משחו את יהוא מפני מחלוקתו של יהורם.

והקשה הכ"מ בפ"א מהלכות מלכים ממשיחת שאול והוא תמוה דע"כ לא אימעיטו ממשיחה אלא לאחר שנתנה המלוכה לדוד ולזרעו עד עולם ומלכות ישראל הוא מלוכה שאינו קיימת לדורות וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל בהלכות מלכים ע"כ אין צריכה משיחה בשמן המשחה ואפילו משיחה בשמן אפרסמון לא עשו אלא מפני המחלוקת חבל שאול המלך שהוא הנכשר למלוכה ראשונה ע"פ הדבור ודאי שהיה צריך משיחה גמורה בשמן המשחה ועיין רש"י ו"ל בכריתות אלא דממה שאמרו ו"ל רמה קרני ולא רמה פפי שאול ויהוא שנמשחו בפ"ה לא נמשכה מלכותו נראה דשאול ג"כ לא נמשח בשמן המשחה אלא בשמן אפרסמון והיינו דאמרו ו"ל ולא רמה פפי כי הפך הוא כלי חרס ופסול הוא לכלי שרת ולא ניתן בו שמן משחת קודש אלא שמן אפרסמון ע"כ לא נמשכה מלכותם כי לא היתה משיחה גמורה אבל דוד ושלמה שנמשחו בשמן המשחה כמו שכתב ויבחר את קרן השמן מן האהל משיחתו היתה משיחה גמורה לעד ולדורות אי הוי משיח הוי כה"ג ואי לא לא הוי כה"ג נראה דל"ד קאמר דלא הוי כה"ג דנודאי אין משיחה מעפכת אלא ה"ק דבלא משיחה לא הוי כה"ג מחמת ירושה: דף יב ע"א ומר הנה שמן המשחה כו' אמר רב פפא באפרסמא דכ"א.

עיין בלח"מ פ"א מהלכות מלכים שהקשה על לשון הרמב"ם ו"ל בפ"א מהלכות כלי המקדש דמשמע שם מדבריו ו"ל דיהאחזו נמשח בשמן המשחה. והוא נגד דברי הש"ס הקא ולדידי לא קשיא דהש"ס לא פריך אלא דר' יהודה אדר"י דר' יהודה אית ליה ביומא דארון נגנו ויאשיהו גנזו א"כ לטעמיה לא היה אז בימי יהואחז שמן המשחה אבל לסתמא דמתניתין דיומא דארון גלה לבבל לא קשיא דשפיר היה שמן המשחה עד החורבן ומלשון הרמב"ם ו"ל מהלכות עבודת יוה"כ נראה שדפיהו כמ"ד ארון גלה לבבל שכתב כל ימי בית שני שלא היה ארון משמע דכל ימי בית ראשון היה הארון.

וכן כתב בפ"א מהלכות כהמ"ק דבבית שני לא היה שמן המשחה אבל כל ימי בית ראשון היה שמן המשחה וק"ל אמר רב פפא באפרסמא דכ"א נראה דהא דלא משגי רב פפא הכי אברייתא דיהוא דהתם פשיטא דלאו שמן המשחה היה דמשיחתו היה בשבטי ישראל.

ומאי בעי שָׁמֵן המְשִׁחָה הָתָם הָלֹא הָיָה מִן־אֶצֶל הָאָרוֹן בִּירוּשָׁלַיִם וּק"ל: בַּתְּחִלָּה הָיוּ יוֹצְקִין עַל רֹאשׁוֹ וְאֵת"כ נֹתְנִין לוֹ שָׁמֵן בֵּין רִיסֵי עֵינָיו מִשְׁמַע דְּהָיוּ נֹתְנִין שְׁנֵי פְעָמִים שָׁמֵן פ"א עַל רֹאשׁוֹ וְאֵת"כ נֹתְנִין שָׁמֵן בֵּין רִיסֵי עֵינָיו כְּמוֹ לָמ"ד מְשִׁיחָה תְּחִלָּה דְּהָיוּ ב' מִתְּנוֹת שָׁמֵן אֶבֶל הֶרֶמֶב"ם ו"ל כְּתֹב דְּמֵאוֹתוֹ הַשָּׁמֵן עֲצָמוֹ שְׂיֻצְקוּ עַל רֹאשׁוֹ מִזֶּה הָיָה מוֹשְׁחוֹ בֵּין רִיסֵי עֵינָיו.

ע"ש בפ"א מהל' כלי המקדש וגם משמע מדבריו ו"ל דהמשיחה כמין כי לא היתה כמו שפירש"י ו"ל אלא מהשמן שיצק על הראש הנה מושח ממנו ע"ג עיניו כמין כי והטעם נראה כי עיני הפהן הם עיני כל ישראל להאיר להם הדרך ולכו בה והמעשה אשר יעשו כמו שזאמר יורו משפטיה ליעקב גו' וגם עיני הפהן יראו כל נגע ועליו הדבר מוטל לטהר את ישראל מכל טומאה ע"כ הנה נמשח משמן שעל הראש על גבי העינים שגם העינים ינמשחו בשמן משחת קודש כי המשיחה בשמן הקודש רומזת לאור הקדושה אשר ישפון על ראש המלך וכהן בחינת כתר כהונה ומלכות וע"כ המלך לא הנה נמשח אלא כמין נזר על הראש לבד לרמז כי הוא הראש כמש"נ ראש שבטי ישראל אתה אבל להמשיך האור הגדול הזה למטה לכל ישראל היא פעולת הפהן הגדול ע"כ הנה השמן יורד מן הראש על העינים ומשם הנה יורד אל הזקן כמין שני טיפי מרגליות ומשם יורד ע"פ מדותיו כי אור השמן הנה מתפשט על כל ישראל שהם בחינת מלבוש אל מעלת הכה"ג כנודע שכל מדרגה עליונה מתלבשת במה שלמטה הימנו ולגדל קדושת השמן אין פח ביז כולם לקבל אור עצמותו ע"כ כשהנה מספר הנה עולה בעיקרי זקנו ולא היו מקבלים אלא מריחו הטוב.

: וזש"א ו"ל שהנה משה רבינו דואג שפא ח"ו מעלתי בשמן המשיחה במה שיורד למטה על זקן אהרן ואולי מעילה היא זו לרוב קדושתו יצא ב"ק כטל חרמון כו' מה טל אין בו מעילה בירידתו כן שמן המשיחה אין בו מעילה כי כן הוא חפצו יתברך להיות אור השמן מאיר לכל ועדיין הנה אהרן דואג שפא אני מעלתי במה שהוריד ע"פ מדותי יצא ב"ק ואמרה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשם שמשח לא מעל כף אתה לא מעלה כי נחת רוח הוא לפני שעי שניכם יתגלה טוב ונועם העליון על כל עמי ישראל וכל הארץ האירה מכבודו יתברך כרצונו הק' האי מאן דבעי למידע כו' עיין מהרש"א בח"א שהאריך בזה ותוכן דבריו דלטובה אין בו משום ניהוש וכל הני דתני בסנהדרין הם ניהוש לרעה וזה אסור ולא משמע כן בחולין פרק גיד הנשה גבי הא דאמר רב מכרא אתי לאפאי יומא טבא לגו וקאמר הָתָם אֵלֹא מְשֻׁם דְּנִחֻשׁ וְהָאֵמֶר רַב כָּל נִיחֻשׁ שְׂאִינוּ כְּאֵלִיעֶזֶר כו' אינו ניהוש ולדברי מהרש"א ו"ל תיפוק ליה דמנהר לעשות סימן לטובה והא דאליעזר נמי אמאי הוי ניהוש הא עשה סימן לטובה כמ"ש והנה הנצרה כו' ועיין בדברי הרמב"ם ו"ל בפ"א מהלכות ע"א ובדברי הראב"ד שם ובנושאי פליו ועוד מ"ש דגבי לא תעוננו אסור ליתן עונה אפילו לטובה כדאיתא הָתָם בפ"ד מיתות ולענן ניהוש אינו אסור אלא לרעה ונראה דלעשות לו סימן לדבר מותר ואינו בכלל ניהוש ושורש של דבר זה הוא ממשיחת מלכים על המענין דילפינו מינה דסימנא מלתא היא.

וכה"ג נמי סימן הנר והתרנגולת הוא דבר שאין בו ניהוש אלא סימן בעלמא מעין הדבר. כי הדלקת הנר הוא סימן מעין חיות האדם על האדמה כמ"ש ונר אליהם טרם יכבה כו'

וכן גידול התרגנות הוא סימן להצלחת העסק ומ"מ דברי המהרש"א ו"ל נכונים דלרע ח"ו אין לחוש לשם סימן וכמו שאמרו ו"ל על ליקוי המאורות מאותות השמים אל תחתיו: מ"ס דר"מ כו' מרובה בגדים מנין ת"ל הפהן המשים נראה דהא דלא איצטריך לר"מ הפהן למעוטי מלך כמו דאמרי רבנן משום דס"ל כיון דבאותו הפרשה קראו התורה בשם נשיא ולא בשם משים אלמא דלא הוזכר בתורה משיחת המלך וגם אינה מחוייבת היא אלא במלך ראשון.

ע"כ אפילו אם לא נאמר כהן לא הוי מרבינן מלך משים. ובאמת קשיא לי למה ליה להש"ס למימר לעיל לרבנן דס"ד על שגגת מעשה יביא שעיר כו' ואמאי לא קאמר דהוי ס"ד דמלך שנמשח בשמן המשחה מביא פר ונשיא הוא מלך שלא נמשח מביא שעיר וצ"ל דבלא"ה שפיר משני וק"ל: ע"ב אימא סיפא אין בין המשמש כו' אתאן לר"מ כו' כפר העירותי לעיל במכילתין דתרי גונוי איפא בכהן שעבר הא' הוא משים שעבר מחמת זקנה או מחמת מום ומשחו כהן אחר והב' הוא בגונוא דפליגי ר"מ ור"י שאינרע פסול בכה"ג ומינו אחר תחתיו ואם"כ חזר הראשון לעבודתו והשני נקרא כהן שעבר והיה נראה דבמשים שעבר מחמת זקנה או מחמת מום לכ"ע הרי הוא כה"ג לכל דבריו ולא פליגי ר"י בזה אלא דלא מצי לאוקמא מתניתין בהכי משום דמתניתין סתמא קתני משמע דמירי בכל כהן שעבר ועוד דעבר מחמת מום לא שייך למיתני אלא פר יוה"כ ונעשרית האפיפה (כיון דהוא פסול לעבודה) אבל לכל דיניו הרי הוא ככה"ג וכשעבר מחמת זקנה נדאי משמש בח' בגדים: ולית ביה משום איבה ולא פליגי אלא בכהן שנתמנה בשעת פסולו של ראשון ואם"כ עבר בזה ס"ל לר' יוסי דאינו ראוי לכה"ג משום איבה וכן כתב הרמב"ם ו"ל בפירוש המשנה את שני הפירושים בכהן שעבר ובזה יתיישב נמי לשון הרמב"ם ו"ל בסוף הל' שגגות שכתב על משום שעבר מחמת זקנה או מום פלישנא שאין בין כו' אלא דבכהן שעבר אחר שחזר הראשון פסק כר' יוסי אבל בזה כ"ע מודים ועיין בלח"מ ו"ל שם וא"כ קצת קשה היכי מוכיח רבא דר"ש סבר לה כר"מ מדאמר וכולן נוהגין במשום שעבר דלמא מירי במשום שעבר מחמת זקנה דמודה בה ר"י וכדמשמע לי שנא דמשום שעבר דאילו כהן שנתמנה בשעה שאינרע פסול בראשון אינו נמשח וי"ל דכיון דלר"י נמי הרי הוא ככה"ג לענין טומאת קרובים ולענין אלמנה ובתולה א"כ הו"ל למינקט נמי וכולן אין נוהגין בכהן שעבר חוץ מה' דברים אלא ש"מ דבכלל משום שעבר הוא וכו' (ועיין בפ"מ שכתב לדעת התוס' דלר' יוסי אם שיקם בד' בגדים עבודתו פשיגה והא ליתא דא"כ אינו מוזהר על האלמנה) ובמשום מלחמה נמי אמרינן ביומא בסוף בא לו כ"ג דאינו משמש בד' משום מעלין בקודש כו' ואפ"ה מוזהר על האלמנה אם לא שנאמר דשאני משום מנחמה דילפינן לקמן מקרא דמוזהר: וכולן נוהגין במרובה בגדים חוץ מפר הבא על כל המטת הקשה הב"ש ו"ל הא כיון דאינו מביא פר א"כ הרי הוא כהדיט בכשבה או שעירה.

ואמאי יפטור על טומאת מקדש וקדשיו הא חטאתו שנה ליחידים וקושיא אלימתא היא והיה נראה דנהי דאימעיט מרובה בגדים מפר מדכתיב המשים עכ"פ אימעיט נמי מקרא דמעם הארץ פרט לכה"ג דאינו מביא כשבה.

וא"כ אין חטאו שנה ליחידים אלא דלא מסתבר לומר דלא יהא למרובה בגדים שום כפרה וע"כ צ"ל דלא ממעטינן מעם הארץ אלא משים ונשיא דחלוקים הן בדינן משאר עם הארץ אבל מרובה בגדים הרי הוא בכלל עם הארץ וצ"ל פיון דפטורו על טומאת מקדש וקדשיו הוא מפני שמביא על שגגתו פר.

א"כ ממילא ש"מ דמרובה בגדים שאינו מביא פר חייב בטומאת מקדש וקדשיו. ומש"ה לא תני לה בהדיא: וכולן נוהגין במשום שעבר חוץ מפר יוה"כ ונעשירית האיפה.

גם כאן קשה אמאי לא קאמר נמי חוץ מפר הבא על כל המצות למאי דמפרשינן משום שעבר היינו זה שנתמנה בשעה שאירע פסול בראשון וזה נדאי לא נמשח כדאיתא בירושלמי וא"כ פר נמי אין נוהג בו וי"ל פיון דאיפא נמי משום שעבר שחייב בפר כגון עבר מחמת זקנה או מום מש"ה לא תני לה.

ובמגילה לא הביא הש"ס שם שינויא דרבא דר"ש הוא ואפשר היינו משום דיש לכרש משום שעבר לר"ש היינו מחמת זקנה וכמו שכתבתי לעיל והנה לפי דברינו אלה מצינו מחלוקת בין ר"ע וריה"ג ור"ש דכולהו פטרי כהן משים בטומאת מקדש וקדשיו ואפ"ה יש ביניהם מחלוקת דלר"ש דאמר הטעם דכהן משים פטור על טומאת מקדש וקדשיו מפני שאין חטאו שיה ליחיד משום שעבר נמי פטור פיון דחייב בפר ומרובה בגדים חייב פיון דאינו מביא פר ולר"ע דפוטט מטעם שנאמר זה קרבן אהרן כו' זו באה חובה כו' הני איפכא דמרובה בגדים פטור פיון דבר עשירית האיפה הוא ומשום שעבר חייב פיון דאין עשירית האיפה באה חובה לו ולריה"ג דיליף מפני שאינו בעניות ודלות כולם פטורים דאין בהם עניות ודלות אפילו אחר שעבר והוא דבר פלא ולא מצאתי מי שביאר דברים אלו ולישנא דמתניתין בד' ר"ש לעיל הכי משמע דתנן אלא שאין כה"ג משום חייב על טומאת מקדש משמע דוקא כה"ג משום אבל לא מרובה בגדים אלא דבמתניתין פ"ב דפרה תנן סתמא שאין כה"ג חייב על ביאת מקדש וצ"ע וגם בהפלת שנתן ר"ש לעיל יש לדקדק וימה שאמר ברישא אלא שאין משים חייב על טומאת מקדש היינו דוקא משום ולא מרובה בגדים ומה שאמר בסיפא כל שהיא בעולה ויורד משום וב"ד פטורין ומסיק הש"ס שם דפטורין מדלי דלות כר"ע ובזה לאו דוקא משום אלא ה"ה מרובה בגדים פיון דבר עשירית האיפה הוא: בתנאי והוא אשה בבתוליה יקח כו' ר"ע אמר אין לי אלא שעבר מחמת קריו מחמת מומו מניין ת"ל והוא נראה דהא דקאמר פתנאי היינו דפליגי תנאי במשום מלחמה אי מוזהר על הבתולה דר' ישמעאל מרבה מוהא לרבות משום מלחמה.

וא"כ לא שמעינן לדידה עבר מחמת מומו פיון דאינו חוזר לעבודתו ולר"ע דמרב עבר מחמת מומו לא שמעינן אליביה משום מלחמה שמצווה על הבתולה ולפ"ז נתיישב מה שהקשיתי לעיל דלמא ר"ש מירי בעבר מחמת זקנה משום דכיון דהוא יליף מוהא משום מלחמה א"כ לא שמעינן אליביה עבר מחמת זקנה או מום שאינו חוזר לעבודתו שמוזהר על הבתולה אלא דהרמב"ם ז"ל פסק פתרוןיהו דעבר מחמת מום ומשום מלחמה שניהם מוזהרין על האלמנה ומצוין על הבתולה וצ"ל לדבריו ז"ל דתרוןיהו איתרבו מוהא.

וא"כ לא אתי שפיר הא דקאמר פתנאי כיון דלא פליגי כלל ר"י ור"ע והנה למאי דבעי ליה לרבא משום שנצטרע אי מותר באלמנה והיינו משום דבטלה קדושתו א"כ לפ"ז נראה דגם לענין פר בטלה קדושתו והא דתנן לעיל חטא אחר שעבר מביא פר היינו בעבר מחמת קריו או השני שעבר פשחור הראשון לעבודתו.

דכה"ג הוא לכל דבריו וכרבנן דלא בעינו משום דוקא וא"כ אפילו לבתר דמרבין מנהגא דמנוהר על האלמנה אפתי מנ"ל דבקדושהו קאי לענין פר ולמאי דכתיבנא לעיל דילפינן מהא דמביא חטאתו משעבר ש"מ דבקדושתו קאי לענין זה א"ש עכ"פ לישנא דהש"ס דאמר פתנאי לא נתיישב אצלי לפי שיטת הרמב"ם ו"ל: אין לי אלא שעבר מחמת קריו משמע דמרבין ליה מאיזה קרא ולא נודע לי כעת מאין וענין לשון רש"י ו"ל דמשמע קצת דמסבא פשיטא ליה ואפ"ל דקאי אדרשא דכי נזר שמו משחת אלהיו כו'.

אני ה' ודרשינן מנהג בירושלמי מה קדושתו קיימת אף קדושת כה"ג קיימת יע"ז אמר אין לי אלא עבר מחמת קריו כו': משום שנצטרע מהו באלמנה נראה דלא מיבעי ליה אלא לענין אלמנה והיינו משום דקרא דןמן המקדש לא יצא שנאמר קודם לא מירי בעבר מחמת מומו ומש"ה מיבעי ליה נמי בקרא דוהא אשה בביתו ליה יקח אי קאי אעבר מחמת מומו אבל לענין פריעה ופרימה וטומאת קרובים פשיטא ליה דהרי הוא ככה"ג: כל המקודש מנא הני מילי דתנא דבי ר"י וקדושתו בנבחים פקק כל התדיר תנן נמי הכי כל המקודש מחבירו ולא מיימי התם קרא דוקדושתו משום דהתם מירי בקדושת הקרבן לקדם כל המקודש והקא מירי בקדושת המתכפר ובעי מנלן דאיש הקדוש מחבירו כל מעשיו קודמין לחבירו ומייתי שפיר מדתנא דבי ר"י וקדושתו לפתוח ראשון ולברך ראשון.

אלמא דהוא ראשון גם בעשיית מצוה ואפתי לא ידענא למאי איצטרף הא דוקדושתו דליקדם פר משום לפר העדה יליף לקמן מקרא דנשרף את הפר וכל הני דיני קדימה דחשיב לקמן בקרבנות לכולהו לא איצטרף קרא דוקדושתו אם לא לקדימת שער נשיא לשעירת יחיד ולקמן ותבאר עוד בזה ושמענו מהכא דכל המקודש מחבירו הוא קודם לחבירו בכל מעשיו וכדאיתא בירושלמי לענין נדבה דנדבת משיח קודמת לנדבת ציבור ומכאן נראה דכהן וישראל שהיה להם שתי תינוקות למול ביום אחד דהפיהו מוקדם לעשות מצותו תחלה לישראל.

פי היכי דנדבתו קודמת לשל ישראל: דאיג שעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד. וכן פסק הרמב"ם ו"ל ולענין נדבה פסק דכשבה קודמת לשעירה והיינו דלענין נדבה לכ"ע כשבה קודם שנתרבתה אצל המזבח באלוהי אבל לענין חטאת שעירה קודמת מפני שנתרבתה לע"א באותו ענין שעשה בשגגה וק"ל וראיתי בירושלמי דאורינן התם קרבן איש וקרבן אשה איש קודם בד"א שהיו הקרבנות שוין אבל האשה פר והאיש שער של אשה קודמת משמע מזה דחשיבת הקרבן עדיף מחשיבת איש המביאו ולא משמע כן מהא דמיימי התם לעיל בירושלמי נדבת משיח ושער פ"א שער ע"א קודם מפני שגנוס דמו לפני משמע הא לשאר חטאת יחיד נדבת משיח קודם.

אלמא דחשיבת האיש המביאו עדיף דהא חטאת חובה עדיף מנדבה ואפ"ה נדבת משיח עדיף ואפ"ל דחשיבת משיח נגד יחיד עדיף יותר מחשיבות איש נגד אשה וצ"ע וכ"ז

הוא פִּשְׁבָּאוּ שְׁנִיָּהֶם פֶּאֶחָד אָבֵל אִם בָּא שְׂאִינוּ מִקְוֹדֵשׁ תַּחֲלָה וְאַחֲכַי בָּא מִקְוֹדֵשׁ שְׂאִינוּ מִקְוֹדֵשׁ קִדְּשׁ בֵּינוֹ שֶׁהוּא הִבִּיא תַּחֲלָה וְאַחֲכַי הָיָה לְעֹנֵן הַיָּלָדִים הַזֶּה לֵּאמֹר הִבִּיא הַיִּשְׂרָאֵל תַּחֲלָה שְׁלֹו קוֹדֶשׁ לְשֵׁל פֶּהוּ וְעֵינֵי בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל פ"ט מֵהִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוֹסְפִין: חֲכָם קוֹדֶשׁ כו' וְא"כ כ"ש דְּקוֹדֶשׁ לְנִבְיָא וְיֵשׁ לְדִקְדֻקָּה קִצָּת לְכַאוּרָה דְּתִפְשֻׁטִין לְהוּ מִקְּבָא דְּחֲכָם עֲדִיף מִנִּבְיָא בְּרִישׁ בְּבֵא בְּתָרָא דְּמִסְפָּקָא לְהוּ וְאִיל י"ל דְּלִעְנָן מַעֲלַת הַנִּבְיָאוֹת נִמְי קְאָמַר דְּחֲכָם עֲדִיף: מִשְׁנֵה קוֹדֶשׁ לְמִרְנָבָה בְּגָדִים.

בְּכָר פְּתִיבִי בְּנִזְרִי פֶּרֶק כה"ג בְּמָה שֶׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' שֶׁם הִכִּי תִּמְצִי שְׁיָהִיו בִּיחָד מִשִּׁית וּמִרְנָבָה בְּגָדִים. וְכַתֵּב שֶׁם דְּמִרְנָבָה בְּגָדִים הֵינּוּ כִּהֵן שְׁנֵת־מִנָּה בְּשַׁעֲה שְׂאִירֵע פֶּסוּל בְּרֵאשׁוֹן וְכר"מ וְכֵן נִרְאֶה מִלְשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁכַּתֵּב מִרְנָבָה בְּגָדִים הַעוֹמֵד לְשֵׁרֶת קוֹדֶשׁ לְמִשׁוֹחַ שֶׁעֲבַר מִחֲמַת קִרְיוֹ אֵלָּא דְּתַחֲלַת דְּבָרֵינוּ צָרִיד בִּיאֹר שֶׁכַּתֵּב מִשׁוֹחַ קוֹדֶשׁ לְמִרְנָבָה בְּגָדִים וְע"כ מִיָּרִי בְּמִשׁוֹחַ הַעוֹבֵד א"כ הַמִּרְנָבָה בְּגָדִים אֵינוֹ עוֹמֵד לְשֵׁרֶת בֵּינוֹ דְּהוּא ז"ל פֶּסֶק כר' יוֹסִי דְּשָׁנִי אֵינוֹ רָאוּי לֹא לְכַהֲ"ג וְלֹא לְכַהֲ"ה דִּדְיוּט וִי"ל בֵּינוֹ דְּעוֹמֵד הוּא לְשֵׁרֶת בְּכָל עֵת שְׂאִירֵע פֶּסוּל בְּמִשִּׁית וּקְדוּשָׁתוֹ חֲמוּרָה מִמִּשְׁוֹחַ שֶׁעֲבַר שְׁפִיר נִקְרָא מִרְנָבָה בְּגָדִים.

וְעוֹד דְּהָא מִיָּרִי הָכָא לְפָדוּתָן מִשְׁבִּי וְא"כ שְׁפִיר מִצִּינָן לְאַשְׁכּוּחֵי כְּגוֹן שְׁנִשְׁבָּה הַמִּשִּׁית וְנִכְנַס תַּחֲתֵיו הַמִּרְנָבָה בְּגָדִים וְאַחֲכַי בְּשַׁבָּה גַּם הוּא וְקמ"ל דְּהַמִּשִּׁית קוֹדֶשׁ לְפָדוּתוֹ וְעֵינֵי בְּב"ש שֶׁהָאִירֵד בְּזֶה: כִּהֵן קוֹדֶשׁ לְלוֹי שְׁנֵאָמַר וּבְנֵי עֲמָרָם כו' יֵשׁ לְדִקְדֻקָּה הֵלֹא כְּבָר לְמַד לְעִיל מִקְדָּשָׁתוֹ לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדוּשָׁה וּמִיָּנָה שְׁמַעֲנִין דְּכִהֵן חֲשִׁיב בְּמַעֲלָה מְכָל וּבִגִּיטִין פ' הַנִּיזְקִין אֵהָא דְּתַנּוּ הֵתָם כִּהֵן קוֹרָא רֵאשׁוֹן פְּלִיגִי אֲמוּרָאֵי הֵתָם מִר' יְלִיף לָהּ מִקְרָא דְּנִקְדָּשָׁתוֹ וּמִר' יְלִיף מִקְרָא דְּוִכְנֵי עֲמָרָם כו' וְעֵינֵי בְּפִי הַמִּשְׁנִיאוֹת לְהַרְמַב"ם ז"ל שֶׁהוֹסִיף עוֹד כְּמָה מַעֲלֹת בְּגָדֵי הַחֲשִׁיבוֹת וְלֹא יִדְעָתִי כַּעַת מִפְּנֵי מָה לֹא נִחְשְׁבוּ בְּש"ס וּבְחִבּוּרֵי פ"ח מֵהִלְכוֹת מִתְנֹות עֲנִיִּים לֹא הוֹסִיף עַל מִנְּן לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה אֵלָּא חָלַל שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ לְמַמְזֹר.

אָבֵל גַּר לֹא חֲשִׁיב אֵלָּא מַעֲלָה אַחַת וְלֹא חִזְקָה בֵּין מִצְרֵי וְאַדוּמִי וְעַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי לְשֹׂאֵר גֵּרִים כְּאֲשֶׁר חִזְקָה בְּפִירוּשׁ הַמִּשְׁנִיאוֹת וִי"ל מִשׁוֹם דְּעִכְשָׁיו כְּנֻלָּם כְּשִׁירִים לְבֹא בְּקֶהֱל וְכַמְבֹּאֵר בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת א"ב: מִפְּנֵי מָה הַכָּל מוֹשְׁלִים בְּעֶכְפָּר כו' עֵינֵי בְּתוֹסְפָתָא וְשֶׁם אֵיתָא מִפְּנֵי מָה הַכָּל נִשְׁאָלִין בְּעֶבֶד מִפְּנֵי שֶׁעֲסָקוּ רַע עִם הַבְּרִיּוֹת וְאַגַּב זֶה מִיָּתִי נִמְי שְׁאֵלָה זֹו מִפְּנֵי מָה הַכָּל מוֹשְׁלִים בְּעֶכְפָּרִים וְהוּא נִמְי מִטַּעַם שְׁסוּרוֹ רַע.

כִּי שְׁנִיָּהֶם שׁוֹנָאִים לְבַעַה"ב אֲשֶׁר הֵם שׁוֹכְנִים בְּבֵיתוֹ כִּי הָעֶבֶד ג"כ שׁוֹנָא לְאַדוּנָיו כְּאֲשֶׁר צִוָּה כְּנַעַן לְכַנּוֹ שְׁנֵאֵל אֶת אֲדוֹנֵיכֶם ע"כ שְׁנֵאֵל כָּל הַבְּרִיּוֹת גַּם עָלֵיהֶם כְּמִדְתָּם וְזֶה שֶׁשְׁאֵלֵנו ג"כ לִיָּפְנֵי מָה הַכָּלֵב מִכִּיר אֶת קוֹנוֹ וְהִתְחַלֵּל אֵינוֹ מִכִּיר כִּי הֵטְבַע לְכָל לְהַכִּיר וְלֹאֲהֻב אֶת קוֹנוֹ וְאַדוּנֵנוּ וְהַשִּׁיב מִפְּנֵי שֶׁאֵיכֵל עֶכְפָּר וְזֶה מוֹלִיד לוֹ טִבַּע הַשְׁכָּחָה לְשַׁכַּח אֶת קוֹנוֹ כְּטִבַּע הָעֶכְפָּר אֲשֶׁר סוּרוֹ רַע וְזֶה הוּא שֶׁאֲמָרוּ שֶׁעֶבֶד הוּא בְּכָלֵל אֲרוּר כִּי הַכָּל אֲנָרִים אוֹתוֹ מִפְּנֵי לְבָבוֹ הָרַע לְשׁוֹנָא אֶת אוֹהָבוֹ: וְכִרְאִשִּׁית מַעֲשֵׂה כְּנַעַן שֶׁרָאָה עֲרֹנוֹת אָבִיו וְשֵׁשׁ בְּקָלוֹן הוֹרוֹ ע"כ קָלְלוֹ נַח שְׁיָהִיָּה אֲרוּר בְּפִי כָּל וְיִמָּה שֶׁחֲזָר וְאָמַר בְּשֵׁם וְיָפֶת וַיְהִי כְּנַעַן עֶבֶד לְמוֹ אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר אֲמַר עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ הוֹסִיף לוֹ בְּזֶה קָלְלָהּ כִּי שֵׁם וְיָפֶת אֵינָן שְׁוִין בְּמַעֲלָתָן תְּמִיד פַּעַם זֶה עוֹלָה וּפַעַם זֶה עוֹלָה.

שְׁכַאֲשֶׁר הָעוֹלָם מִתְנַהֵג בְּשֵׁם הוֹי"ה ב"ה זָרְעוּ שֶׁל שֵׁם בְּמַעֲלָה וּבְגִי יִפֹּת פְּבוּשִׁים ת"י וְכַשְׁיִנְגָרִם הִסְטָא ח"ו וּמִדַּת הַדִּין מִתְגַּבֵּר בְּגִי יִפֹּת מוֹשְׁלִי עַל זָרְעוּ שֶׁל שֵׁם זֶה שְׁנֶאֱמַר בְּרוּךְ ה' כו' יִפֹּת אֱלֹהִים לִיִּפֹּת כו' וְאִידָּהּ שִׁיִּהְיָה יִהְיָה כְּנֻעַן עֶבֶד לִמּוֹ.

לְשִׁנְיָהּ אֶפִּילוּ לְמִי שְׁאִינוּ כ"כ בְּמַעֲלָה וּמִפְּנֵי כֹּךְ צִוְּנוּ ה' שְׁלֹא לְהִתְחַבֵּר עִם הַכְּנַעֲנִים בִּא"י שׁוּם הִתְחַבְּרוּת שְׁלֹא יִחַטֵּיאוּ אוֹתָנוּ כִּי ע"י הִתְחַבְּרוּת עִמָּהֶם יוֹלֵד ח"ו טִבֵּעַ הָרַע לְשַׁכַּח אֶת קוֹנוֹ כְּטִבֵּעַ הַכְּנַעֲנִים הָאֵלֶּה כַּאֲשֶׁר גָּרִם לְאַבּוֹתֵינוּ הִתְחַבְּרוּת עִמָּהֶם וְלֹא זָכוּ לְנַעַר אוֹתָם מִן א"י: ע"ב רש"י בר"ה מִתְּנִי לִיה רַבִּי כו' כְּדַתָּנוּ בְּמַסְכַּת תְּמוּרָה פ"ק קוֹדֵשׁ הֵם הֵם קְרִיבִין וְאִין תְּמוּרָתָן קְרִיבָה כו' עֵינֵינוּ מְהֵרָשׁ"א ז"ל שֶׁפֶתַח לֹא מִצְאִיתָהּ שֵׁם.

וּפְשׁוּט הוּא שֶׁחֹסֶר בְּלִשׁוֹן רש"י ז"ל כִּמְהַ תִּיבּוֹת וְקֹאֵי אֲדַבְּרִי ר"מ דָּאֵמַר אֵלֶּי הִנֵּה תְּמוּרָה לֹא הִנֵּה קָרַב וּבִתְמוּרָה דָּף ה' יִלְפִינָנוּ מִכִּי קוֹדֵשׁ הֵם דָּאִין תְּמוּרָת מַעֲשֶׂר קְרִיבָה: נִמְרָא אֵמַר רש"י ג"ג לֹא בָּעוּ לְמִיִּעֲבֹד הִיפָּרָא בֵּין דִּידֵי לְדִידֵהוּ הִנֵּה רש"י ג"ג הִנֵּה מְפֹרָסִם בַּעֲנוּהָ כְּדֹאִיתָא בְּבָבָא מְצִיעָא וְח"ו לֹמַר שֶׁלְכַבּוֹד עֲצָמוֹ תִּיקָן תִּקְנָה הַזֹּאת אֲלֵא נִרְאָה דְּחֻכְמֵינוּ ז"ל הִבִּיאוּ הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲחֵר הַמִּשְׁנָה הַנִּישְׁנִית בְּסֹדֶר הַמַּעֲלֹת מִי הַקּוֹדֶם לְחֻבְרֹו וְעִנִּין אֵלֶּי הַמַּעֲלֹת כִּי אֲתָם קְרוּיִם אָדָם כִּי כָל יִשְׂרָאֵל יִחַד בְּכָלֵל הֵם בְּצוּרַת אָדָם וְכִמוֹ אֲשֶׁר בְּאָדָם כָּל בְּנֵיִינוּ הוּא בְּסֹדֶר מְדֻרָּה זֶה לְמַעֲלָה מִזֶּה וְהַסִּיּוֹת מִשְׁתַּלְשֵׁל בְּקִרְבּוֹ מֵרָאשׁוֹ וְעַד רִגְלֵיו וְכָל אֶבֶר מִקְבֵּל מֵאֲשֶׁר לְמַעֲלָה מִמֶּנּוּ וְאֵם יִתְהַפֵּף ח"ו סֹדֶר בְּנֵיִנוּ יִחַלֵּשׁ כַּחוֹ וְתַפְסוּק חִיּוּתוֹ ח"ו כֵּן הֵם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל מְחוּיָיְבִים לְהִתְנַהֵּג עַל סֹדֶר הַמְדֻרָּה וְיֵשׁ שָׁהֶם בְּחִינַת רֹאשׁ וְיֵשׁ שָׁהֶם בְּחִינַת שְׁאָר הַמְדֻרָּגוֹת.

ע"כ צְרִיכִין שִׁישְׁמְרוּ בְּחִינַת מַעֲלָתוֹ וְסֹדֶרָם כִּמוֹ שֶׁהֵמָּה וְכָל הַיּוֹתֵר בְּמַעֲלָה הוּא קוֹדֶם לְחֻבְרֹו ע"כ תִּמְצָא מִנֵּין מַעֲלַת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁרְרָה מְסֻפָּר עֲשָׂרָה כְּנֻגַּד כַּחוֹת הָאָדָם בְּכָלֵל שָׁהֶם בְּמִסְפָּר עֲשָׂרָה וְאֵלֶּי הֵן סֹדֶר מְסֻפָּר הַמַּעֲלֹת מִלֶּדֶךְ וְכֵה"ג וְנִבְיָא וּמִשׁוּחַ מִלְחָמָה וְסֻגָּן וְאַמְרָכָל.

וְגִזְבֵּר. רֹאשׁ מִשְׁמֶר וְרֹאשׁ בֵּית אָב וְכֵהֵן כָּל אֵלֶּי יֵשׁ לָהֶן מַעֲלָה זַע"ז.

וְלִוִּים עַל יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם מַעֲלָה אֲלֵא בְּשַׁעַת הַדּוּכָן וְכִדְאִיתָא בִּירוּשָׁלַיִם וְהַחֲכָמָה קוֹדֶמֶת לְכוֹלָן זֶה שְׁנֶאֱמַר הַחֲכָמָה תִּעֲזֹז לְחֻכָּם מַעֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּעִיר. וְכַשְׁהֵן מִתְנַהֲגִין עַל סֹדֶר הַמַּעֲלֹת הֵן בְּמַעֲמָד וּמִצָּב טוֹב כִּי יִשְׁכּוֹן כְּבוֹד עֲלִיוֹן עַל הָרֹאשׁ וּמִשְׁם יֵגִיעַ מִמְדֻרָּה לְמִדְרָגָה עַד סוֹף וְכוּלָּם חִיִּים וְקִיָּיִמִים אֲבָל אִם ח"ו אִישׁ הִישָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה וְכָל אֶחָד אוֹמֵר אֲנִי הָרֹאשׁ זֶה מִהֶרֶס ח"ו כָּל מַלְכָּן כְּמִבְּנוֹאֵר בְּדַבְּרֵי זֶה"ק כִּי כֵן הוּא טִבֵּעַ הַנֶּחָשׁ שִׁיקָדִים הַזֶּנֶב לִילָף לִפְנֵי הָרֹאשׁ וּבְכָל הַקְּלָלוֹת שֶׁקָּלַל יִשְׁעִיָה הַנְּבִיא ע"ה לֹא נִתְקַרְרָה דַּטָּתוֹ (כִּי לֹא נִודַע לוֹ מְדוּעַ עָשָׂה ה' כִּכָּה לַעֲם הַזֶּה לְהַסִּיר מִשְׁעָן וּמִשְׁעָנָה וּשְׁאָרֵי הַקְּלָלוֹת) עַד שֶׁאֵמַר יִרְהִבוּ הַנֶּעַר בְּזֻקָּן.

כִּי דָּבָר זֶה מִבִּיא לִידֵי כָּל הַקְּלָלוֹת ח"ו וְכִמוֹ שֶׁכַּאֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ סֹדֶר קוֹמָתָם וְצִלְמָם וְהֵם בְּכָלֵל אָדָם הַשְּׁלָם הֵם מִתְבָּרְכִין בַּח"י בְּרִכּוֹת נֶגֶד ח"י חוֹלִיּוֹת שֶׁבִּשְׂדֵרָה אֲשֶׁר הֵם מַעֲמָד וּמִצָּב כָּל קוֹמַת הָאָדָם.

כֵּן הוּא ח"ו אִם אֵין הַקִּיָּמָה שְׁלִימָה אֲזִי יָבוֹא עֵי"ז י"ח קְלָלוֹת וּבִזָּה יֵשׁ לְכוֹנִין מֵה שְׁאֵמְרוּ ז"ל כִּי בְּכָל דּוֹר לֹא יִהְיָה הָעוֹלָם חֹסֶר מִל"ו צְדִיקִים וְרַמִּינָן קִרְאִי אֶהְדָּדִי מִמָּה שְׁנֶאֱמַר

סביב ח"י אלה. ומשני הש"ס הא דמסתכלי באספקלריא שאינה מאירה הם שמונה עשר אלה והא באספקלריא המאירה הם ל"ו והוא כי האדם נברא בחומר וצורה וקומת החומר דוגמת קומת הצורה והתכלית בבריאתו הוא לזכך קומת חומר להיות שניהם לאחדים ביחד רק אל הטוב וידוע דברי הרמב"ם ז"ל מה שהיה ענין אספקלריא מאירה ושאינה מאירה כי המאירה הוא מי שלא נזדכך עדיין בתכלית ע"כ לא יוכל לראות מאירה שלימה מפני מסך חומר המבדיל ע"כ אלו שהם בבחינת אינה מאירה הם במספר ח"י לבד כי לא נשלם אצלם קומת החומר אבל אלו שהם בבחינת מאירה שני הקומות אצלם בשלימות ע"כ מספרם ב' פעמים ח"י כנגד שני הקומות וזה שהבטיח לנו ה' בסוף כל הברכות ואולף אתכם קוממיות.

כי להיות ימות המשיח נהיה כולנו שלימים בשתי הקומות ונזכה לחזות כולנו באספקלריא מאירה. והנה נודע כי הנשיא והחכם והאב"ד כ"א יש לו מעלה נודעת והנשיא קודם לחכם והחכם לאב"ד: ע"כ אמר רשפ"ג לא בעו למעבד היכרא כו' וח"ו לא דרש לכבוד עצמו כי נדאי בינו לבין עצמו התנהג עמהם כמצות רנשיא להתנהג עם ת"ח לחלוק להם כבוד ולא להוב אוהם כנפשם אבל בקרב העם הוא הראשון לכל וכולם מחויבים לחלוק לו כבוד כי כן הוא סדר ההנהגה להיות ראשון ראשון ואחרון אחרון וע"ז היה כוונת רשפ"ג לעשות היכרא בקרב העם שלא לשנות הסדר המחויב.

שהמאחר במעלה מחויב להיות כפוף אל שלמעלה הימנו כדי לקבל ממנו ההשפעה האלהית ור"מ ור' נתן בקשו לומר לו מי ימלל גבורות ה' כו' כי אין ראוי להיות צינור ההשפעה וראש בתקמה אלא מי שאין בו שום חסרון כי אם אין לו מה יתן לאחרים ע"כ ביקשו לומר לו גלי עוקנין ואיסתייע מילתא וגמר: דף יד אמר ליה האויב תניו כו' נראה דקאי ארישא דקרא שם כו' אע"ג דהאויב תמו ואמר ליה רבנן לא אהבו מעשיהו: וכל שני דמלך רבה רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא קרא עיין פירש"י ז"ל ולענ"ד נראה לפרש דאמרו ליה כלדאי דמלכת תרתין שנין ואח"כ תמות להכי קאמר דזה הזכות שלא קבל עליו להיות ראש חיה כל הכ"ב שנים חיים טובים ולא נצטרף אפילו לאומן להקזיז דם כי היה פחו חזק ובריא כי מדת הענוה הוא מרפא לגוף וחיים לנפש.

הדרן עלך מסכת הוריות בעזר יוצר כל יצירות ומנהגה כל היות